

ሐዋርያው ጴጥሮስ በመልዕክቱ እንዲህ ይላል "ክርስቶስም አንድ ጊዜ ስለ ሕዝቡ ኃጢአት ሞተ³²። እንዲሁም ክርስቶስ ወደሲኦል ወርዶ መበርበሩን አሁንም ቅዱስ ጴጥሮስ በትክክል ደግሞ ይመሰክራል³³። የክርስቶስ ንጉሥነት በመስቀል ላይ የተገለጠ ሲሆን ቅድስት ነፍሱን በሥልጣኑ ከቅዱስ ሥጋው ሲለይ፥ ነፍሱ ደግሞ ወደሲኦል ወረደች ለነፍሳትም ነፃነትን ሰበከች፥ ይኸንንም ታላቁ ሐዋርያ ቅዱስ ጴጥሮስ በርሱም በግዞት ወዳሉት ነፍሶች ሔዶ ለበከላቸውም ሲል ያስረዳናል³⁴።

ይኸን በሲኦል ወርዶ መሰበኩን ቅዱስ ጴጥሮስ ከመንገሩ በቀር ሌላ ሐዋርያ ወንጌላዊም አይተርክልንም። የጥንት የቤተ ክርስቲያን አባቶችም ዝም ብለው አልፈውት ይገኛል፥ መጽሐፈ ኪዳንም ከሚባለው አንደኛው ክፍል ትምህርተ ኅቡዓት ላይ ግን ሰፋ ያለ አገላለጥ እናገኛለን³⁵።

ይኸን ወደ ሲኦል ወርዶ የሰበከበትን ዓላማ ደግሞ ሊቃውንት በየበከላቸው እንደሚከተለው አስተያየታቸውን ይሰጣሉ።

1. ከክርስቶስ በፊት የሞቱትን ነፍሳት ለማብሰርና ማለት ሞት እንደጠፋቸው ክርስቶስ እንደነገሠላቸው ለመንገር፥
2. መሢሕነቱን ለመግለጥ፥ ግዛቱ መንግሥቱ ወሰን የሌለው እንደሆነ፥ በሲኦል ያሉት፥ ራሱ ሲኦልም የርሱ ግዛት እንደሆነች ለማስረዳት፥
3. ልጅነትን አጥተው ተፈርዶባቸው ሲኦል የገቡትን ሰብከ ያመኑትንና እርሱን የተቀበሉትን ነፃ ለማውጣት ነው። ይኸንም የመሳሰሉ ሌሎች አስተያየቶች አሉ፥ ሁኖም የሁሉ ጠቅላላ አስተያየት አንድ ነው ክርስቶስ እውነተኛው ንጉሥ የሁሉም ገዥ የሁሉም አስተዳዳሪ መሆኑን የሚገልጥ ነው።

በእርግጥም በሥጋው ለሦስት ቀናት ያህል በመቃብር በአረፈበት ጊዜ ነፍሱ ደግሞ በሲኦል እየሰበከች ቆይታለች። በ፫ኛው ቀን ሲነሣ ግን ነፍሳትን ሁሉ ይዞ እንደወጣ ወደ ገነትም እንዳሸጋገራቸው ቤተ ክርስቲያን ትናገራለች።

ምዕራፍ ፭

የክርስቶስ ሞት፥

መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም እንደመጣ በሰውም እግር ገብቶ በደለኛ ተብሎ መከራን እንዲቀበል፥ እንዲሞትም አስቀድሞ ምሳሌ ተመስሏል፥ ትንቢትም ተነግሯል። እርሱም ሰው የሆነበት ዋናው ዓላማ ሞትን ለመቅመስና የሰውን ልጅ ለማዳን ብቻ ነበር፥ ይኸም ስለሆነ የክርስቶስ ሞት ድንገተኛና ሳይታሰብ የሆነ አደጋ አይደለም። ስለሰው ድንገት በሰው በደል ለመግባት በደለኛ ተብሎ ለመቆጠር ብቻ ሰው ሁኗልና። ስለዚህም ሞት እንጂ። ስለዚህም ቅዱስ ጳውሎስ "ልጆችም በሥጋ በደም ተገናኝተውታልና እርሱም ደግሞ በዚህ ተገናኝቸው፥ በሞቱ የሞትን ሥልጣን ይሰብር ዘንድ እርሱም ሰይጣን" ሲል ሐዋርያዊ ትምህርቱን ያስተላልፋልናል¹።

ክርስቶስ የሰው ሕይወት (ኑሮ) አስደስቶት አታሎትም ሰው የሆነ አይደለም፥ ደግሞም በሰው እጅ ለመገልገል ከሰውም ጋር ለመኖር ብሎ ሰው የሆነ አይደለም፥ ራሱን ለሰው ቤዛ አድርጎ ለመስጠት ብቻ ሰው ሆነ እንጂ ይኸንም ወንጌላዊው ማቴዎስ "የሰው ልጅ ሊያገለግል እንጂ ሊያገለግሉት እንዳልመጣ፥ ነፍሱንም ለብዙ ቤዛ ሊሰጥ እንጂ" ሲል አስፋፍቶ ክርስቶስ ሰው የሆነበትን ዓላማ ዘርዘሮ አስረድቷል²። ክርስቶስ ቤዛችን ነው፥ ስለዚህ ለኛ ለውጥ ሆኖ በኛም ዕዳ ገብቶ ሞተ።

እንደገና ሐዋርያው ጳውሎስ የክርስቶስን ሞትና መቃብር በጠቅላላም ስለ ሰው ልጅ የተቀበለውን መከራ በመግለጥ እንዲህ ሲል ይመሰክራል "ወንድሞች ሆይ እነግራችሁ አለሁ ያስተማርኳችሁ ወንጌል የተቀበላችሁትም በርሱ የጸናችሁበት በርሱም ትድናላችሁ፥ በምን ነገር አስተማርኳችሁ ታሰቡት እንደሆነ በከንቱ ያመናችሁ ሳትሆኑ አስቀድሜ ሰጥቻችኋለሁና እኔ ደግሞ የተቀበልኩትን ክርስቶስ ስለ ኃጢአታችን እንደሞተ እንደተጻፈ። እንደተቀበረም፥ በሦስተኛውም ቀን እንደተነሣ እንደተጻፈ³።

ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም የመጣው ለሕማም ለመከራ ለሞት ነው ብለናል፥ ግን ከሞት ያደረሰው ምንድን ነው ያልን

እንደሆነ ነቢዩ ኢሳይያስ እንዲህ ሲል ይነግረናል "እርሱ ግን ስለ ኃጢአታችን ተወጋ ስለ አመፃችን ደቀቀ፥ የድሀንነታችን ተግሣዕ በርሱ ላይ ነው፥ በርሱ ቁስል እኛ ተፈወስንን። ክርስቶስ ኃጢአት የሌለበት ሲሆን ስለ ኃጢአታችን ሞት ስለዚህም ክርስቶስ የርሱ ሞት ተገቢ መሆኑን ተቀብሎ በአባቱ ፈቃድ በራሱም ፈቃድ በመንፈስ ቅዱስም ሥምረት እሺ በጄ ብሎ ለሞት ደረሰ።

እንዲሁም የክርስቶስ ሞት ካሣ እንደሆነ፥ የርሱም ደም ንጹሕ ወርቅ ሆኖ ለኛ ሞት ዋጋ ወይም ለውጥ ሁኖ የተሰጠ ነው። ይኸንንም ቅዱስ ጴጥሮስ በመመስከር "ታውቃላችሁ በሚጠፋ በወርቅና በብር ከከንቱ ሥራችሁ እንዳልተለያችሁ፥ ከአባቶቻችሁ ለተቀበላችሁት፥ ነገር ግን በከበረው በበግ ደም፥ ነውር ርኩሳትም የሌለበት እርሱም ክርስቶስ"። እግዚአብሔር ቅዱስ ነው፥ ስለዚህም ኃጢአትን ይጠላል፥ ስለዚህም ኃጢአትን ለማጥፋት ንጹሕ የሰው ልጅ ደም እንዲፈስ አስፈለገ። ስለዚህ ያልበደለው ክርስቶስ በደለኛ ተባለ፥ በበደለው በሰው ልጅ እግር ገባና ሞተ፤ ይህንም ነቢዩ ኢሳይያስ ሲመሰክር "እኛ ሁላችን እንደበግ ጠፋን ሁሉ ወደ መንገዱ አዘነበለ። የሁላችንንም ኃጢአት እግዚአብሔር በእሱ ላይ አኖረበት"። ብሏል።

ክርስቶስ በጾታ፥ በዕድሜ፥ በዘር በሌላም ይኸን በመሳሰለ በሰው ልጅ መካከል ልዩነት ሳይደርግ ሁሉን ለማዳን ብቻ ሰው ሆነ። ስለዚህም እንደዓላማው ለመፈጸም በመስቀል ተስቅሎ ንጹሕ ደሙን ስለሁሉ አፈሰሰ፥ ሁሉንም አዳነ ስለዚህም መድኃኔዓለም ተብሎ ይጠራል። ስለ ሁላችን ልጁን

ለሕማም ለሞት ከሰጠው ለኛ እግዚአብሔር ሁሉንም ይሰጠ ናል፥ ከዚህ የበለጠ ሌላ ነገር የለምና። በክርስቶስ ሞት ሁሉም ወደ ሕይወት ተሳበ ሁሉም ከሞት ጸነ። ክርስቶስ በሞቱ ኃጢአትን ከዓለም አራቀ ስለዚህ ይቅርታ ለሁሉ ሆነ በዚህን ጊዜም ሁሉ የእግዚአብሔር ቤተሰብ ሆነ።

ክርስቶስ በእኛና በእግዚአብሔር መካከል እንደ ግድግዳ የነበረውን ኃጢአት አፈረሰ፥ ኃጢአትን በመስቀል ቀጣው ቸነከረው፥ ስለዚህም የዳነው ሁሉ የሰው ልጅ ተብሎ ሊጠራ ቻለ። ይኸንንም ቅዱስ ጳውሎስ አስፋፍቶ ሲገልጥ "በኛ ላይ የተጻፈውን ጽሕፈት ባጠፋ ጊዜ ለኛ ጠላት የነበረውን ከመካከላችን አወጣው በመስቀሉም ቸነከረው" ብሏል።

ም ዕ ራ ፍ ፩

የክርስቶስ ትንሣኤ፥

ክርስቶስ ስለ ሰው ልጅ ድንነት፥ ስለ ኃጢአት ሥርዐት ከመስቀል መከራ በኋላ ሞተ፥ ፍጹም ሰው እንደመሆኑም ተቀበረ፥ እንደ አምላክነቱ ግን በሦስተኛው ቀን መቃብር ከፈቱልኝ መገንዝ ፍቱልኝ ሳይል ሌላም ረዳት ሳይሻ በኃይሉ ተነሣ። አብ አንሥአ፥ መንፈስ ቅዱስ አንሥአ፥ ወተንሣእኩ በሥልጣን ባሕቲትየ፥ ወተንሥአ እያለ በተለያየ መልክ ይገኛል፥ ሁሉም አንድ ነው፥ በአምላክነት ሦስቱም አካላት አንድ ናቸውና። እንዲሁም ወልድ በሥልጣኑ ቢነሣ ራሱ የባሕርይ አምላክ ስለሆነ ሁሉን ለማድረግ ችሎታ ያለው ነውና በሥልጣኑ በኃይሉ ተነሥቷል።

ነቢዩ ዳዊት "ወተንሥአ እግዚአብሔር ከመ ዘንቃሕ እምንዋም፥ ወከመ ኃያል ወነዳገ ወይን፥ ወቀተሎ ፀሮ በድኅሬሁ" ሲል ራሱ በሥልጣኑ መነሣቱን ቀደም አድርጎ ተናግሯል። በብዙ ቦታ ደግሞ እግዚአብሔር አሥነሣው እያለ ይመሰክራል።

እምነታችን ግን የክርስቶስ መነሣትን ሞት ይዞ ሊያስቀረው አለመቻሉን መቃብርም በርሱ ላይ ሥልጣን አለመኖሩን ማወቅና ማመን ብቻ ነው።

ስለዚህ ክርስቶስ ተነሣ ብለን እናምናለን እንናገራለንም፥ የክርስቶስ ትንሣኤ የትምህርታችን የእምነታችን ሁሉ ማኅተምና ምስክር ነው። የወንጌሉ ትምህርት ማጠቃለያ እርሱ ነውና ማለት ክርስቶስ ወረደ ተወለደ ሲባል፥ እንዲሁም ዞረ አስተማረም፥ ተሰቀለም ሞተ ሲባል እንደ ተራ ሰው ያሰኛል፥ ትንሣኤው ግን አምላክነቱን ኃያልነቱን የሁሉም ገዥ መሆኑን አስተዳዳሪነቱን ያመለክታልና። ስለዚህ በእርሱ የሚያምኑት እርሱንም የሚከተሉት ሁሉ አያፍሩም። ክርስቶስ ባይነሣ ግን እምነታችን ትምህርታችን ሁሉ ከንቱ በሆነ ነበር ይኸንንም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሲናገር "ክርስቶስ ካልተነሣ እምነታችን ከንቱ ነው ብሏል"። የክርስቶስ ትንሣኤው የእምነታችን ማኅተም መሆኑን

ወንጌላዊ ሉቃስ በሐዋርያት ሥራ ላይ በሰፊው አስረድቶ እናገኘዋለን። የክርስቶስ ትንሣኤ በአይሁድ ዘንድ ተማትቶ ተረስቶ እንዲቀር ብዙ ሙከራ ተደርጎ ነበር። ስለዚህ ደቀ መዛሙርቱ ሰርቀው እንደወሰዱት ሁኖ እንዲወራ ተደረገ። ይኸንንም ለሚያወሩ ገንዘብ ተከፍሎ የማጽናኛ ቃልም ተነግሮ ነበር። ግን የክርስቶስ ትንሣኤው ታመነ። ተሰበከም። ይቱ ወንጌላውያንም ስለ ክርስቶስ ትንሣኤ አስፋፍተው ጽፈዋል።

ከዚህ በቀር የሁላችን ትንሣኤ ምልክት ነው። ማለት። ሰው ትልቅ ፍጥረት ነው። ከሞተ በኋላ እንዲሁ ፈርሶ በስብሶ የሚቀር ከንቱ ፍጥረት አይደለም። ከሞተ በኋላ ተነሥቶ አካል ገዝቶ ሕያው ሆኖ አምላክ የሚያወርሰውን መንግሥት ወርሶ የሚኖር ፍጥረት ነው። ለዚህም ጀማሪው ክርስቶስ ስለሆነ የርሱን ትንሣኤ ስናምን የኛንም ትንሣኤ እንድናምን ይረዳናል። ክርስቶስ ተነሣ የሙታንም በኩር ሆነ።

ም ዕ ራ ፍ ፯
የክርስቶስ ዕርገት

ክርስቶስ ከሰማይ የመጣ ሰማያዊ አምላክ እንደመሆኑ የመጣበትን ቅዱስ ዓላማ ፈጽሞ ወደ ሰማይ ዐረገ በአባቱም ቀኝ ተቀመጠ። ከሰማይ የወረደው ሌላ የአረገውም ሌላ። እንዳይባል ቅዱስ ዮሐንስ "ወደ ሰማይ ያረገ የለም ከሰማይ ከወረደው በቀር። ይኸውም በአብ ቀኝ የሚቀመጠው የሰው ልጅ እርሱም ክርስቶስ" ሲል መስክሯል።

ቅዱስ ጳውሎስም ዐረገ መባሉ ምንድን ነው። መጀመሪያ ቢወርድ አይደለም። ካልወረደ ዐረገ መባሉ ምን ያስደንቃል በማለት የወረደውም ያረገውም ክርስቶስ እንደሆነ መስክሯል። ከሁሉም የበለጠ የክርስቶስ ዕርገት የክርስቲያናዊ እምነታችን ማረጋገጫ ነው። ምክንያቱም የምናምነው አዳኝ የሆነውን እውነተኛውን አምላክ ሁሉን ለማድረግ ችሎታ ያለውን እንደሆነ

ያረጋግጣል። እርሱም ክርስቶስ መሆኑን ነው። በዚህ ምክንያት እንደሩቅ ብእሲ የቆጠሩት ፍጡር እስከ ማለት የደፈሩ ሁሉ ያፍራሉ። ስለ ትህትናው ስለ ሰው ልጅ ፍቅር ሰውን መምሰሉ ለማስተማር ሲል ዝቅተኛ መስሎ ቢታይም አምላክ ዘበአማን ወልደ አምላክ ዘበአማን መሆኑን ለማረጋገጥ ከሙታን ተለይቶ ተነሣ። ወደ ሰማይም ዐረገ። በአባቱም ቀኝ ተቀመጠ። አምላክነቱንም ገልጦ ሥልጣኑን አሣዩ በርሱ የሚያምን ሁሉ የሚድን መሆኑንም አረጋገጠ። እርሱ አምላክ ነው። ስለዚህ በርሱ ማመን እውነተኛ እምነት አርቶዶክሳዊም ትምህርት ነው።

የክርስቶስ ዕርገት በአባቱም ቀኝ መቀመጥ ታላቅነቱን ኃያልነቱን ንጉሥነቱን ይገልጣል። ምድራዊ ሰውነትን የለበሰ ሲሆን ሰማያዊ አምላክ እንደመሆኑ ወደ ሰማይ ዐርጓልና። ይኸም ንጉሥነቱን ያሳያል የመንግሥቱን ስፋት በትክክል ይገልጣል።

ክ ፍ ል ፯

እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ
ም ዕ ራ ፍ ፩ የመንፈስ ቅዱስ ህልውና
፩ መንፈስ ቅዱስ ሦስተኛ አካል መሆኑ

መንፈስ ቅዱስ የሥላሴ ሦስተኛው አካል ነው። ከአብ ብቻ የሠረፀ ከአብና ከወልድ ጋር ትክክል የሚሆን። ከነርሱም ጋር በትክክል ሰግደትና አምልኮት የሚገባው ነው። መንፈስ ቅዱስ ቅድመ ዓለም ከአብና ከወልድ ጋር የነበረ ትክክልነትም ያለው። ተቀዳሚነትም ተከታይነትም የሌለው ነው። መንፈስ ቅዱስ ለሰው ፀጋን ሕይወትን የሚያድል ራሱን የቻለ አካል ያለው ነው። ለመንፈስ ቅዱስ የተለየ አካል እንዳለው በሚከተለው እናስረዳለን። "ይኸንንም ነገር ሁሉ እርሱ አንድ መንፈስ ይሠራዋል። ለሁሉ ለያንዳንዱ እንደወደደ ይከፍለዋል" ሲል ቅዱስ ጳውሎስ ያስተምረናል። እንደገናም "የሚያጽናና ግን ጳጳሩ በመጣ ጊዜ እኔ ለእናንተ የምሰደው መንፈስ ቅዱስ ነው" ሲል ራሱ ክርስቶስ ያስረዳናል።

እንደገናም ክርስቶስ ሲያስተምር "እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ አስተምሯቸው በአብና በወልድ በመንፈስ ቅዱስም ስም አጥምቋቸው" ሲል መንፈስ ቅዱስም ከአብና ከወልድ ጋር ሕልውና ያለው እኩልም እንደሆነ ገልጦ አስተምሯል። አብ በልብ ወልድ በቃል+ እንደ መመሰላቸው መንፈስ ቅዱስም ደግሞ በእስትንፋስ ይመሰላል ስለዚህም መንፈስ ይባላል። ቅዱስ የሚለው ግን ከሌላው እስትንፋስ ለመለየት ነው ምክንያቱም ሌላው እስትንፋስ ዝርው ነው ከንቱም ነው ያልፋል ይጠፋል ይህ መንፈስ ግን ራሱን የቻለ አካል ያለው እውነተኛ መንፈስ ነው ለሰው ልጅ ሕይወትን የሚያድል ደጋጎም የሚሰጥ አንድ ጊዜም ከተሰጠ በኋላ የማይለይ ነው። መንፈስ ቅዱስም በተለይ አካሉ ተፈናቂ በተለየ ስሙ መንፈስ ቅዱስ በተለየ ግብሩ ሠራፂ በባሕርዩም ደግሞ ሕያው ወማገየቂ ነው። መንፈስ ቅዱስ ከሦስቱ አካላት አንደኛው እንደመሆኑ መጠን ቀዳማዊ አምላክ ነው+ ምንም ሕፃን ጉድለት የለበትም። መንፈስ ቅዱስ በአብና በወልድ ህልው ነው+ አብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ህልው እንደሆነ+ ወልድም በአብና በመንፈስ ቅዱስ ህልው እንደሆነ። ሦስቱም አካላት በመለኮት አንድ ናቸው+ በአንድነታቸውም አንጻር ደግሞ ሦስትነት አላቸው+ ነገር ግን አንድ አምላክነት አላቸው+ ስለዚህ ሥላሴ በአምላክነት አንድ ስለሆነ አንድ አምላክ እንላለን+ በአንድ አምላክም እናምናለን።

ምንም ይኸ ዓይነት ትምህርት በቤተ ክርስቲያን ቢሰጥ+ ይኸንም የመሰለ ውሳኔ በሲኖዶስ ቢወሰን+ መቅደንዮስ የተባለው መናፍቅ መንፈስ ቅዱስ ፍጡር ወይም ሕፁም/ጎደሎ/ ነው ብሎ መካዱና የኑፋቄውን ትምህርት ማስተማሩ አልቀረም+ ነገር ግን በተለመደው መንፈሳዊ ቅንዓታቸው ሃይማኖታቸው የፀና አስተያየታቸው የቀና አባቶች ሁለተኛውን የዓለም ቤተ ክርስቲያን ጉባዔ በቁስጥንጥንያ አድርገው መቅደንዮስን አውግዘው ሃይማኖትን መልሰው በመንፈስ ቅዱስ አምነው ከዚህ የሚከተለውን ዘመን የማይለውጠውን ሊጨመርበትም ሊቀነስም የማይገባውን የሃይማኖት አንቀጽ ወስነዋል።

"በመንፈስ ቅዱስም እናምናለን እርሱም ጌታ ሕይወትን የሚሰጥ+ ከአብ የሠረፀ + ከአብና ከወልድ ጋር በአንድነት የሚሰገድለትም የሚመሰገንም+ ርሱም በነቢያት አድሮ የተናገረ ነው"። በዚህም አንቀጽ መሠረት መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ ጋር እኩል ነው+ ዘላለማዊም ነው+ ሁሉን ለማድረግ ችሎታ ያለው ከአብና ከወልድ ጋር ትክክል የሆነ ክብር አምልኮትና ስግደት የሚገባው ነው+ ስለዚህም በምስጋናው ሁሉ "ሰብሐት ለአብ+ ሰብሐት ለወልድ+ ሰብሐት ለመንፈስ ቅዱስ" እያልን በአንድነት እናመሰግናለን። ጥንታውያን ቤተ ክርስቲያናት ያስተማሩት+ አባቶችም የወሰኑት+ ቅዱሳት መጻሕፍት የተናገሩትን ተከትለው "ዘሠረፀ እምአብ" በማለት መንፈስ ቅዱስ ከአብ ብቻ የሠረፀ ነው በማለት ነበር። ፻፶ ሊቃውንትም በቁስጥንጥንያ ጉባዔ የወሰኑት ይህን ብቻ ነው+ ብዙዎች አብያተ ክርስቲያናትም የሚቀበሉት ይኸን እውነተኛውም እምነት+ እውነተኛውንም ትምህርት ነው። ጥንታዊውም አስተያየት "ዘሠረፀ እምአብ" ያለው ብቻ ነው። አምላክ ሁል ጊዜ የሚገልጽን በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት ነው+ በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት የተገለጠውንም ሰው እንደስሜቱ ሊለውጠው አይችልም ደግሞም አይገባም። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ "ለኛ ግን እግዚአብሔር ያንን ገለጠልን በመንፈሱ። መንፈስ ሁሉን ይመረምራልና ደግሞም እግዚአብሔር ጠልቆ የመከረውን ማነው በሰው ያለውን የሚያውቅ? ከመንፈስ በቀር ከርሱ ያለውን እንዲሁም የእግዚአብሔርን አሳብ ማንም አያውቅም ከእግዚአብሔር መንፈስ በቀር" ሲል እምነታችንና ትምህርታችን በመንፈስ ቅዱስ ገላጭነት እንደተሰጠን ቅዱስ ጳውሎስ ያስተምረናል።

የመንፈስ ቅዱስ ስም ሁል ጊዜ በመጨረሻ ላይ ይጠራል? በዚህን ጊዜ ማነሱን ዝቅተኛነቱን ያመለክታል እንዳይባል ፫ቱም አካላት አንድ ናቸው+ ቀዳሚም ተቀዳሚም ከፍተኛም ዝቅተኛም በመካከላቸው የለምና። በአቀማመጥ ተራ ግን ጠብቆ መሔድ ስላለ ብዙ ጊዜ የአብ ስም ቀድሞ ይጠራል+ የወልድ ደግሞ ይከተላል+ የመንፈስ ቅዱስ ስም በመጨረሻ ይጠራል። ይኸም

ሁኖ አንዳንድ ጊዜ በተራ አቀማመጥም ሳይቀር ይዘዋወራል። ለምሳሌ ሐዋርያው ጴጥሮስ መንፈስ ቅዱስን ጀኛ ተራ ሰጥቶ እንዲህ ሲል ይጽፋል "ቀድመው የተመረጡት እንደ እግዚአብሔር አብ እውቀት በመንፈስ ቅዱስም ለመታዘዝ ለአየሱስ ክርስቶስ በደሙ መረጧት"⁶። በዚህ መልክ ሌላም ብዙ ይገኛል። ይሁን እንጂ ስመ ተፋልሶ በሥላሴ የለባቸውም። አብ አብ ይባላል እንጅ ወልድ መንፈስ ቅዱስ አይባልም። ወልድም መንፈስ ቅዱስም እንዲሁ በየሰማቸው ይጠራሉ እንጂ ምንም በመለኮት አንድ ቢሆኑም በተራ አቀማመጥም ቢሰማቸው ግን ሳይፋለስ እንደ ተጠበቀ ይኖራል።

፪. የመንፈስ ቅዱስ ብሄል። የቅዱስ መንፈስ ስም በልዩ ልዩ መልክ ይነገራል ልዩ ልዩ ትርጉምም ይሰጠዋል ስለዚህ መንፈስ ማለት እስትንፋስ ነፈስ ማለት ነው ይኸንም ዮሐንስ ወንጌላዊ እንዲህ ሲል ይገልጻል "ይኸንንም" ብሎ እፍ አለባቸው አላቸውም። መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ ..."⁷። እንዲሁም ሊቀ ነቢያት ሙሴ "እግዚአብሔር አምላክም ሰውን ከምድር አፈር አበጀው። በአፍንጫውም የሕይወት እስትንፋስን እፍ አለበት ሰውም ሕያው ነፍስ ያለበት ሆነ" ሲል ይገልጻል⁸። መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር አብና ወልድ የባሕርይ ሕይወት ነው። ራሱን የቻለ አካል አለው። ሁኖም በልዩ ልዩ መልክ በተለይም በነፋስ መልክ ስለሚታይ መንፈስ ይባላል።

"ድንገትም ከሰማይ ድምጽ ሆነ እንደ አውሎ ነፋስ። ተቀምጠውበት የነበረውንም ቤት መላው" ሲል ሊቃስ ይነገርናል⁹። መንፈስ ረቂቅ ነው አይያዝም አይጨበጥም። እንዴት እንደመጣ ወዴትም እንደሚሔድ አይታወቅም¹⁰። እግዚአብሔር መንፈስ ነው የሚባለው ከዚህ ጋር የተያያዘ ነው¹¹።

ሀ. የእግዚአብሔር መንፈስ። ይባላል ይኸንንም ነቢዩ ኢሳይያስ እንዲህ ሲል ይገልጻል የእግዚአብሔር መንፈስ። ያርፍባት የጥበብና የማስተዋል መንፈስ የምክርና የኃይል። መንፈስ። የእውቀትና እግዚአብሔርን የመፍራት መንፈስ¹²። ቅዱስ ጳውሎስም ይኸንኑ አስተያየት በመደገፍ እንዲህ ሲል

ይናገራል "እናንተ ግን በሥጋ አይደላችሁም በመንፈስ እንጂ የእግዚአብሔር መንፈስ ከአደረባችሁ የክርስቶስ መንፈስ ግን የሌለበት ያ እራሱ ለእርሱ አይደለም"¹³።

ለ. የክርስቶስ መንፈስ ይኸም አገላለጥ በክርስቶስና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለውን ግንኙነት በበለጠ ያገለጻል "ልጆችም በሆናችሁ ጊዜ እግዚአብሔር የልጁን መንፈስ በልባችሁ ላክ እንዲህ የሚጠራ አባታችን አባት"¹⁴።

ሐ. የተስፋ መንፈስም ይባላል መንፈስ ቅዱስ በእርግጥ የተስፋ መንፈስ ነው። ይኸንንም ራሱ ክርስቶስ ለሐዋርያት የተስፋ መንፈስ እንደሆነ እንዲህ ሲል ተናግሯቸዋል "እኔም እነሆ የአባቴን ተስፋ አልክላችኋለሁ። እናንተ ግን በኢየሩሳሌም ከተማ ተቀመጡ ኃይል እስክትለብሱ ድረስ ከላይ"¹⁵። ቅዱስ ሉቃስም ይኸንኑ በማጽናት ሲመሰክር "ነገር ግን ኃይልን ትቀበላላችሁ መንፈስ ቅዱስ በወረደባችሁ ጊዜ..." ብሏል¹⁶።

መ. የእውነት መንፈስ ይባላል። መንፈስ ቅዱስ በባሕርይ እውነት ነውና። እውነትም ሁኖ ይሰጣቸዋል። እውነቱን ይገልጻላቸዋል እውነቱን ያሠራቸዋልና "ይኸነው በውሀና በደም የመጣው እርሱም ኢየሱስ ክርስቶስ በውሀ ብቻ አይደለም በውሀና በደም እንጅ መንፈስ የሚመሰክር ነው። መንፈስ እርሱ እውነት ነውና"¹⁷።

ሠ. የሕይወት መንፈስ ይለዋል። እንዲሁም መንፈስ ጥበብ ነው። የጸጋ መንፈስ ይለዋል። በዚህም ሁሉ ሌላም ይኸን የመሳሰለ ለሰው ልጅ ሀብት መብት እውቀት ሁኖ በሚሰጠው ሁሉ ይመሰላል ይጠራል።

፪. የመንፈስ ቅዱስ አምላክነት። መንፈስ ቅዱስ ከአብ የሠረፀ። ከአብና ከወልድ ጋር እኩል የሆነ። አምላክነቱ የባሕርይ የሆነ ህልውና ያለው ዘለዓለማዊ አምላክ ነው። ዘለዓለማዊ መንፈስ መሆኑን ጳውሎስ ሲገልጥ "እንዴት ይልቁን የክርስቶስ ደም ለዘለዓለም በሚኖር መንፈስ ራሱን ያቀረበ ያለ ነውር ለእግዚአብሔር ሕሊናቸውን ያነፃፍ ከሞት ሥራ ሕያው እግዚአብሔርን ታገለግሉ ዘንድ"¹⁸። መንፈስ ቅዱስ

ፈጣሪ ሁኖ እንደሠራ "የእግዚአብሔር መንፈስ ፈጠረኝ የሁሉንም ቻይ እስትንፋስ ሕይወትን ሰጠኝ" ሲል ኢዮብ ተናግሯል¹⁹። ዳዊትም "እስትንፋስህን ትልካለህ ይፈጠራሉ የምድርንም ፊት ታድሳለህ" ሲል ይናገራል²⁰። እንዲሁም መንፈስ አንድ ሲሆን ሥጦታው የተለያየ ነው። ለያንዳንዱ ሰው እንደሃይማኖቱ ጽናት እንደ ምግባሩ ብዛት እንደ ትሩፋቱም ስፋት ይሰጠዋልና። ስለዚህም ቅዱስ ጳውሎስ ሰፋ አድርጎ ጽፏል²¹። ይኸንን ሁሉ ለማድረግ የሚችለው አምላክ ስለሆነ ነው።

የመንፈስ ቅዱስ አምላክነትን ማቴዎስ ሲጽፍ "ሑሩ ወመሐሩ ውስተ ኩሉ አጽናፈ ዓለም ወእንዘ ታጠምቅዎሙ በሉ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ" ብሎ መንፈስ ቅዱስን ከአብና ከወልድ ጋር አስተካክሎ ዕሩ የመለኮት ዕሩ የሥልጣን አድርጎ አቀርቦልን እናገኘዋለን። ይኸን በመሰለ አቀራረብ ሐዋርያው ጳውሎስ የእምነቱ መደምደሚያ አድርጎ ሦስትነትን ገልጦ ወዲያውም የመንፈስ ቅዱስን አምላክነት ገልጦ ከአብና ከወልድ ጋር ያለውን እኩልነት አስረድቶ እንደሚከተለው ተናግሯል "የጌታችን የኢየሱስ ጸጋ የእግዚአብሔር ፍቅር የመንፈስ ቅዱስም አንድነት ከሁላችን ጋር ይሁን"²²።

ለመንፈስ ቅዱስ ሕልውና ሰጥቶ አምላክነቱን አረጋግጦ ራሱንም የቻለ አካል እንዳለው ገልጦ የተናገረና። የጻፈ ቅዱስ ሉቃስ ወንጌላዊ ነው እርሱም የቅዱስ ጴጥሮስን ንግግር - አስረጅ በማድረግ እንዲህ ይላል "ጴጥሮስም አለው። ሐናናያ ሆይ ለምን ሠይጣን መላብህ በልብህ በመንፈስ ቅዱስ ላይ ትዋሺ ከመሬትህም ሽያጭ ትሠርቅ ዘንድ በሰው ሐሰተኛ አልሆንክም በእግዚአብሔር እንጂ"²³። እግዚአብሔር እያለ በብሉይም በሐዲስ ኪዳንም የሚጠራው ለእግዚአብሔር አብ ለእግዚአብሔር ወልድም ለእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስም ሊሆን ይችላል። በባሕርይ በመለኮት በእግዚአብሔርነት አንድ ናቸውና። ግን ስም ግብርም ለይቶ ስለ መንፈስ ቅዱስ የተናገረውን ብቻ ለህልውናው። ለአምላክነቱም የተለየ ማስረጃ አድርገን

በመጠኑ ገለጥን። እንዲሁም መንፈስ ቅዱስ በላይሽ ይመጣል። የልዑል ኃይልም ይጸልልሻል። ሲል ይናገራል²⁴። ፫ቱ ደቂቅም ንባርኮ ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ እያሉ ሦስትነትን ይገልጣሉ። ወዲያውም መንፈስ ቅዱስ ራሱን የቻለ አካል ያለውና ከአብና ከወልድ ጋር እኩል እንደሆነ አምልኮትም ሰግደትም በትክክል እንዲገባው ገልጦ በማመስገን አስረድተዋል²⁵።

፩ መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ ጋር ያለው እኩልነት። መንፈስ ቅዱስ ራሱን የቻለ ህልውና ስላለው በተለየ አካሉ ሲሠራ ይገኛል። ለዚህም የሚከተለውን አስረጅ እንመልከት "... ሕዝብም ሁሉ በተጠመቁ ጊዜ እርሱም ተጠመቀ። ሆኖም እርሱ ሲጸልይ ሰማይ ተከፈተ መንፈስ ቅዱስም በአካል ምሳሌ። እንደ እርግብ ወረደበት ድምጽም ከሰማይ መጣ እንዲህ ሲል አንተ ነህ ልጄ የምወድህ በአንተ ደስታዬን አያለሁ"²⁶። በዚህም የምንረዳው ለመንፈስ ቅዱስ ራሱን የቻለ አካል የተለየም ግብር እንዳለው ነው። ማለት ወልድ ፍጹም ሰው እንደመሆኑ በባሕር ላይ ለመጠመቅ ቀርቧል። አብ በሰማይ ሁኖ ድምፅ ያሰማል። መንፈስ ቅዱስ ደግሞ አካል ባለው ቅርጽ በርግብ አምሳል በወልድ ላይ ታይቷል። ይኸም አንድነት በትክክል ሲገለጥ የክርስቲያንን ዕምነት ያረጋግጣል በተለይም የራሱን የአብን የመንፈስ ቅዱስን ህልውና ሲገልጥ ፫ቱም አካላት በስም በግብር በአካል የተለያዩ መሆናቸውን እንዲህ ሲል ያስረዳል "አብን እለምናለሁ ሌላ አጽናኝ ይሰጣችሁ ዘንድ። እርሱም ለዘለዓለም በእናንተ ላይ አድሮ የሚኖር"²⁷። እንግዲህ የሚለምን ወልድ ራሱን የቻለ አካል ያለው ነው። የሚለመን አብም ራሱን የቻለ አካል ያለው ነው። ግን ሁሉንም የሚያገናዝብ የአብም የወልድም ሕይወት የሆነ አጽናኝ መንፈስ ቅዱስ የተባለ አካል ያለው መሆኑን ገልጦ ተናግሯል። ሦስት ራሱን የቻለ የተለየ አካል ነገር ግን አንድ ባሕርይ። ሦስት የተለየ ስም ነገር ግን አንድ መለኮት ሦስት የተለያየ ግብር ነገር ግን አንድ ህልውና ያላቸው አብና ወልድ መንፈስ ቅዱስ አንድ

አምላክ የሚሆን በአንድነትም በተለያዩ መልክም ቅዱስ መጽሐፍ ያቀርብልናል። ሁኖም እንደ ግብራቸው እንደ ስማቸው እንደ አካላቸው ፫ ብለን በህልውና በባሕርይ በመለኮት አንድ ብለን በአንድ አምላክነት እምነትና ትምህርት ጸንተን እንኖራለን።

ምዕራፍ ፪

የመንፈስ ቅዱስ ሥራ

፩ መንፈስ ቅዱስ ከዓለም ጋር ስለሰለጠነ ግንኙነት፥ ይኸ የሚታየው ግዙፋ ዓለም በመንፈስ ቅዱስ ፈጣሪነት ተፈጥሯል። ይኸም ማለት ፫ቱ አካላት በአንድነት ቢፈጥሩም ለያንዳንዱ ጎልቶ የተነገረውን የምንጠቅስበት ምክንያት መንፈስ ቅዱስ ሕፁጽ አለመሆኑን በመለኮቱ ከአብና ከወልድ ጋር እኩል መሆኑን ለማጠየቅ ነው። ይኸንኑም ነቢዩ ዳዊት "ወበቃለ እግዚአብሔር ጸንዓ ሰማያት ወእምስትንፋስ አፋሁ ኩሉ ኃይሎሙ" ብሎ ሠራዊታቸውም ሁሉ በአፋ እስትንፋስ እንደተፈጠሩ መንፈስ ቅዱስ በመፍጠር ሥራ ተካፋይ እንደሆነ ያስረዳል። ኢዮብም በበኩሉ "የእግዚአብሔር መንፈስ ፈጠረኝ የሁሉም ቻይ እስትንፋስም ሕይወት ሰጠኝ"፡፡ ይላል። ሁሉም በርሱ ተፈጥሯል ይህም ማለት በመንፈስ ቅዱስ ፈጣሪነት ተፈጥሯል ማለት ነው። ይሁን እንጂ ፈጣሪነቱ በብዙ ቦታ ለእግዚአብሔር አብ ብቻ ይነገራል። እንዲሁም ለእግዚአብሔር ወልድም ቦቱ ኩሉ ኮነ ወዘእንበሌሁኮ አልቦ ዘኮነ" ቢል ሁሉ በርሱ ፈጣሪነት እንደተፈጠረ ያለርሱም ፈጣሪነት አስገኝነትም ምንም የተገኘ እንደሌለ ይገልጻል። ከዚህም የተነሣ መንፈስ ቅዱስ ከፍጥረት ሥራ ውጭ እንደሆነ የሚገምቱ እንደ ሕፁዕም የሚያደርጉት አሉ። ከዚህ እንደምናየው ደግሞ በመንፈስ ቅዱስ ፈጣሪነት ዓለም እንደተፈጠረ እናገኛለን። ዋናው ምሥጢር ግን ሥላሴ በባሕርይ በፈጣሪነት በመለኮት አንድ ስለሆኑ እያንዳንዳቸው በፍጥረት ሥራ በአንድነት የሠሩ መሆናቸውን ማወቅና ማመን ተገቢ ነው። በተለያዩ መጻሕፍት የሦስቱንም አካላት ፈጣሪነትን

አምላክነትን በግላዋት ለይተው ተናግረዋል አስረድተዋልም። ለምሳሌ "አብ ይሄሊ + ወልድ ይትናገር + ወመንፈስ ቅዱስ ይሠምር እያለ የ፫ቱንም ተግባር ይናገራል"። ከላይ ከገለጥነው ትንሽ ለየት ባለ መልክ የሚገኘው ደግሞ መንፈስ ቅዱስ ለፍጥረት ሁሉ ጽናትን፥ ሕይወትን የሚሰጥ የሚጠብቅ የማይለይ መሆኑን በመግለጥ ነው። ይኸም መንፈስ ቅዱስ ከዓለሙ ጋር ምን ያህል ግንኙነት እንዳለው የሚያጠይቅ መግለጫ ሁኖ የሚቀርብ ነው። እርሱም እንደሚከተለው ነው። "ወመንፈስ እግዚአብሔር ይጸልል፥ ዲበ ማይ፥" ይላል። እንዲሁም ከፍጥረቱ በኋላ ለሰው ልጅ ሕይወትን፥ ዕውቀትን ለመስጠት "በአፍንጫው የሕይወት እስትንፋስ እፍ አለበት፥ ሰውም ሕይወት ያለበት ነፍስ ሆነ"። እያለ የመንፈስ ቅዱስን ሥራ፥ ጠባቂነት፥ ሕይወት ሰጭነት፥ ዓለሙን ከክብር ወደ ክብር ከማዕረግ ወደ ማዕረግ ያደረሰ ርምጃን የሰጠ፥ ለውጥን ያስገኘ እንደ ዓላማውም የሚመግብ የሚጠብቅ መንፈስ ቅዱስ መሆኑን ይገልጻል።

፪ መንፈስ ቅዱስ ከሰው ጋር ስለሰለጠነ ግንኙነት፥ መንፈስ ቅዱስ በሰው ልጅ አድሮ እውነትን ያናገራል። ምሥጢር ያስተረጎማል፥ የእውነት መንፈስ ነውና እውነትን ያሠራል፥ ስለዚህም "ክርስቶስ እኔ የምልከው ከአብ የሠረፀ መንፈስ ቅዱስ በመጣ ጊዜ ስለኔ ይመሰክራል፥ የእውነት መንፈስ ነውና" ቢል ይናገራል። እውነት ተናጋሪው እውነትም ሠሪው ሰው እርሱ የመንፈስ ቅዱስ ማጎደር ነው። በርሱ አድሮ መንፈስ ቅዱስ ይሠራልና። ሥጋዊ ደማዊ ሰው ግን ስለእርሱ አያስብም አይናገርም፥ መንፈስን አያውቅምና ሊቀበለውም አይችልም፥ በእርሱም አድሮበት አይኖርም፥ ስለዚህ በዚህ ዓይነቱ ሰው መንፈስ ቅዱስ አድሮ አይሠራም። ክርስቶስን የማወቅ ኃይል የሚኖራቸው ክርስቲያኖች ሁሉ የመንፈስ ቅዱስ ማጎደር የሆኑ ብቻ ናቸው። በነዚህ ላይ ግን መንፈስ ቅዱስ ያድራል ይሠራል ያሠራል። በመንፈስ የሚሠራው በክርስቶስ ያምናል፥ ስለ ክርስቶስም ይናገራል፥ ይመሰክራል፥ በእውነትም ይሠራል፥ እርሱም ይድናል። እኛ የዳነው በሥራችን በጥረታችን አይደለም፥ ቅዱስ

መንፈስ እንደገና እንድንወለድ፥ እንድንታደስም ስላደረገን ነው እንጂ⁹። መንፈስ ቅዱስ እንድንታደስ እንደገና እንድንወለድ ያደርጋል፥ ይኸም የመንፈስ ዋናው ሥራው ነው፥ አንድ ሰው ኃጢአት ሠርቶ ያረጀው አካሉ በመንፈስ ቅዱስ ይታደሳል አዲስ ሰው ይሆናል አዲስ ሕይወትም ያገኛል¹⁰።

መንፈስ ቅዱስ አስቀድሞ በነቢያት አድሮ የተናገረ ነው፥ ይኸውም የሰው ዘር የሆነው ሁሉ ጌታችን ኢየሱስን ለመቀበል ይችል ዘንድ አስቀድሞ ለመዘጋጀት የተደረገ ነው። ስለዚህም ቅዱስ መንፈስ የነቢያትን አእምሮ አበራሳቸው ምሥጢሩን ገለጠላቸው፥ የእውነት መንፈስ እንደመሆኑ ሁሉንም ወደ እውነተኛ መንገድ መራቸው¹¹።

ነቢያት በእግዚአብሔር መንፈስ ተመርተው ትንቢት ሲናገሩ የሚነግራቸው የአብና የመንፈስ ቅዱስ ቃል የሆነው ወልድ ነው፥ የሚያበረታቸው የሚገልጥላቸው እንዲረዱም የሚያደርጋቸው መንፈስ ቅዱስ ነው። ስለዚህ ነቢያት ሲናገሩ "ቃለ እግዚአብሔር መጽአ ገበ..." እያሉ ነው¹²። እንዲሁም ጌታ እኔን እንዲህ አለኝ እያሉ የተናገሩ አሉ¹³።

መንፈስ ቅዱስ ወደ ክርስቶስ ያቀርበናል፥ መድኃኒታችን ነውና ከርሱ አንድነት መለየት አይገባንምና። መንፈስ ቅዱስ አእምሮአችን ያበራልናል፥ ክርስቶስ እውነተኛ አምላክ መሆኑን አምነን እንቀበል ዘንድ በመንፈስ ቅዱስ መመራት አለብን፥ በእርሱ ካልተመራ በቀር እውነተኛውን እምነት የሰው ልጅ ሊያገኝ ሊያምንም አይችልምና።

መንፈስ ቅዱስ በእኛ ያድራል በእኛም ላይ ይሠራል። እኛንም ያሠራል፥ ለደኅንነታችን እንድንሠራ የሚያነሳሳን የሚገፋፋን ቅዱስ መንፈስ ነው፥ ምግባር ትሩፋት እንድንሠራ ያነሳሣናል፥ ከምግባራችን የተነሣ ጸጋውን ይሰጠናል፥ ይኸም ጸጋ ለድኅነታችን ለሕይወታችን ምክንያት ይሆናል።

፫ የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ

የመንፈስ ቅዱስ ሥጦታ ብዙ ነው፥ ራሱ መንፈስ ቅዱስ አንድ ሲሆን ሥጦታው በዓይነት፥ በመጠን የተለያየ ነው፥ ድውይ የመፈወስ፥ ትንቢት የመተንበይ፥ በቋንቋም የመናገር፥ ሌላም

ይኸን የመሰለ ብዙ ሀብትን ይሰጣል። ስለመንፈስ ቅዱስ ሥጦታ ብዛት የተለያየም ዓይነት መሆኑን ሐዋርያው ጳውሎስ በሰፊው ገልጦልን እናገኛለን¹⁴። ነቢዩ ኢሳይያስ ግን የመንፈስ ሥጦታ ፯ ዓይነቶች እንደሆኑ ቆጥሮ ስማቸውን እንደሚከተለው ጠርቶ ነግሮናል "የጥበብ መንፈስ፥ የመረዳት መንፈስ፥ የምስክር መንፈስ፥ የመጽናናት መንፈስ፥ የእውቀትና እግዚአብሔርን የመፍራት መንፈስ" ይላል¹⁵። ሐዋርያው ጳውሎስ ደግሞ የመንፈስ ፍሬ ናቸው ብሎ በሌላ መልክ እንደሚከተለው ያቀርብናል "የመንፈስ ፍሬ ግን ፍቅር ደስታም፥ ሰላምም፥ ትእግሥትም፥ ቸርነትም፥ በጎነትም፥ ሃይማኖትም፥ ገርነትም፥ መሻትንም መገዛትም ..."¹⁶። እነዚህ ሁሉ የመንፈስ ሥጦታዎች ናቸው፥ እነዚህም ሁሉ አንድ ሰው የግሉ ሊያደርጋቸው ሊፈጽማቸው አይችልም፥ ያለ መንፈስ ቅዱስ ርዳታና ሥጦታ። የመንፈስ ሥጦታም የሚቆጠር ስሙም ተጠርቶ የሚያልቅ አይደለም፥ ቢሰጥም አያልቅም፥ ለያንዳንዱ ሰው እንደ ሃይማኖቱ ጽናት፥ እንደ ምግባሩ ብዛት ጸጋው ይሰጠዋል፥ ይጨመርሉታልም። መንፈስ ቅዱስ ምሥጢር ሲያስተረጉም ቋንቋ ሲያናግር ይታወቃል እንጂ አይቆጠርም።

ክ ፍ ል ፯

ክ ብ ራ ቅ ዱ ሳ ን ፥

ም ዕ ራ ፍ ፩ ቅ ዱ ሳ ን በ ጠ ቅ ላ ላ ው ፥

፩ የቅድስና ትርጉም፥ ቅዱስ ማለት "ቃዲሾ" መቀደስ ከሚለው ከዕብራይስጡ የወጣ ቃል ነው፥ ግዕዝም ከሴማውያን ቋንቋዎች አንዱ ስለሆነ፥ ያንኑ ድምፅ ያኑም ትርጉም ይዞ ይገኛል፥ ይሁን እንጅ ቅዱስ ማለት ብዙ ዓይነት ትርጉሞችን ይዞ ስለሚገኝ እያንዳንዱን እንደሚከተለው እንገልጣለን።

ሀ. ቅዱስ ማለት ምስጉን ስቡሕ ማለት ነው፥ ይህም ቃል ከፍተኛ የምስጋና ቃል ነው መላእክትም ደቂቅ አዳምም ለአምላካቸው ለእግዚአብሔር ምስጋና ለማቅረብ የሚጠ

ቀሙበት ቃል ነው። በዚህ ቃል መላእክት ብዙ ጊዜ እግዚአብሔርን ሲያመሰግኑ በራሕይ ለሰው ልጅ ተገልጦዋል። ለምሳሌ ሱራፌል ሥራቸው ምስጋና የሆነው ያለ ዕረፍት በዚህ ቃል "ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር ጸባዎች..." እያሉ ሲያመሰግኑ ለኢሳይያስ በራዕይ ተገልጦለታል። ይህ ቃል በምስጋና ውሎ የተገለጠውም በዚህ ጊዜ ነው። በብሉይ ዘመን በዚህ መልክ ሲገለጥ በሐዲስ ኪዳን ጊዜ ደግሞ በመጀመሪያ ክርስቶስ ጸሎት ሲያስተምር "አቡነ ዘበሰማያት ይትቀደስ ስምክ" ብሎ አባቱን ቅዱስ በማለት ገልጦ ሲያስተምር እናገኘዋለን። በሌላ ቦታ ደግሞ አሁንም አባቱን "አባ ቅዱስ ዕቀቦሙ በጽድቅክ" ብሎ ሲጸልይ ይገኛል። በዚህ ምዕራፍ ለደቀ መዛሙርቱ ሲጸልይ አባቱን "ቀድሶሙ በጽድቅክ" ሲል እናገኘዋለን። ስለራሱም ሲናገር "ዘቀደሶ አብ ወፊነዎ ውስተ ዓለም" ይላል። ይኸን በመሰለ አገላለጥ ስለ አባቱም ስለራሱም ቅዱስነት ተናገሯል። ወንጌላዊው ዮሐንስ አሁንም "...ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር አምላክ ዘትእኅዝ ኩሎ ..." እያሉ ፩ቱ እንስሳ ሲያመሰግኑ በራሕይ ተገልጦለት ጽፏል።

ሊቃውንትም ይኸን ተከትለው ቅዱስ የሚለውን ቃል የአምላክ ምስጋና መግለጫ አድርገው "ቅዱስ እግዚአብሔር ቅዱስ ኃያል ቅዱስ ሕያው እያሉ። እንዲሁም ቅዱስ ሥሉስ ዘኢይትነገር። ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ አንተ አብ አኃዜ ኩሎ። ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ አንተ ወልድ ዋህድ ዘአንተ ቃለ አብ ሕያው። ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ አንተ መንፈስ ቅዱስ ዘተአምር ኩሎ" እያሉና ሌላም በዚህ መልክ እያደረጉ ያመሰግኑታል።

ይኸም ቃል መለውጫ የሌለው የፍጹምነት መታወቂያ። የምስጋናም ማቅረቢያ የአምላክንም ባሕርይ መግለጫ አድርገው ይጠቀሙበታል። ሰውም መላእክትም የብሉይ ኪዳንም የሐዲስ ኪዳን አባቶች እንዲሁም የኋላ ዘመን ሊቃውንትም በዚህ ተጠቅመው ለአምላክ የምስጋና ማቅረቢያ ቃል አድርገውታል።

ለ. ቅዱስ ማለት ቡሩክ ማለት ነው። ይኸም ማለት አምላክ በባሕርይ ቡሩክ ቅዱስ ነው ማለት ነው እንጂ እንደሌላ

ፍጥረት ረክሶ ይቀደሳል ይባረካል ማለት አይደለም። ሁሉን የሚያከብር የሚባርክ የሚቀድስ አምላክ ሲሆን ቡሩክ ይባላል። ስለዚህ ቅዱስ ባልን ጊዜ ይኸንም ትርጉም ይሰጠናል። ይኸን የመሰሉ ትርጉሞች የያዘው ቃል በብሉይ ኪዳንም በሐዲስ ኪዳንም እናገኛለን።

ሐ. ቅዱስ ማለት ክቡር ማለት ነው። ይኸም ማለት ተዋርዶ የሚከብር። ተሽሮ እንደገና የሚሾም። አጥቶም እንደገና የሚያገኘና የሚከብር ማለት አይደለም። ባለጸጋ የማይሰጠው ፍጹም ክቡር ባዕል ነው። ክብር የባሕርይ የሆነ አምላክ ነው። ሌላውን ፍጥረት የሚያከብር ለሌላው ሁሉ ክብርን የሚሰጥ በመብት በዕውቀት ...በሌላም ሁሉን የሚያከብር የባሕርይ አምላክ ነው። በዚህም ቃል መመስገን ፈቃዱ ስለሆነ በብሉይ በሐዲስ ኪዳንም ይኸን ትርጉም የሚሰጡ ብዙዎች ዐረፍተ ነገሮች ይገኛሉ።

መ. ቅዱስ ማለት ንጹሕ ማለት ነው። ይኸም ማለት እንደ ሌላው ፍጥረት ሁሉ ረክሶ ወይም አድፎ ይነፃል ማለት አይደለም። አምላክ በባሕርይ ንጹሕ ነውና። እርሱ ሌላውን ያነጻል ይቀድሳል እንጂ ቅድስናን ከውጭ አይሻም። ንጹሕና ቅድስና የባሕርይ ነውና። "እስመ ንጹሕት ጠባይዓቲሁ ለእግዚአብሔር እምነውር" ይለዋልና። ከላይ የገለጥናቸው የትርጉም ቃላት ሁሉ በሰው ልጅ የአነጋገር ልማድ የምስጋና መግለጫ እንደሆኑ ተናገርን እንጂ እንደ አምላክነቱ ምስጋናውን ለማናገር ጠባዮቹን ለመግለጥ እነዚህ ቃላት በቂዎች አይደሉም ደካማዎች ናቸው። ግን አምላክ ራሱ የተናገረው ነቢያትም የተከተሉት ሐዋርያትም ሊቃውንትም ያጸኑት ስለሆነ እኛም ይኸኑ እንከተላለን።

ሠ. ቅዱስ ማለት ልዩ ማለት ነው። እስካሁን የቆጠርናቸውን የተለያዩ የአምላክን ጠባይዓት ሁሉ አጠቃሎ የሚገልጥልን ይኸ ልዩ የሚለው ቃል ነው ልዩ ምስጉን ልዩ ቡሩክ። ልዩ ክቡር። ልዩ ንጹሕ ልዩ ፍጹም ማለት ይሆናልና። እንግዲህ የሁሉ መግለጫ የሆነውን ይኸን ቃል ተከትለን እንሔዳለን።

ይኸ ቅዱስ የሚለው ቃል በመጀመሪያ ደረጃ የሚሰጠው ለአምላክ በባሕርይ ቅዱስ ለሆነው ሌላውንም ለመቀደስ ችሎታ

ላለው ብቻ ነው። ቃሉም የተገለጠው አምላክ ብቻ ሊመሰገንበት ነው። ምክንያቱም እርሱ ብቻ የምስጋና ባለቤት የክብርም ጌታ ነውና። ምስጋናን ስቡሕ ቅዱስ ተብሎ ይመሰገናልና። ሰውን ብናመሰግነው እግዚአብሔር በሰጠው ጸጋ በዋለለትም ውለታ ሰውም በሰጠው በሾመው በሸለመው ነው። እንጂ የባሕርይ የሆነ የሚያስመሰግነው ነገር ከቶ የለውም። አምላክ ግን ምስጋና የባሕርይ ስለሆነ በዚህ ቃል ይመሰገናል። ልዩ አምላክ ነውና። ልዩነቱም ከፍጥረቱ ሁሉ ነው። ማለት ለፍጥረቱ ሁሉ አምጭ አስገኝ ያሻዋል እንዲሁ በዕድሉ የተገኘ ነገር ከቶ የለምና። አምላክ ብቻ ግን ነበር። አለ። ደግሞም ይኖራል። በዚህ ሁሉ ከፍጥረቱ ይለያል። እንዲሁም ፍጥረቱ ሁሉ ያልፋል ይጠፋል። አምላክ ብቻ ነግሦ ለዘለዓለም ይኖራል። እርሱ ብቻ በባሕርይ ሞት በመንግሥቱም ሽረት የለበትም። ገልፈት ውላጤም የለበትም በዚህ ከፍጥረቱ ሁሉ ይለያልና ቅዱስ ይባላል።

እንዲሁም ፍጥረቱ ሁሉ ግዙፍ ነው ይዳሰሳል። ለአገልግሎት ይውላል እንጠቀምበታለን። አምላክ ብቻ ባሕርይ ረቂቅ ምጡቅም ነው። ስለዚህ ማንም አስቦና መርምሮ የማይደርስበት ነው። ስለዚህም ልዩ አምላክ ነውና ቅዱስ ይባላል። ፍጥረቱ ሁሉ ስሑት ነው ይበድላል። እግዚአብሔር ግን ከሐሰት የራቀ ንጹሕ የሆነ ነውና። ማንኛውም ፍጥረት ከባሕርይ ልዩ ቅዱስ ንጹሕም የሆነ የለም። አምላክ ግን በባሕርይ ንጹሕ ቅዱስ ሆኖ እኛም ንጹሐን ቅዱሳን እንድንሆን በንጽሕና በቅድስና እርሱን እንድንመስለው "እኔ ቅዱስ እንደሆንኩኝ እናንተም ቅዱሳን ሁኑ" ይላል ለሰው ልጅ ሁሉ ምክርን ይሰጣል።

ቅዱስ የሚለው ቃል የሚሰጠው ለአምላክ ብቻ ነው ብለን ነበር ግን እርሱ ለሚገለገልባቸው ቦታዎች ዕቃዎች እርሱንም ለሚያገለግሉ ሰዎች ለዕለቷ ሳይቀር ተሰጥቶ እናገኘዋለን። ለምሳሌ አምላክ መፍጠር ያቆመበትን ዕለት "ባረካት ቀደሳትም" ሲል እናገኛለን። ይኸችም ከዕለታት ተለይታ የተቀደሰች የተከበረች የዕረፍት ዕለት ናት።

ከሰው ወገንም እንዲሁ የርሱ አገልጋዮች ካህናት ከሕዝብነት ተራ ወጥተው ከሰውም ተለይተው ጸሎት ተደርጎላቸው ተባርከው

ተቀድሰውም ወደ እግዚአብሔር አገልግሎት ስለሚቀርቡ ቅዱሳን ይባላሉ። መሥዋዕት የሚሰዋበት የሚቀርብበት የእግዚአብሔር አምልኮት የሚፈጸምበት ቦታ ሁሉ መቅደስ ቅድስተ ቅዱሳን ይባላል። ዋናው ዓላማው ግን አሁንም የእግዚአብሔርን ልዩ ቅዱስነት ለመግለጥ ነው። ይኸም ማለት ለሌላ አገልግሎት የማይውል በተባረከበት በተቀደሰበት ዓላማ ብቻ ለአገልግሎት የሚውል ቦታና ዕቃ ነውና።

ከዚህም በቀር ከሌላው የሰው ነገድ ተለይተው በመላው ነገድ እሥራኤል ቅዱስ ሕዝብ እየተባሉ ይጠራሉ። ምክንያቱም ለእግዚአብሔር የተለዩ ሕዝቦች ይባላሉና ደግሞም ናቸውና¹⁰። እግዚአብሔር አምላክ የራሱ ሕዝብ ይሆኑ ዘንድ መርጧቸዋልና ባርካቸዋልምና ይኸን የመሰለው ቅድስና በክርስትናም በኩል ይገኛል። ክርስቶስ ለሐዋርያት ሲጸልይላቸው "አባ ቀድሶሙ በጽድቅ" ሲል እናገኘዋለን። ቅዱሳን ሐዋርያት ከሌላው ሕዝብ የተለዩ የተቀደሱ ሆነው ተገኝተዋልና¹¹።

በዚህም መሠረት ማንኛውም በክርስቶስ ክርስቲያን የተባለው ሁሉ ከሌላው ከክርስትና ውጭ ከሚሆነው ሕዝብ የተለየና የተቀደሰ የተባረከም ሕዝብ ነው። አዲስ እሥራኤል ንጹሕ ሕዝብ ልዩ ነገድ ተብሎ ይጠራልና¹²።

ይኸንም ማዕረግ ለማግኘት የጸታ። የዕድሜ። የጎሣ። የማዕረግ ልዩነት አይከለክለውም። ማንኛውም ሰው ክርስቲያን ሲሆን በልዩ ጸሎትም ተባርኮ በማየ ገቦ ታጥቦ ተቀድሶም ነውና። እንግዲህ በዚህ ሁሉ አስረጅነት ክርስቲያኑ ሕዝብ ለእግዚአብሔር የተለየ ሕዝብ ነው ለማት ይቻላል። ቅዱስ ጳውሎስ በክርስትና መባረክ መቀደስ መከበር እንዳለ ሲያስረዳ በአመነ ወንድና በአላመነች ሴት መካከል ስለሚደረገው ጋብቻና ከእነርሱም ስለሚወለዱት ልጆች ሲናገር እንዲህ ይላል "ማንኛዬቱም ሴት ሰው ቢኖራት የማያምን እርሱ ቢሻ ከርሷ ጋር ለመኖር አትለየው። የማያምን ወንድም በምታምን ሚስት ይቀደሳልና። የማታምን ሚስት በሚያምን ወንድ ትቀደሳለችና ያለዚያ ልጆቻቸው ርኩሳን ናቸው ዛሬ ግን የተቀደሱ ናቸው" ይላል¹³። ክርስቲያኑ ዓለም በክርስቶስ ደም የታተመ ክርስቶስ በደሙ የዋጀው የተለየ ሕዝብ ስለሆነ ቅዱስ ይባላል። ቅዱስም ነው። ንጹሕም

ነው፡ ክቡርም ነው፡ ስለዚህ ነው ቅዱስ ጴጥሮስ "እንደጠራችሁ እንደ ቅዱሱ እናንተም ደግሞ ቅዱሳን ሁኑ በአካሌዳችሁ ሁሉ" ሲል ትምህርቱን የሰጠ¹⁴፡፡ እርሱ የጠራን ያከበረን ክርስቶስ ቅዱስ እንደመሆኑ የጠራንም ወደ ቅድስናው ወደ ክብሩ ነው፡ ስለዚህም የክርስቶስን ፍለጋ የሚከተል ሁሉ ቅዱስ ሊባል ቅድስናም ሊሰጠው ቻለ፡፡

ደግሞም አምላክ የቀደሰውን ያከበረውን የሚወቅስ የሚከስ ሊኖር አይችልም፡፡ ምክንያቱም የሚቀድስ ቅድስናንም የሚሰጥ እርሱ አንዱ እግዚአብሔር ብቻ ነውና፡ ስለዚህም ቅዱስ ጳውሎስ ስለ እግዚአብሔር ምርጦች እንዲህ ሲል ይመሰክርላቸዋል፡፡ "በእግዚአብሔር ምርጦች ላይ ማነው ነገር የሚሠራ? እግዚአብሔር ነውን የሚያጸድቅ..." እያለ ይመሰክራል¹⁵፡፡ የጠራንን ፍለጋ የምንከተል ሁሉ ቅዱሳን ነን፡ ቅዱሳንም እንባላለን፡፡ ይኸም ልዩ የአምላክ ጥሪና ሥጦታ ስለሆነ፡፡ በማንም ነገር ሠራነት፡፡ ምቀኝነት የሚቀር የሚሠራዝ አይደለም፡፡ አክባሪው ቀዳሹ እርሱ አምላክ ነውና፡፡

እንግዲህ ቅዱስ ማለት የተለየ ምስጢን የተለየ ብሩክ፡ የተለየ ንጹሕ እንደሆነ ተረዳን፡፡ እንዲሁም ልዩ ማለት እንደሆነ ስንረዳ፡፡ ከአምላክ እስከ ሰው ከዚያም እስከ ቦታና ዕቃ ድረስ ለእግዚአብሔር አገልግሎት የሚውል ሁሉ ይጠራበታል፡፡ በዚህም መሠረት የእግዚአብሔር አገልጋዮች ሁሉ በልዩ ልዩ መሥመር ተሠማርተው ተልዕኳቸውን የፈጸሙ ሁሉ ቅዱሳን ተብለዋል፡፡ ምክንያቱም ከቤታቸው ከንብረታቸው ከቤተሰባቸው ተለይተው አምላክን ለማገልገል ሕይወታቸውን አሳልፈዋልና አምላክም ቅድስናን ሰጥቷቸዋልና፡፡

፪. ቅዱስነት የሚገባው ቅዱስ ሊባል የሚገባው በአለፈው እንደተነገረው ቅድስና የባሕርይ የሆነ ፍጥረቱ ሁሉ የሚገዛለት ፍጹም ቅዱስ አምላክ እግዚአብሔር ብቻ ነው፡፡ እርሱ በባሕርይ ከነውር ከኃጢአት የነፃ የተለየ ነው፡፡ ቅድስናም የባሕርይ ነው፡፡ እንጂ ከሌላ የሚሰጠው አይደለምና፡፡

የእግዚአብሔር ጠባባይነት ለሰው ልጅ ከተገለጡት ውስጥ በቅድስና ፩ኛው ነው፡፡ ስለዚህ ፍጹም ቅዱስ እርሱ ብቻ ነው፡፡

ሁል ጊዜም እርሱን ስናመሰግን ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እያልን መሆን አለበት፡፡ በቤተ ክርስቲያን ዘወትር ከሚነገረው ከሚነበበው ከሚጸለየው ውስጥ ይበልጠው ጸሎት ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ የሚለው የቅድስናው መግለጫ የሆነው ቃል ነው፡፡ ይሁን እንጂ እርሱ የመረጣቸውን ያከበራቸውን ቅድስና ይሰጣቸዋል፡፡ ስለዚህ ቅዱሳን ይባላሉ፡፡ ለምሳሌ ነቢዩ ኤርምያስን "ቀደስኩክ እምከርሠ እምከ" ብሎ እግዚአብሔር መመረጡን መቀደሱን ያመለክታል¹⁶፡፡

ቤተ ክርስቲያንም ይኸን ይዛ አምላክ የቀደሳቸውን ቅዱሳን ትላለች የቅድስናንም ማዕረግ ትሰጣለች፡፡ በብሉይ ዘመን ለተለየ ሰው ቅድስናን መስጠት የተለመደ አልነበረም፡፡ እንደ ሐዲስ ኪዳን ዘመን ቅዱስ አልተገኘም፡፡ ቅዱስ የተባለም ቅድስና የተሰጠውም ሰው አልነበረም፡፡ ሌላው ቀርቶ ፓትርያርኮች ነቢያት ካህናት እየተባሉ የሚጠሩት የሚከበሩት ሁሉ እሥራኤል የሚከሩባቸው አባቶች ሁሉ ቅዱሳን አይባሉም ነበር፡፡ ቅዱሳን ብለው የመታሰቢያቸውን በዓል አያከብሩላቸውም በአጠቃላይም ቅዱስ ብለው የሚጠሩት የላቸውም ነበር፡፡ እያንዳንዱ ነቢይ ወይም አባት የእግዚአብሔር አገልጋይ ነበር፡፡ ዐረፌ ሔደ ብለው በጸሎት ያስቡታል እንጂ፡፡ በሐዲስ ኪዳን ግን ምንም ቅድስና የግሉ የባሕርይ የእግዚአብሔር አምላክ ቢሆንም ሰውም እግዚአብሔር በሰጠው ጸጋ ቅዱስ እንደሆነ ለማጠየቅ ብዙዎችን ቅዱሳን ይሏቸዋል፡፡ ቅድስናም ይሰጧቸዋል፡፡

ቅድስና ለአንድ የቤተ ክርስቲያን ዓባል /ምዕመን/ የተለየ ደረጃ መስጫ ምልክት ነው፡፡ በእምነቱ በግብረ ገብነቱ የእግዚአብሔር አገልጋይ መሆኑ መለያና መታወቂያ ሁኖ ተሰጥቷል፡፡ በዚህም መልክ የቤተ ክርስቲያንን ሥርዓት ተከትለው በምግባርና በሃይማኖት ጸንተው ሕይወታቸውን ያሳለፉትን እያንዳንዱን ሰው ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ትለዋለች፡፡ ቤተ ክርስቲያን ወደኋላ እንኳን ተመልሳ በብሉይ ኪዳን ይገኙ የነበሩትን አባቶች ቅዱሳን እያለች ቅድስናም እየሰጠች መታሰቢያ ሐውልት እያቆመች ትሩፋታቸውን እየነገረች ታመሰግናቸዋለች፡፡ ለምሳሌ ነቢያት ፓትርያርኮች ቅዱሳን ናቸው፡፡ ሐዋርያት የመጀመሪያ ቅዱሳን ሆነው ይጠራሉ፡፡ ስለነርሱም ቅድስና መምህራችን ኢየሱስ ክርስቶስ መስክሮላቸዋል¹⁷፡፡

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ቅዱሳን ሆነዋል። ቅዱሳንም ይባላሉ። ክርስቶስ የቀደሳቸው የመረጣቸው መሆኑን ራሱ መስክሮባቸዋል¹⁸። በዚህ መልክ እንግዲህ ቅድስና ለሰው ልጅ ሁሉ ተሰጠ ሰውም ሁሉ የተለየ የተቀደሰ ወገን ሆነ።

ከቅዱሳን ሐዋርያት ጀምሮ ለእግዚአብሔር አገልግሎት ሕይወታቸውን ያሳለፉ ሁሉ ቅዱሳን ተብለዋል። የቅድስናም ማዕረግ ተሰጥቷቸዋል። ይህም የሆነው ለእግዚአብሔር አገልግሎት ሕይወታቸውን፣ አካላቸውን፣ አእምሮአቸውን የሰጡ ከሌላው ሰው የተለየ የርሱ አገልጋዮች ናቸው በማለት ነው። በምግባራቸው በሃይማኖታቸው ፍጹማን ሁኔታ የተገኙትን ሁሉ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን በይፋ ቅድስናቸውን ከብራቸውን ልትገልጥላቸው ይገባል። ምክንያቱም ውዳሴ ከንቱ ሳይሹ ወይም እንደሌሎች ሳያመነቱ ስለ እግዚአብሔር ክብር ራሳቸውን ለአገልግሎት የሰጡ እልፍም ብሎ ሕይወታቸውን ለሞት የለወጡ ስለሆነ የዝናቸው ነጋሪ፣ የቅድስናቸው መስካሪ ቤተ ክርስቲያን ናትና። የዚህም ጥቅም ለሰዎች ሳይሆን ለቤተ ክርስቲያኗ ነው። ማለት የቤተ ክርስቲያን ክብር የሚታወቀው ቤተ ክርስቲያኗ በዕውነት ፀንታ በጎ ተግባርን ሠርታ ቅዱሳንን፣ ያፈራች ቅዱሳንንም ያስነሣች እንደሆነ ነው። በየጊዜው ስለ እውነት ራሳቸውን የለወጡ ቅዱሳን የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች እውነትን በሚጠሉ ሰዎች ዘንድ ሕይወታቸው በአለፈች ጊዜ ቤተ ክርስቲያን ወዲያው ቀድሳ ሞገስ የሰጠቻቸው ዝናቸውን በትክክል የነገረችላቸው እንደሆነ ሌላው አማኝ ሁሉ ወደዚህ ገድል በፈቀዱ ይሳባል። የቅድስናንም ጽዋ ይካፈላል። የቅድስና ማዕረግም ይሰጠዋል። ያለዚያ ግን የቤተ ክርስቲያን ዓላማ ይለወጣል። ቀጥሎም የቤተ ክርስቲያን ሰው የሆነ ይጠፋል። ቤተ ክርስቲያንም እንደ አንድ የግል ድርጅት ትሆናለች እንጂ ቤተ ክርስቲያን የሚላት የለም።

ቤተ ክርስቲያን ከጊዜ ወደጊዜ ተሐድሶ የምታገኘው ካህኑ ቀርቶ የጨዋ ልጅ ሁሉ በእውነት የሚጸናው እውነትን የሚናገረው በእውነትም የሚሠራው ስለ እውነት ሕይወታቸውን በሞት የለወጡትን የቅዱሳንን ክብር ቤተ ክርስቲያን በገለጠችበት ጊዜ ለእውነትም ቦታ በሰጠችበት ጊዜ ነው።

፫. ቅዱሳን በብሉይ ኪዳን፣ በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔርን የሚፈሩ ስለ እግዚአብሔርና ስለ ሕጉ የሚናገሩ ብዙዎች ቅዱሳን አባቶች ነቢያት ነበሩ። ነገር ግን ይኸን ሁሉ እየሠሩ የቅድስና ኑሮ እየኖሩ አምላክ ራሱ ድምፅ እያሰማ እየመሰከረላቸው የኖሩ እንደነ አብርሃም፣ ሔኖክ፣ ኢዮብ ሌሎችም ብዙዎች ሲኖሩ በሕይወታቸውም ሆነ፣ ከሞቱም በኋላ ቅዱሳን አልተባሉም ቅድስናም አልተሰጣቸውም። ልዩም የቅድስና ምልክት አልተደረገላቸውም። ለምሳሌ ሊቀ ነቢያት መሲጅጅ ጊዜ እግዚአብሔር የተናገረው ፍጹም የአምላክ ወዳጅ የነበረው ሰው፣ ሕጉንም የጻፈ ያስተማረ ሲሆን፣ ለእርሱ እንኳን ልዩ መታሰቢያ አልቆመለትም ቅዱሳም የሚያሰኝ ምልክት አልተሰጠውም።

በብሉይ ኪዳን ቅዱስ የሚለው ቃል ለአምላክ ብቻ የሚሰጥ እንጂ ለተለየ ሰው ሰጥቶ የማክበር ልማድ ለአይሁድ አልነበራቸውምና ነው። ነገር ግን ባለፉት ምዕራፎች እንደ ተናገርነው ቅዱስ የሚለው ቃል ለእግዚአብሔር አገልግሎት ለሚውሉት ሁሉ ይሰጡ ነበር። እግዚአብሔር ቅድስና የባሕርዩ ስለሆነ ነቢያት በቀጥታ ለእርሱ ሲያውሉት እናገኛለን¹⁹። አምላክን የሚያገለግሉ ከሰው ወገን እንዴት አድርገው ማምለክ እንዳለባቸው "በቅድስና ጌጥ ሰገዱ"²⁰።

የእግዚአብሔር አገልጋዮች ቅዱሳን መሆን መባልም እንዲገባቸው አምላክ ሲያመለክት "ቅዱሳን ሆይ ለእግዚአብሔር ዘምሩ ለቅዱስ ስሙም" ይላል²¹። የእግዚአብሔር መገልገያም ሁሉ ንጹሕ መሆን እንደሚገባው ሲያጠይቅ "እግዚአብሔር በቅድስናው መቅደስ ይቀመጣል" ይላል²²። በጠቅላላውም የእግዚአብሔር ሕዝብ እየተባሉ የሚጠሩት እሥራኤል የተመረጡና የተለዩ ቅዱሳን ናቸው። ይኸንም አምላክ ሲመሰክርላቸው "የተቀደሰ ሕዝብ ትሆናለች" ይላል።²³

አምላክ ለእርሱ መገልገያ በሚሆነው ዕቃ ቦታ ወይም ለእርሱ አገልግሎት ተሰጥተው የሚኖሩትን ያውቃል። ይመርጣል የመረጠውንም ሰው ወደርሱ ያቀርባል ይላል²⁴።

በጠቅላላው አነጋገር አምላክ ዘላለማዊ ቅዱስ ስለሆነ፣ የርሱ የሆኑትን ሁሉ ይቀድሳል። ቅዱስም ያደርጋል። እሥራኤላውያን

ቅዱሳን ስለሆኑ የሚመጡት ሁሉ ንጹሕና ቅዱስ መሆን ስለነበረበት ቅድስናን ለምግቡ ሳይቀር ሰጥቶ ሲናገር እንዲህ ይላል "በቅዱስና ባልተቀደሰው በርኩሱና በንጹሐም መካከል መለየት እንድትችሉ" ሲል ተናግሯል²⁵። ለእግዚአብሔር አምልኮት ስግደት የሚቀርብበት ቦታ ሁሉ ተራራውም ቅዱስ ይባላል። ይኸንንም የሚያመለክት የተበተኑት ይመጣሉ ለእግዚአብሔር ይሰግዳሉ በቅዱስ ተራራ የኢየሩሳሌም²⁶። ለአምላክ ቅድስና የባሕርዩ ስለሆነ ቅዱስ የሚባለው ቅዱስ ተብሎ የሚመሰገን አምላካችን እግዚአብሔር ብቻ ሲሆን ለርሱው አገልግሎት የሚውለው ሁሉ ቅዱስ እንደሚባል ተናግረናል። ነገር ግን ከሰው ወገን በክርስትናው መንፈስ ቅዱስ ተብሎ መታሰቢያ የቆመለት ማንም አልነበረም። ወይም እኛ በክርስትና ሃይማኖት በአንዱ ቅዱስ ስም ቤተ ክርስቲያን እንደምናቆምለት ምክራቡ መስጊዱ በሰሙ የሚጠራለት ቅዱስ ከቶ አልነበረም።

ዛሬ በክርስቲያኑ እምነት ሰውን ቅዱስ ብሎ መታሰቢያ ማቆም ተገቢ እንደመሆኑ በብሉይ ዘመን ግን ሰውየው እንደተመለከ ስለሚቆጥሩት ማንንም በዚህ ስም ሳይጠሩ ይኖሩ ነበር።

9. ቅዱሳን በሐዲስ ኪዳን። በሐዲስ ኪዳን ቅዱስ የሚለው ቃል ለእግዚአብሔር ቢሆንም ለርሱ አገልጋዮች ለርሱም መገልገያ የሆነው ሁሉ ቅዱስ ሲባል ኑሯል። ግን ሁሉን ቻይ ለሆነ አምላክ ይቀርብለት ከነበረው የምስጋና ቃል አሁንም በብዛት የምንጠቀምበት ቅዱስ የሚለው ነው ለምሳሌ "...አሐዱ አብ ቅዱስ፣ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፣ አሐዱ ውሕቱ መንፈስ ቅዱስ" ይላል²⁷። ሌላም በዚህ መልክ ለአምላክ ምስጋና ማቅረቢያ ከፍተኛ ቃል ሁኖ ይገኛል። በዚህም መሠረት ይነገራል።

መድኃኒታችን ኢየሱስም ለደቀ መዛሙርቱ ጸሎት ሲያስተምራቸው አባቱን እንዴት አድርገው መቀደስ ማመስገን እንዳለባቸው ሲነግራቸው "አባታችን ሆይ በሰማይ የምትኖር ስምህ ይቀደስ ..." ሲል ቅድስናውን በመግለጥ ነግሯቸዋል²⁸። በዚህ መልክ ፍጹም ቅዱስ አምላካችን እግዚአብሔር ይሁን እንጂ የርሱ አገልጋዮች ይሆኑ ዘንድ የመረጣቸውን ቀድሷቸዋል። ቅዱሳንም አድርጓቸዋል። የራሱንም የደቀ መዛሙርቱን ቅድስና ሲናገር ስለርሳቸው ራሴን እቀድሳለሁ

ርሳቸው ደግሞ የተቀደሱ ይሆኑ ዘንድ ሲል ጸልዮላቸዋል²⁹። ቤተ ክርስቲያንም ይኸንን አብነት ይዛ ሐዋርያትን ቅዱሳን ትላቸዋለች ለእነርሱም ቅድስናን ትሰጣለች።

ቅድስት ማርያም የቅዱስ እግዚአብሔር እናት በመሆኗ የእግዚአብሔርንም ጸጋ ስላገኘች ቅድስት ትባላለች። ቅድስናም ተሰጥቷታል። ከዚህ አያይዛ ቤተ ክርስቲያን በዚህ ብቻ አልተወሰነችም እንዲያውም ከዚህ አልፋ የብሉይ ኪዳን አባቶችንና ነቢያትን ቅዱሳን ብላለች ቅድስናንም ሰጥታለች።

የክርስትናውንም እምነት ሊያስፋፋው ያንንም ሊያጸናው የቻለው በክርስቶስ አምነው እውነትን ተናግረው ሕይወታቸውን ላሳለፉ አባቶችና እናቶች ቤተ ክርስቲያን ቅድስናን እየሰጠች ከሞት በኋላ ሕይወት እንዳለ ስለ አስተማረች ነው። በዚህም መሠረት ትንሽ፣ ትልቅ፣ ወንድ፣ ሴት ሳይል ሁሉም በክርስቶስ ለማመን ስለ ክርስቶስም ስም ራሱን ለመከራ ለሞት መስጠት የተቀደሰ ተግባር አድርጎ ይፈጽመው ጀመር።

ጣዕመ ዓለምን ንቀው ንጽሕናን ጠብቀው ሕይወታቸውን በሞት የሚለውጡት አሳቱን ፍላቱን ታግሠው ስለ ክርስቶስ የመስከፋና ሰማዕትነትን እየተቀበሉ ያረፉትን በቤተ ክርስቲያን መዝገብ እየመዘገቡ ገድላቸውን እየጻፉ ልዩ ልዩ መታሰቢያ እያቆሙ ከሕያዋኑ ይልቅ የነርሱ ክብር ጎልቶ ይታይ ጀመር። ወይም የተጋድሎውን ዓይነቱን ስሙን በመለየት ከ፩ኛው ቅዱስ ተጋድሎ የሌለው የበለጠ እንደሆነ ሲነገር፣ ሌላው ደግሞ ከዚያ የበለጠ በመሥራት ክርስትናን አስከበሩ አስወደዱ፣ ክርስቲያኑን ሁሉ እውነተኛ አሰኙ። በዚህ መልክ ከቀን ወደቀን ተጋዳዩ እየበዛ ስለሔደ ቤተ ክርስቲያን በቅዱሳን ደም አጌጠች አሸበረቀች። ደማቸው እንደ አበባ ጌጥ ሆነ ቅዱሳኑም በቁጥር በዙ።

ቅዱስ እግዚአብሔር ሰው በመሆኑ ሥጋንም በመልበሱ የርሱ የሆነውን ቅድስና ለሰው ልጅ አካፈለው፣ የሰው ልጅም ቅዱስ መባል ጀመረ። በክርስቶስ ክርስቲያን በወልድ ውለድ እንደተባልን በቅዱሱም ቅዱሳን ተብለናል። ቅድስናንም አግኝተናል።

ልዑል አምላክ ለሰው ልጅ የሰወረው ያልሰጠው፣ ያላሳየው ምስጢር ከቶ የለም ጸጋውን ገንዘብ አድርጎ ለሰው ልጅ ሁሉ አደለው፣ ግን ተቀብሎ አክብሮ መያዝ የእያንዳንዱ

ፈንታ ነው፡፡ አሁንም ቅድስናን ሲሰጠን ቅዱስ መሆን ቅድስናንም መጠበቅ የያንዳንዳችን ፈንታ ነው፡፡ በዚህ ስም እንድንጠራ በዚህ ማዕረግ እንድንከብር ከቅድስናው አሳትፎናል፡፡

፩. የቅዱሳን ዓይነታቸው፡፡

በቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን የሚባሉት በነገድ፡ በጾታ፡ በማዕረግ፡ በሌላም ይኸን በመሳሰለው የተለያዩ ናቸው፡፡ በነገድ ስንል ነገደ አዳም ብቻ ሳይሆኑ ነገደ መላእክትም ይገኙበታል፡፡ እነርሱም በክርስቲና የሃይማኖት ትምህርት ቅዱሳን ይባላሉ፡፡ ይከበራሉ፡፡ ከሰው ወገንም በጾታ ወንዶች ብቻ ሳይሆኑ ብዙዎች የሴት ቅዱሳት ይገኛሉ፡፡ ሽማግሌዎችም ብቻ ሳይሆኑ ሕፃናትና ወሬዛዎች ይገኛሉ፡፡ በማዕረግም ነገሥታት ካህናት ተራ ሰው ሁሉ እንደ የሥራው ቅድስናን ያገኛል፡፡ ቅዱስም ይባላል፡፡

በብሉይ ኪዳን ለነዚህ ሁሉ የተለየ መታወቂያ የቅድስና መስጫ ደረጃ አልነበረም፡፡ እንዲያውም የሴት ልጅ ከተባዕታይ ጾታ በጣም ዝቅ ያለ ግምት ስለነበራት በአንዳንድ ቦታ የሴቶች ስማቸው እንኳ የማይጠራበት በቁጥር የማይገቡበት ጊዜ ነበር፡፡ በሐዲስ ኪዳን ግን የሴቶች ስማታትና ጽድቃን ተነሥተዋል፡፡ ልክ ለእነርሱም ጽላት ተቀርጾቸዋል፡፡ ቤተ ክርስቲያን ታንጾላቸዋል ድርሳንም ገድልም ተጽፎላቸዋል፡፡ ሌላም አስፈላጊ ነገር ኑሮ ለተባዕታይ ጾታ የተደረገ ለአንስታይ ጾታ አልቀረም፡፡ አልተከፈለባቸውም ክርስቶስ አስተካክሏቸዋልና፡፡

ለሰው ልጅ ሁሉ መክብብ ቅዱሳን የሆነችው የመጀመሪያዬቱ ቅድስት ማርያም ናት፡፡ እርሷ በተለይ የአንስታይ ጾታ አስከባሪ የአንስታይ ጾታ መመኪያ የቅድስናውም ጀማሪ ናት፡፡ ከእርሷ ጋር የነበሩት ፴፮ ቅዱሳት አንስትም ቅዱሳት ይባላሉ፡፡ ቅድስናም ተሰጥቷቸዋል፡፡ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ግን እያንዳንዳቸው የክርስቶስ ተከታዮች በየማዕረጋቸው ወንዶች እንደሠሩት ያለ የሠሩ ሴቶች ከወንዶች ያለመለየት ቅዱሳት ተብለዋል፡፡

በክርስቶስም ስም እየመሰከሩ እውነትን እየተናገሩ ምግባር ትሩፋትን እየሠሩ ያረፉ ብዙዎች ሰዎች ናቸው፡፡ የተለየ ደረጃ እየተሰጠ ቅዱስ የተባለው ዝርዝር እንደሚከተለው ነው፡፡

ሀ. መላእክት፡ መላእክት ስማያውያን ነገድ ረቂቃን ፍጥረቶች ሲሆኑ የእግዚአብሔር መልዕክተኞች በመሆናቸው ወደዚህ ዓለም ወደ ምድር ይመጣሉ፡፡ የሰውን ልጅ ጸሎት፡ ምጽዋት፡ ምግባር ትሩፋት፡ ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ያሳርጋሉ፡፡ የእግዚአብሔርን ምሕረት ደግሞ ወደ ሰው ልጅ ያስተላልፋሉ³⁰፡፡ መላእክት ከተፈጠሩበት ጊዜ ጀምሮ ከጨለማው አለቃ ከዲያብሎስና ከሠራዊቱ በቀር ንጽሐ ጠባይዓቸው ያላደፈባቸው ንጽሐን ስለሆኑ ቅዱሳን ይባላሉ፡፡ ቅድስናም ይሰጣቸዋል፡፡ አገልግሎታቸውን ለመግለጥ ብቻ መላእክት እግዚአብሔር ይላቸዋል፡፡ ቦታቸውንም ለማመልከትም ደግሞ መላእክት ስማይ እያለ ይጠራቸዋል፡፡ ቅድስናቸውንም ለመግለጥ ቅዱሳን መላእክት ይላቸዋል፡፡ መላእክት የተለየ ሕልውና እንዳላቸው ከሥነ ፍጥረት ጀምሮ የታወቀ ሲሆን፡ ከሰው ልጅ ታሪክ ጋር አብሮ የተገኘ ነው፡፡ ለምሳሌ አዳምና ሔዋን ከገነት ሲወጡ ገነትን እንዲጠብቁ የተደረጉት መላእክት በተለይም ነገደ ኪሩቤል የተባሉት ናቸው³¹፡፡ ቀጥሎም በምድር በዳ ለአጋር የተገለጠላት መልአክ ነው³²፡፡ ይስሐቅ ለመሥዋት በቀረበ ጊዜ ለማዳን የታዘዘውና የተገለጠው መልአክ ነው³³፡፡ ያዕቆብም በፍኖተ ሎዝ ደክሞት ተኝቶ ሳለ በተንተራሰው ድንጋይ ላይ መሰላል ተተክሎ መላእክት ሲወጡና ሲወርዱ አይቷል³⁴፡፡ በደብረ ሲና በፅፁ መላእክት ሲወጡና ሲወርዱ አይቷል³⁵፡፡ ለጌዲዮን ተገልጦ የሚያደርገውን ሁሉ በዝርዝር የነገረው መልአክ ነው³⁶፡፡

በብሉይ ኪዳን መላእክት የቅዱስ እግዚአብሔር መልአክተኞች መሆናቸውንና የተፈጥሮ ጠባያቸውን ባለማሳደ ፋቸው ቅዱሳን ተብለዋል፡፡ የቅድስና ማዕረግም ተሰጥቷቸዋል፡፡ በሐዲስ ኪዳን መላእክት ስማቸው ሳይጠራ አገልግሎት እንደሰጡ ቅዱስ መጽሐፍ በብዙ ቦታ ተገልጦ ይገኛል³⁷፡፡

እንዲሁም ስማቸው በግልጽ የተጠሩ መላእክት ይገኛሉ፡፡ ለምሳሌ ቅዱስ ገብርኤል ወደ ዘካርያስ በሔደ ጊዜ ራሱ ሲመሰክር "እኔ ከእግዚአብሔር ፊት የምቆም ገብርኤል ነኝ" ብሏል³⁸፡፡ እንዲሁም ሐዋርያው ይሁዳ ሰይጣንን በአጋለጠበት ጊዜ ቅዱስ ሚካኤል ሰይጣንን እንደተናገረው እንዲህ ሲል ይነግረናል "ሚካኤል ግን የመላእክት አለቃ ከሰይጣን ጋር

በተከራከረ ጊዜ ስለሙሴ ሥጋ ሲናገር በፍርዱ ይሰድበው ዘንድ አልደፈረም፤ ነገር ግን አለው እግዚአብሔር ይቆጣህ³⁹።

ስለ መላእክት ሕልውና በቅዱስ መዕሐፍ የተገለጠ ስለሆነ እንቀበለዋለን እያንዳንዱም ከላይ እንደገለጥነው ስም ጠርቶ ሥራ ለይቶ የተነገረላቸው አሉ፤ ስለ ቅድስናቸውም ደግሞ የዓለም አብያተ ክርስቲያናት የሚሰማማበት ነው፤ እንዲያውም ለጥቂቶቹ በስማቸው ቤተ ክርስቲያን ታንጾላቸው የተለየም የመታሰቢያ ዕለት ተወስኖላቸው በዐል ይከበርላቸዋል፤ በስማቸው ምልጃ ይደረግላቸዋል።

ለ. ፓትርያርኮች፤ ፓትርያርክ ማለት የአባቶች አባት፤ የአባቶች ሁሉ ጀማሪ ማለት ነው። እነዚህም የነገድ አባቶች የቤተ ሰብእ መሪዎች አስተዳዳሪዎች ናቸው፤ እነዚህ ጥንታውያን የሰው ዘር አባቶች ሁሉ ፓትርያርኮች ይባላሉ። እንደ እብራውያን ሥርዓት ግን ፓትርያርኮች የሚሏቸው አብርሃም፤ ይስሐቅ፤ ያዕቆብና ልጆቹ ፲፪ቱ ነገድ ናቸው⁴⁰። በቤተ ክርስቲያን በኩል ግን ዘመነ አበው ተብሎ የሚቆጠረው ከአዳም ጀምሮ ስለሆነ ርእሰ አበውም የፍጥረቱም መጀመሪያ እርሱ በመሆኑ የፓትርያርክነት መነሻ እርሱው ይሆናል፤ እንዲያውም ንጉሡን ዳዊትን ሳይቀር ከፓትርያርክ ቁጥር ያስገባዋል⁴¹።

እነዚህም ፓትርያርኮች የእግዚአብሔር ወዳጆች እንደሆኑ እግዚአብሔር በቃሉ ያነጋገራቸው የመራቸው ስለሆኑ ክቡራን ቅዱሳን ናቸው። በብሉይ ኪዳንም የተከበሩ ናቸው፤ ነገር ግን ከነርሱ ውስጥ ለአንደኛው እንኳን የተለየ መታሰቢያ የጽድቁ ወይም የጸድቅነቱ መልክት የሚሆን በአይሁድ ዘመን የቆመለት ነገር የለም። በክርስቲያን እምነት ዘንድ ግን ከነዚህ ፓትርያርኮች ውስጥ ለጥቂቶቹ የጽድቃቸው ወይም የጸድቅነታቸው መታሰቢያ የሚሆን ቤተ ክርስቲያን በስማቸው ቆሞላቸዋል፤ ጽላት ተቀርጾላቸዋል፤ ምልጃም ስለትና አስተባባሪነትም ይደረግላቸዋል፤ ከነዚህም ውስጥ የታወቁት አዳምና ሔዋን አብርሃም ይስሐቅ፤ ያዕቆብ... ናቸው፤ ሌሎችም እንዲሁ ይገኙባቸዋል። እነዚህ ቅዱሳን የሆኑት ወይም የተባሉት በጸሎት ጊዜ በእትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን "ሰእሉ ለነ ... አስተምሕሩ ለነ ገበ እግዚአብሔር አምላክን" እየተባሉ ምልጃ ስለሌሉት አስተባባሪነት ይደረግላቸዋል⁴²።

ሐ. ነቢያት፤ ነቢያት ማለት ተነበየ ትንቢት ተናገረ ካለው ከግዕዙ ቃል የወጣ ነው፤ ይኸም ማለት ኃላፊያቱን መጻእያቱን የሚያውቁ ስለርሱም አስቀድመው የሚናገሩ የእግዚአብሔርን መንፈስ የተመሉ የተለዩ ሰዎች ናቸው። እነዚህ ሰዎች ከሰው ተለይተው ለእግዚአብሔር ያደሩና በእግዚአብሔር ፈቃድ ብቻ የሚራመዱና የርሱን ፈቃድ ብቻ የሚጠብቁ ሲሆኑ የኑሮ ቅድስና አላቸው፤ ስለዚህም ቅዱሳን ይባላሉ፤ ቅድስናም ይሰጣቸዋል። እንዲሁም በመጀመሪያ ሀብተ ትንቢት እንዲሰጣቸው ጸሎት ተጸልዮላቸው ዘይት ተቀብተው ተመርጠው ነውና።

በተለይም እነዚህ ነቢያት ስለክርስቶስ ወደዚህ ዓለም መምጣት ተገልጦላቸው ሱባኤ የቆጠሩ፤ ትንቢት የተናገሩ የእሥራኤልን ሕዝብ ትንሣኤ ያበሠሩ ናቸው። ነቢያት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለሕዝብ ገላጭዎች ሆነው የተናገሩ ለብዙ ዘመናት ገብዕ ሁኖ የኖረውን የእግዚአብሔርን ቅዱስ ፈቃድ የወልድን ወደዚህ ዓለም መምጣት የተናገሩ ናቸው። ከዚህም የተነሣ የተናገሩት የጻፉት ሁሉ በእግዚአብሔር ፈቃድ ስለሆነ መጽሐፋቸው እስትንፋስ እግዚአብሔር ይባላል። መጽሐፋቸውም ከቅዱስ መጽሐፍ አንደኛ ክፍል ሆኖ ተቆጥሯል፤ ሰዎችም ቅዱሳን ተብለው ተጠሩ።

ነቢያት በመባል የታወቁት ከዐበይት ነቢያት ውስጥ ፬ ናቸው፤ እነርሱም ኢሳይያስ፤ ኤርምያስ፤ ሕዝቅኤል፤ ዳንኤል ናቸው። ደቂቀ ነቢያት ተብለው የሚጠሩ ደግሞ ፲፪ ናቸው፤ እነርሱም ሆሴዕ፤ ኢዩኤል፤ አሞጽ፤ ዮናስ፤ ሚካያስ፤ ናሆም፤ ዕንባቆም፤ ሶፎንያስ፤ ሐጌ፤ ዘካርያስ፤ ማልክያስ፤ አብድዮ ናቸው። እነዚህ ነቢያት ብቻ ናቸው የትንቢት መጽሐፍ የጻፉ፤ ትንቢት አብዝተው የተናገሩ፤ እሥራኤልንም ያስተማሩ። እንዲሁም በዚህ መጽሐፍ ያልተገለጡ ስማቸውና ሥራቸው ያልተገለጠ ሌሎች ነቢያት ይገኛሉ፤ ለምሳሌ እንደ ኤልያስ ያሉ ሳይሞቱ በእሳት ሠረገላ ወደ ሰማይ ያረጉ፤ እንደርሱም ደቀ መዝሙር እንደ ኤልሳዕ እንደ አዛርያ አናንያ ሚሳኤል ያሉ ሌሎች ነቢያት ይባላሉ። እነዚህ ሁሉ ስለ እግዚአብሔር አምልኮት ቀጥተኞች ሁነው በነገሥታት በሕዝብም ፊት ሳይፈሩና ሳያፍሩ

የመሰከሩ፥ እንዲሁም ዘመናቸውን ሙሉ ስለእውነት የሠሩ የተናገሩ፥ በዚህም ሁሉ ምክንያት፥ የተራቡ የተጠሙ፥ በልዩ ልዩ ጸዋትም መከራ የተፈተኑ ናቸው። እነዚህ ሁሉ በሐዲስ ኪዳን ቅዱሳን ናቸው ቅድስናም ይሰጣቸዋል።

ከነዚህ ውስጥ ግማሹን አምላክ በቀጥታ የቀደሳቸው የጠራቸው የመረጣቸው ናቸው። ሌሎችም ደግሞ በልዩ ልዩ አጋጣሚ የተጠሩ የተመረጡም ሀብተ ትንቢት የተሰጣቸው ናቸው፥ ስለዚህ የተቀደሱ ይባላሉ። ቤተ ክርስቲያንም ቅድስናን ትሰጣቸዋለች፥ ኤርምያስ "በሆድ ሳለህ ሠራሁህ አወቅሁም ከማሕፀንም ሳትወጣ ቀደስኩህ ለሕዝብ ነቢይ አደረግሁህ" ይለዋል⁴³። የሌሎች ምርጫ ግን በራእይና በሰው አማካይነት፥ በመንፈስም መራጭነት ነው።

ይኸም ሁሉ ሁኖ ዕብራውያን ነቢያትን ከሌላው የእሥራኤል ሕዝብ ለይተው አያይዋቸውም፥ መታሰቢያም አልሰጧቸውም፥ ግን ነቢይነታቸውን አምነው ትንቢታቸውን ሰምተው መጽሐፋቸውን ተቀብለው ለሌላው ዓለም አስተላልፈውት ይገኛል። ክርስቲያኑ ዓለም ግን ይኸን ሁሉ በመመልከት የእግዚአብሔር ወገን ስለሆኑ ቅዱሳን ይላቸዋል።

ቤተ ክርስቲያንም ከነዚህ ውስጥ ለጥቂቶቹ ጽላት ቀርጾ ቤተ ክርስቲያን አንፃ ሰዎች ቅዱሳን ብላ መታሰቢያ ዕለት ወስና ታከብራለች፥ ለምሳሌም እንደነ ኤልያስ ያሉትን። እንደ ሐዲስ ኪዳን ቅዱሳን ስዕለት አስተባብሮት ይደረግላቸዋል፥ ምንም ከክርስትናው ቅዱሳን ልዩነት እንደሌላቸው የታወቀ ነው።

ቤተ ክርስቲያናችን እያንዳንዱን ነቢይ በስሙ የምትጠራበት ጊዜ አለ፤ እንዲሁም በጠቅላላው እገሌና እገሌ ሳትል "ስለሉ ለነ ነቢያት ስኩራን መንፈስ ምሉዓን ሞገስ" እያለች ሁሉንም በማውሳት ምልጃ ልመና ታደርጋለች⁴⁴።

ምዕራፍ ፪

ቅድስት ማርያም፥

ሀ. ቅድስናዋ፥ ቅድስት ማርያም የቅዱስ አምላክ እናት ስለሆነች ወላዲተ አምላክ እያልን እንጠራታለን ".... ወዘኒ

ይትወለድ እምኔኪ ቅዱስ ውእቱ..." ሲል ቅዱስ ሉቃስ ያስረዳናል¹። የቅዱስ አምላክ እናት ማርያም ክርስቶስን ያህል መለኮታዊ አካል ስለወሰነች ቅድስት ትባላለች። የክርስትናው ቅዱስነት ሁሉ የተገኘው ቅዱስ አምላክ ከርሷ ከተወለደ ወዲህ ነውና።

ማርያም በነፍሷም በሥጋም ቅድስት ናት፥ ሰው የሆነ ሁሉ ኃጢአትን ከመሥራት እንጂ ከማየት፥ ከማሰብ፥ ከመናገር የሚነጻ የለም፥ ማርያም ግን ከማየት፥ ከመስማት፥ ከማሰብ፥ ከመናገር ሁሉ ንጽሕት ናትና። አምላክ ከርሷ ለመወለድ ያበቃው ቅሉ ንጽሕናዋ ድንግልናዋ ቅድስናዋ ነው፥ ስለዚህም ድንግል በክልኤ ትባላለች።

የዓለም ቤተ ክርስቲያን በ፫ኛው ጉባዔ ላይ ወላዲተ አምላክ ተብላ ቅድስት ማርያም እንድትጠራ ወስኗል። እርሷንም የወለዱ ኢየሩሳሌምና ሐና ቅዱሳን ተብለዋል። ቅዱሱ መልአክ ገብርኤልም ከእግዚአብሔር ተልኮ መጥቶ "ቡሩክት አንቲ እምአንስት ወቡሩክ ፍሬ ከርስኪ" ሲል ከሴቶች ሁሉ የተለየች መሆኗን በምስጋና ቃል ገልጦ ተናግሯል²።

የዚህን መልአክ ቃል በመደገፍ በማጽናትም ደግሞ ቅድስት ኤልሣቤጥ "አንች ከሴቶች የተባረክሽ ነሽ የማሕፀንሽም ፍሬ የተባረክ ነው" ብላ ጩሃና አሰምታ ተናግሯለች³። ይኸም ቃል ቅድስት ማርያም በነፍስ በሥጋ ቅድስት መሆኗን መትሕተ ፈጣሪ መልዕልተ ፍጡራን መሆኗን ያጠይቃል።

በጠቅላላም በቅድስት ማርያም አማላጅነትና ታዳጊነት ብዙዎች ቅዱሳን እንደሚነሡና ቅዱሳን እንደሚሆኑ ያመለክታል። ከዚህም ጋር በልዩ ልዩ ቦታና ጊዜ የተነሡ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ቅድስናዋን በመግለጥ ድርሳን ጽፈውላታል፤ ተአምሯን አዘጋጅተውላታል። ከነዚህም አባቶች ውስጥ ቅዱስ ኤፍሬም፥ ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ፥ አባ ሕርያቆስና ሌሎችም ናቸው፥ እነርሱም በአማን ቅድስት፥ በአማን ውድስት፥ በአማን ክብርት ወልዕልት እያሉ አመሰግነው ጽፈውላታል።

ቅድስት ማርያም እመቤትነትን ከገረድነት፥ እናትነትን ከድንግልና ጋር አስተባብራ የያዘች እመቤት ናት፥ ስለዚህ የክብር ስሟ ድንግል ወእም፥ እም ወዓመት የሚል ነው፥ ድንግልናዋም ዘለዓለማዊ ስለሆነ ድንግል ዘለዓለም እንላታለን።

የቅድስት ማርያምን ንጽሕና ቅድስና ቤተ ክርስቲያን በመረዳት "እሞሙ ለሰማዕታት ወእንተሙ ለመላእክት ትምክህቶሙ ለወራዙት ወለደናግል" እያለች ታመሰግናታለች። ቅድስት ማርያም አስቀድሞ በትንቢተ ነቢያት የከበረች ትንቢት የተነገረላት ምሳሌም የተመሰለላት ሱባዔም የተቆጠረላት እመቤት ናት።

ለ. ከብረ ድንግል በነበረች

ቅድስት ማርያም አምላክን ከመጽነሷና ከመውለዷ በፊት ብዙ ትንቢት ተነግሮላታል። ሱባዔም ተቆጥሮላታል። ብዙዎች ምሳሌዎችም ተመስለውላታል። ስለ ክርስቶስ ሰው መሆን ነቢያት ትንቢት ሲናገሩ ሱባዔም ሲቆጥሩ እንዲሁ ስለ እመቤታችን በሰፊው ተናግረዋል። ምሳሌም መስለዋል። ግን ከምሳሌውም በትንቢቱም ብዙው ለጊዜው ግልጽ ያልሆነ። ለማን እንደተነገረ። ምን ማለት እንደሆነ ለብዙ ሕዝብ ሰውር ሁኖ ይኖር ነበር። ጌታችንና አምላካችን ከድንግል ማርያም ሲወለድ ግን ሁሉም ግልጽ ስለሆነ። የተነገረው ትንቢት። የተመሰለውም ምሳሌ ሁሉ ለቅድስት ማርያም አማናዊ ሆነ። ከዚህም በቀር ሊቃውንት ቤተ ክርስቲያን በድርሳናቸው የረቀቀውን እያገሉ። የጎደለውን እየሞሉ ስለ ቅድስት ማርያም አስፋፍተው ጻፉ። ቅድስት ማርያም የብሉይ ኪዳንም የሐዲስ ኪዳንም እመቤት ሁና በሁሉም የከበረች። በሁሉም ዘንድ ምስጋና የሚገባት እንደሆነች። በሰፊው ታወቀ ተረዳ። ግልጽ ሆነው ስለቅድስት ማርያም ከተነገሩላት ትንቢቶች በመጠኑ እንደሚከተለው እንገልጻለን። ነቢዩ ኢሳይያስ ጮኸ አሰምቶ "እነኚህ ድንግል ትጸንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች" ብሎ ንጹሐን ሐዲስ ተናገረ። በዚህን ጊዜ ለዘለዓለም ድንግል ሆና የምትመሰገነውን የቅድስት ማርያምን የክብር ስም በእውነተኛ ትንቢት እንደመሰከረ ለሁሉም ግልጽ ነው። ነቢዩ ዳዊትም "እግዚአብሔር ጽዮንን መረጣት ማደራም ትሆነው ዘንድ ወደዳት ..." ሲል እግዚአብሔር ወልድ በማገፀኗ ዘወር ከ፭ ቀን እንደሚያድር ገልጦ አስፋፍቶ ተናገረ። ነቢዩ ኢሳይያስ እንደገና "ከጽዮን ሕግ ይወጣልና የእግዚአብሔር ቃል ከኢየሩሳሌም" ብሎ ትንቢት በተናገረ ሱባዔም በቆጠረ

ጊዜ ጽዮን ብሎ የጠራት ወይም በጽዮን የመሰላት አማናዊት ጽዮን ቅድስት ማርያምን ነውና። ኢየሩሳሌም ያላትም ወይም በኢየሩሳሌም የመሰላትም። ድንግል ማርያምን ነው። ልዑል አምላክ ከርሷ ተወልዷልና። አሁንም እንደገና ይኸው ነቢይ "በትር ከዕሴይ ሥር ይወጣል ጫፍም ከሥሩ ትበቅላለች" ባለ ጊዜ በትር ያላት በበትርም የመሰላት ቅድስት ማርያምን ነው። በዚህም ምሳሌ ብዙ ሊቃውንት መስለዋታል። ለአስረጅም ያህል ቅዱስ ኤፍሬም በትረ አሮን ብሏታል። እንደገናም ይኸው ቅዱስ በትረ ሃይማኖት ዘኢትጸንን ብሎ መስሏታል።

እንደገና ነቢዩ ኢሳይያስ "እነሆ እግዚአብሔር በቀሊል ዳመና ይወጣል። ወደምስርም ይገባል" ሲል ደመና ብሎ የምህረት ዝናምን ጌታን የጸነሰች ቅድስት ማርያም እንደሆነች በደመና መስሏታል።

ይኸንም ይዞ ቅዱስ ኤፍሬም የምህረት ዝናም ውኃን የያዘሽ እውነተኛ ደመና አንች ነሽ ሲል አመሰግኗታል። እንዲሁም ይኸው ነቢይ "ማነው እርሱ ከኤዶምያስ የመጣ ልብሱ ደም የሚመስል ..." ሲል የክርስቶስ ወደዚህ ዓለም መምጣትና መከራ መቀበል ሲናገር ድንግል ማርያምን በኤዶምያስ መሰላት¹⁰። ነቢዩ ሕዝቅኤል ደግሞ "አምላክ አልፎበታልና የተቆለፈ ይሁን" ሲል በኖሕት በአንቀጽ መስሎ ስለ ቅድስት ማርያም ተናገረ። በተለይ አይከፈት ሰውም አይለፍበት የተቆለፈ ይሁን ብሎ የቅድስት ማርያምን ዘለዓለማዊ ኅቱም የሆነውን ድንግልናዋን መሰከረ። ዘለዓለማዊ ድንግልናዋንም አመለከተ።

ይኸም ቃል በድንግልና ጸንሳ በድንግልና ትወልዳለች ካለው ከኢሳይያስ ቃል ትንቢት ጋር ይተባበራል። ይኸንም ምሳሌ ይዞ ቅዱስ ኤፍሬም "በታላቅ ቁልፍ የተቆለፈ ማንም ሊወጣበትና ሊገባበት ያልቻለች አንዲት አዳራሽ በምሥራቅ አየሁ ብሎ ነቢዩ ሕዝቅኤል የተናገረልሽ አማናዊት በኖሕት አንች ነሽ" እያለ አመሰግኗታል¹²። ነቢዩ እንባቆምም በመንፈስ ቅዱስ ተመርቶ ስለ ልዑል እግዚአብሔር ክብር ሲናገር "... ቅዱስም ከፋራን ተራራ ይወጣል" ብሎ ተናግሯል¹³። የፋራን ተራራ የተባለች ቅዱስ ወልድ ዋሕድ ክርስቶስ የተወለደባት

እንዲሁ ጽፈዋል፡ አመስግነዋል። በኛ አገርም ቅዱስ ያሬድ ማኅሌታይ በዚህ ድርሰቱ በተለያዩ መልክ ቅድስት ማርያምን አመስግኗል። "አባ ጊዮርጊስም አርጋኖን ውዳሴ የተባለውን መጽሐፍ ጽፎ ለምስጋና አቅርቧል፡ ኢትዮጵያውያን ክርስቲያኖች ሁሉ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን የቤተ ክርስቲያን አባቶችን ልዩ ልዩ ድርሰቶችን ሰብስበው በአማን ወድስት በአማን ቅድስት በአማን ክብርት እያሉ ቅድስት ማርያምን ያመሰግናሉ፡ እንድታማልዳቸውም ይለምኗታል።

ሐ. ዘለዓለማዊ ድንግልናዋ ቅድስናዋ፡

በዕብራውያን ዘንድ ንጽሕና ድንግልና የተወደደ የተለመደም የተቀደሰም ሕግ ነበር፡ እንዲሁም ሕግ አፍራሹ ከእሳት የሚጣልበት በድንጋይ የሚወገርበት ሕግ ነበራቸው፡ ስለዚህ ወንድ ሚስት እስኪያገባ ሴቷም ባል እስክታገባ ድረስ በድንግልና መኖር ግዴታቸው ነበር። እንዲሁም መተላለፍ ስለሌለ ወደውም ሳይወዱም ዕድሜ ልካቸውን በድንግልና የሚኖሩ ነበሩ፡ ይሁን እንጂ እነዚህ ድንግሎች ከጋብቻ በመራቅ ማለት ከሥጋዊ ሥራ ድንግል ይሁኑ እንጂ ከሐሳብ ከማየት ከመስማት ከመናገር ድንግሎች አልነበሩም፡ እመቤታችን ግን በዘመኗ ከነበሩት ደናግል ተለይታ እግዚአብሔር ከፈጠራት ጀምሮ ከሐሳብ ድንግል ናት፡ ከማየትና ከመስማት ድንግል ናት፡ ከመሥራትም ድንግል ናት ይኸም ማለት በሥጋዋም በነፍሷም ድንግል ናት፡ ስለዚህም ድንግል ሆይ እያልን እናመሰግናታለን። ስለ ድንግልናዋም ቅዱስ ሉቃስ "የሴፍ የተባለ ሰው ወደታጩኝ ወደ አንዲት ድንግል፡ የተላከ የዚች ድንግልም ስሟ ማርያም ነው" ሲል መስክሯል²⁶።

አስቀድሞ ነቢዩ ኢሳይያስ "እነሆ ድንግል ትጸንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች ስሙንም ኢየሱስ ትለዋለች" ብሎ ትንቢት ተናግሯል²⁷። ይህንም ቃል በማጽደቅ መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል "ድንግል ትጸንሳለች" ሲል አብሥሯታል²⁸። ቅዱስ ማቴዎስም በኩር ልጇን እስክትወልድ ድረስ የሴፍ አላወቃትም "ኢያአሙራ" ብሎ ለሚመጣው ፍጻሜ በሌለው እስከ ዘግቶታል²⁹። የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንትም ይኸን ሁሉ አስረጅ ተከትለው

በየቦታው ድንግል ደስ ይበልሽ፡ በእውነት አንቺ ድንግል ነሽ፡ ቡሩክት ነሽ፡ ቅድስት ነሽ እያሉ በውዳሴያቸው በድርሰታቸው አመስግነዋታል። ይኸንም በመከተል ሁላችን ድንግልናዋን ቅድስናዋን እየገለጥን እናመሰግናታለን። ነቢዩ ሕዝቅኤል ጌታ አልፎበታልና "ለዘለዓለም አይከፈት እንደተዘጋ ይኑር" በማለት የተናገረው እንቢት የእመቤታችንን ዘለዓለማዊ ድንግልናዋን ያስረዳል።

እመቤታችን በውስጥ በአፍአ በነፍስ በሥጋ ቅድስት ስለሆነች እግዚአብሔር ለልጁ ማደሪያ መረጣት፡ ማኅደረ መለኮትም አደረጋት፡ አምላክን ለመውለድ ያበቃት ቅሉ ንጽሕናዋ ድንግልናዋ ትሕትናዋ ነው። እመቤታችን የደናግል ሁሉ መመኪያ ናት ማለት እርሷ በድንግልናዋ ስለ ተጠቀመችበትና የድንግልናዋን ዋጋ ሰላገኘች ብዙዎች ድንግሎች ብዙዎች ልጃገረዶች የድንግልናችንን ዋጋ ታስጠናለች ድንግልናችንን በሰላም ታስፈጽመናለች ብለው ይመኩባታል።

መ. ምስጋና እንዲገባት፡

እመቤታችን ከፍጡራን በላይ ከፈጣሪ በታች ስለሆነች ምስጋና ይገባታል፡ ምስጋናም እንዲገባት ከዚህ እንደሚከተለው ቅዱስ መጽሐፍን የተመረከዘ አስረጅ እንሰጣለን፡ 1ኛ መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል "ጸጋንና ክብርን የተመላሽ ሆይ ደስ ይበልሽ" ብሎ የአመስጋኞች ጀማሪ ሁኖ የምስጋናዋን መጀመሪያ ተናግሯል²⁹። 2ኛ ቅድስት ኤልሳቤጥ በመንፈስ ቅዱስ ተቃኝታ ከሴቶች ተለይተሽ አንች ቡሩክት ነሽ መርገመ ሥጋ መርገመ ነፍስ የሌለብሽ በረከተ ሥጋን በረከተ ነፍስን እያማለድሽ የምታስጭ ነሽ" ስትል ቡርክት እያለች አመስግናታለች³⁰።

3ኛ ራሷ እመቤታችን "ከእንግዲህ ወዲህ ከዛሬ ጀምሮ በአንድ መልአክ በአንዲት ሴት ብቻ አልመሰገንም ፍጥረቱ ሁሉ ትውልድም ሁሉ ያመሰግኑኛል" ስትል ተናግራለች³¹። አሁንም ይህን ሰምተው ይህን ተመልክተው እመቤታችንን የማያመሰግኗት ሁሉ ከፍጥረት ተራ የወጡ ከአእምሯቸው የተናወጡ እንደሆኑ በቅዱስ መጽሐፍ ምስክርነት እንናገራለን። እንዲሁም ክርስቶስ ሲያስተምር የቃሉን ልዝብነት የእግሩን ጭምትነት እየተመለከቱ እርሱንም እናቱንም አመስግነዋል፡

ለምሳሌ አንዲት ሴት ይህን ሁሉ ተመልክታ ከደግ የተወለደ ደግ መሆኑን ተረድታ ወላጅቱን ድንግል ማርያምን ለማመስገን "አንተን የተሸከመች ማኅፀን ቡርክት ናት አንተንም አጥብተው ያሳደጉ ጡቶች ቡሩካን ናቸው" ስትል ከፍ አድርጋ ጨሃ ተናግራለች³²። ቅዱስ መጽሐፍን በመከተል ቅድስት ቤተ ክርስቲያናችን እመቤታችንን ስታከብር ትገኛለች እርሷን ብቻ ሳይሆን በሥራቸውና በእግዚአብሔር ጸጋ ቅዱሳን የተባሉትን ሁሉ ታከብራለች ታመሰግናለች። እግዚአብሔር ያከበረውን ማክበር እግዚአብሔርም የቀደሰውን ማመስገን እግዚአብሔር ያፀደቀውን ቃል ኪዳንንም የሰጠውን ሁሉ ማክበር እንደሚገባ ቅዱስ ጳውሎስ "እግዚአብሔር ያከበረውን የሚከራከርና የሚወቅስ ማንው እግዚአብሔርን ያጸደቀውን የሚኮንን ማንው" ሲል አስረድቷል³³።

ቅድስት ቤተ ክርስቲያናችን ይኸን ሁሉ አስረጅ ገንዘብ ሰላደረገች ንጹሕ ምስጋና ለእመቤታችን በሰፊው ሰጥታ ስታመሰግን ትናገራለች።

እመቤታችን ከዛሬ ጀምሮ ትውልድ ሁሉ ያመሰግናል አለች እንጂ የተወሰነ ቀን አልሰጠችም። መልአኩም ቡርክት ነሽ አለ እንጂ ነበርሽ ብሎ ለአለፈው ብቻ አልሰጠም ቅድስት ኤልሳቤጥም ከሴቶች ሁሉ የተባረክሽ ነሽ አለች እንጂ ነበርሽ አላለችም። ይኸም ከሆነ ከቀድሞ ጀምሮ ከዛሬም ወደፊትም ለቅድስት ማርያም ክብር ምስጋና ይገባታል ማለት ነው።

ሠ. ክብር እንደሚገባት

ቅድስት ማርያም ከፈጣሪ በታች ከፍጡራን በላይ የሆነ ደረጃ አላት። ስለዚህ ከፈጣሪ በታች ከፍጡራን በላይ የሆነ ክብር ይገባታል። ሰማይና ምድር የማይወሰኑትን አምላክ እርሷ በማሕፀኗ ወስናለችና። እንዲሁም ከሆነ ከሰማይ ከምድርም እርሷ ትበልጣለች። እርስዋም ትከብራለች። ወይም በሰማይና በምድር ካሉት ከግዙፋኑ ከረቂቃኑ ፍጥረታት ሁሉ እርስዋ ትበልጣለች እርስዋም ትከብራለች። ልዑልና ኃያል እግዚአብሔር ማሕፀኗን ዙፋን አድርጎ ፱ ወር ከ፩ ቀን አድሯልና። እግዚአብሔር በመንፈሱ በሰው ላይ ለማደር እንኳን በዚያን ወራት በቂ ሰው አልተገኘም ነበር። ግን ቅድስት ማርያም በንጽሕና በድንግልና

ተውባ በመንፈሳዊ ሕይወት ብትኖር የልዑል እግዚአብሔር ማኅደር ለመሆን በቃች። ስለዚህ ከፍጡራን በላይ ከፈጣሪ በታች የሆነ ክብር ተገባት።

የሐንስ እንኳን በንፅሕና በድንግልና በትምህርት ዘመኑ ሲያልፍ ክርስቶስ "ሴቶች ከወለዱት እንደ የሐንስ ያለ የለም" ሲል መሰከረለት³⁴። እመቤታችንም ከንጽሕናዋ ከድንግልናዋ ጋር የአምላክ እናት ስለሆነች ከሁሉ በላይ እንዴት በበለጠ አትከበር! ቅድስት ማርያም በሁሉ ዘንድ ትከበራለች ከምድር ወደ ሰማይ ለመውጣት ከሰማይ ወደ ምድር ለመውረድ ምክንያት ሆናለች። መሰላልም ሆናለች። ማለት አምላክ የርሷን ሥጋ ለብሷል ሰውም ከእግዚአብሔር ጋር ታርቆ የእግዚአብሔር መንግሥትን የሚወርስ ሆኗልና። ክርስቶስ ከቅድስት ማርያም በመወለዱ ብዙ ምርኮኖች ተመለሱ። ብዙ በሽተኞች ተፈወሱ ብዙ ሙታን ተነሡ። የሰው ልጅ በጠቅላላው ሰው መሆኑን ሰውነቱን አወቀ። ስለዚህ የሰው ልጅ ሁሉ ያከብራታል። ከፍ ከፍም ያደርጋታል። ቅድስት ቤተ ክርስቲያናችንም ይኸን ሁሉ በመመልከት ቅድስት ማርያምን ታከብራለች። በዓላቷን ወሰና ታከብራለች ቤተ መቅደሷን ታንጸለች። መባውን እጅ መንሻውን ትሰጣለች። በዚህ ሁሉ ምክንያት ቅድስት ማርያም ከፍጡራን በላይ ከፈጣሪ በታች ሁሉ ስትመሰገን ትናገራለች።

ም ፅ ራ ፍ ፫

ቅዱሳን ሐዋርያት

ቅዱሳን ሐዋርያት እየተባሉ የሚጠሩት በቁጥር 12 ሆኖቻቸው ስማቸውና ሥልጣናቸው በቅዱስ ወንጌል የተገለጠ ነው። እነዚህም ጌታ በመጀመሪያ በይፋ ያስተማራቸው ሥራውን ሲጀምር የመረ ጣቸው ከባዱንም ኃላፊነት ይጥልባቸው ዘንድ የሾማቸው ናቸው። ቅዱሳን ሐዋርያት ራባን ጠማን ደከመን ሳይሉ ጌታ ኢየሱስን በማመን ብቻ ሲወጡና ሲወርዱ የኖሩ ናቸው። በተለይ ግን ጌታ ከዐረገ በኋላ ሙሉ ኃላፊነትን ወስደው ስለ ክርስቶስ ስምና ስለ ቅዱስ ወንጌል እየሠሩ እየመሰከሩም በሰማዕትነት ሕይወታቸውን ያሳለፉ የክርስቶች ታማኝ አገልጋዮች ናቸው።

የቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንደሚያወሳን የመጀመሪያዎቹ ቅዱሳን እነዚሁ ሐዋርያት ነበሩ። ክርስቶስ አስቀድሞ ለተቀደሰ ተግባር የመረጣቸው "እናንተ አልመረጣችሁኝም እኔ እናንተን መረጥኳችሁ እንጂ፤ አስነሣኳችሁም ትሔዱ ዘንድ ፍሬም ታፈሩ ዘንድ ..." እያለ በክርስቶስ መመረጣቸውን ይመሰክሩላቸዋል።

አባ ቅዱስ ቀድሶሙ በጽድቅ እያለ ቅድስናን እንዲያገኙ ቅዱሳንም እንዲሆኑ ክርስቶስ ወደ ባሕርይ አባቱ ጸልዮላቸዋል። ከዚያም አያይዞ እነርሱም በእውነት የተቀደሱ እንደሆኑ እኔ ራሴን ስለነርሱ እቀድሳለሁ ሲል ተናግሯል። ቅዱሳን ሐዋርያት ያሠሩት የታሠረ፣ እነርሱም የቀደሱት፣ የተቀደሰ ያነጹትና የፈቱት ደግሞ የተፈታ፣ የተቀደሰም እንደሚሆን ክርስቶስ በአምላካዊ ቃሉ መስክሮ ተናግሮላቸዋል።

እነዚህ ቅዱሳን ሐዋርያት የዓለም ጨው የሆኑ፣ የዓለምን ምሬት ያጣፈጡ፣ በሥነ ምግባር ያልጣመውን ዓለም ጣዕመ ጸጋን ያሰጡ ናቸው። ሐዋርያት ጨለማ ለብሶ የነበረውን ዓለም ጨለማውን የገፈፉ፣ ብርሃኑን ያገናጸፉ ናቸው። ስለዚህም ሁሉ የመጀመሪያውን ቅድስና የወሰዱ እነርሱ ሲሆኑ ከነርሱ በኋላ ቅድስና ለሁሉ ተላልፎ ሁሉም የቅድስናውን ጸጋ ተሳትፎ እንዲኖር ሆኗል።

ሐዋርያት በዚያን ጊዜ ከነበረው ማኅበራዊ ኑሮ ተለይተው የክርስቶስ ወገን ሆኖ መገኘት የተለየ ቅድስና ነው። በበለጠም ቅዱስ ያሰኛል። ስለዚህም ነው ክርስቶስ ወገናቸውን፣ ሀብታቸውን ሳይመለከት ቅድስናቸውን ብቻ በመመልከት የመረጣቸው። ሐዋርያት በመንፈስ ብቻ የከበሩ የበለጸጉም ነበሩ። ስለዚህ ክርስቶስ ስለ መሠረታት ቤተ ክርስቲያን ሕይወታቸውን ለወጡ። ይኸው ተግባራቸው ቅድስናን፣ ብዕራንን አስጣቸው፣ ስለዚህም ቤተ ክርስቲያን የመጀመሪያዎቹ ቅዱሶች አድርጋ ሐዋርያትን ቅዱሳን ታደርጋቸዋለች። ቅዱሳን ትላቸዋለች። የቅዱሳን ሐዋርያት የዕረፍት ዕለት የቤተ ክርስቲያን የድል አድራጊነት ዕለት እንደሆነ አድርጋ በአዋጅ ታከብራለች። ከዚህ በኋላ የክርስቲናው ቅድስና ተስፋፋ፣ ለሁሉም ተሰጠ፣ እንዲያውም ያመነው የቲጠመቀው ሁሉ ከሌላው ሕዝብ ተለይቶ የክርስቶስ ተከታይ በመሆኑ እንደ ሐዋርያት ቅዱስ ይባላል ቅድስናም ይሰጠዋል።

ምዕራፍ ፬

የቤተ ክርስቲያን አባቶች፦

፩. የቤተ ክርስቲያን አባቶች ዓይነት፦

የቤተ ክርስቲያን አባቶች እየተባሉ የሚጠሩ አባቶች ኤጲስ ቆጶሳት ሊቃነ ጳጳሳት ፓትርያርኮች ናቸው። እነዚህም አባቶች ሥልጣን ከህነትን የማስተማር መብትን፣ ቤተ ክርስቲያንም የምትጠበቅበትን ሥልጣን ከሐዋርያት ተቀብለው ያስተማሩ፣ ቤተ ክርስቲያንን በእግሯ ያቆሙ፣ ቅዱሳን መጻሕፍትን ከልዩ ልዩ ቋንቋ እየተረጎሙ ያዳረሱ፣ እንዲሁም ቅዱስ መጽሐፍን አስመስለው ለቤተ ክርስቲያን መከፈቻ፣ ማስተማሪያ የሚሆኑ መጻሕፍትን የጻፉ የቤተ ክርስቲያንን አስተዳደር ሥርዓትን የወሰኑ፣ ቤተ ክርስቲያን በቀና ዕምነት በጸና ሥርዓት እንድትመራ ያደረጉ፣ የመናፍቃንን ትምህርታቸውን የለዩ፣ ዕውነተኛውን ዕምነት ገልጠው ያስተማሩ ናቸው። እነርሱም እንደ ቅዱስ አትናቴዎስ፣ ቅዱስ ቄርሎስ፣ ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ፣ ቅዱስ ፍሬምናጦስ ያሉና ሌሎችም ብዙዎች ናቸው።

እነዚህ ቅዱሳን አባቶች በዕውቀት፣ የጠለቁ እና የእግዚአብሔርን ሕግ የጠበቁ መላ ዘመናቸውን በትምህርት በምናኔ ያሳለፉ፣ ዘመዶቻቸውን በምዕመናን የለወጡ ሕይወታቸውን ለክርስቶስ የሰጡ ናቸው። በዚህም መሠረት ከዓለም የተለዩ ናቸው። እነዚህ አባቶች በአንድ በክርስቶስ ክርስቲያን መሆናቸው ቅዱስ ሊያሰኛቸው ሲገባ፣ በ፪ኛው በኩል ደግሞ አኗኗራቸው ራሱ በቅድስና በንጽሕና የተዋበ ስለሆነ፣ ይኸ ስም ሊሰጣቸው ተገባ፣ ስለዚህም ቅዱሳን ተባሉ።

እነዚህን የመሳሰሉ ብዙዎች አባቶች በስንክሳር እናታውሳቸዋለን። እንደ እውነቱ ከሆነ ግን ስለ ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የደከመ የሠራ የመጀመሪያውን የመከራ ገፈታ የቀመሰ ሥራውን ሁሉ የጀመረ የፈጸመም ቅዱስ ፍሬምናጦስ ነው። ስለዚህ ታላቅ አባት ብለን እናከብራለን። ይኸን ዛሬ

ያለውን ቤተ ክርስቲያን የመሠረተ+ ያቋቋመ+ ዙሮም ያስተማረ ታላቅ ሐዋርያ ነው። ስለዚህም ሁሉ የኢትዮጵያ ፓትሮን /የመጀመሪያ አባት/ ተብሎ የመጀመሪያ ክብር ተሰጥቶት ይገኛል። ምክንያቱም ሌሎችን ቅዱሳን እንድናውቅ የእውነትን በር የከፈተልን የክርስትናን ጮራ ያሳየን እርሱ ነውና። የቤተ ክርስቲያን አባቶች ከብዙ መናፍቃን ተለይተው የክርስቶስ እምነትን እያስተማሩ እርቶዶክሳዊ ዕምነትና ትምህርት እንዲጠበቅና እስከ ዘመናችንም እንዲተላለፍ በግልጽ የተናገሩ የመሰከሩ የሠሩ ናቸው። በዚህም ዓይነት ሥራቸው የተጋዙ የታሠሩ ከማዕረጋቸው የተወገዱ በበለጠም ሕይወታቸውን በሞት ያላለፉ ብዙዎች ናቸው። የቤተ ክርስቲያን አባቶችም የሚያሰኛቸው ለቤተ ክርስቲያን በሆነው ነገር ሁሉ ተጠያቂዎችና ኃላፊዎች ሆነው በመቅረባቸው ነው። አንድ እውነተኛ አባት የቤተሰብ አስተዳዳሪ ቤተሰቡን ከችግር ለማዳን እንደሚያስብ እንደሚሠራ እንደሚወርድና እንደሚወጣ ደመከኝ አመመኝ ሳይል ግዴታውን እንዲወጣ የቤተ ክርስቲያን አባቶች የሚባሉትም ልጆቻቸው ምዕመናን የሚጠበቁበትን ቤተ ክርስቲያን የምትደራጅበትን ሰላም ፍቅርና አንድነት የሚገኝበትን በትጋት የሠሩ ረሀቡን ጥሙን የቻሉ መከራውን ሁሉ የታገሡ በጠቅላላም አነጋገር የአባትነት ኃላፊነታቸውን የተወጡ ሕይወታቸውን በሞት የለወጡ ናቸው። በእርግጥ እነዚህን የመሳሰሉት ሁሉ የምዕመናን አባቶች ናቸው። ቤተ ክርስቲያንም ቅዱሳን ታደርጋቸዋለች ቅዱሳንም ትላቸዋለች።

፪. ሰማዕታት። ሰማዕት ማለት ስምዐ መሰከረ ካለው ከግዕዝ የመጣ ቃል ነው። ትርጉሙም ምስክር ማለት ነው። ስለ ክርስቶስ እውነተኛነት የመሰከሩ እውነትን ገልጠው የተናገሩ በዚህም ምክንያት ሕይወታቸውን ያጡ ናቸውና። ይኸ ስም በመጀመሪያ ጊዜ የክርስቶስ የዐይን ምስክር ለነበሩ ለቅዱሳን ሐዋርያት የተሰጠ ነበር። እየዋለና እያደረ ግን ከዓላዊያን ነገሥታት ዘንድ እየቀረቡ ሳይፈሩና ሳያፍሩ ስለ ክርስቶስ የመሰከሩ ሕይወታቸውን ያጡ ሰማዕታት ተብለው ክብርና ቅድስና ተሰጣቸው። እነዚህ ቅዱሳን ሰማዕታት "እውነትን

ተናግረህ ከመሸብህ እደር" እንደ ተባለ በእውነት ጸንተው የእውነት ጠበቃ ሆነው እውነትን በመናገራቸውና ስለ እውነት በመመስከራቸው ብቻ በዚህ ዓለም የመኖር ዕድል ተነፍታቸው በሞት እንዲወገዱ ሁነዋል። በዚህም መልክ ያለቁት በዕድሜ በጾታ በዘር የማይወሰን በቁጥርም በጣም ብዙ የሆኑ ናቸው። ቤተ ክርስቲያንም የሃይማኖታቸውን ጽናት የምግባራቸውን ብዛት ተመልክታ ወዲያውኑ ቅዱሳን ብላቸዋለች። የነዚህንም ቅዱሳን ምሳሌ በመውሰድ ብዙዎች እውነት ተናጋሪዎች እውነት ሠሪዎች ለክርስቶስ መስካሪዎች ሆነው ተነሥተዋል። የነርሱም ዕድል ደረሳቸውና በደማቸው ታጥበው ሰማዕትነትን አገኙ። ስለዚህም ቅዱሳን ተባሉ። ቤተ ክርስቲያንም የቅድስናን የብጽዕናን ማዕረግ ሰጥታለች።

ሰማዕታት የተነሡበት ግልጽ ሁኖ የታወቀበት ዘመን የዲዮቅልጥያኖስ ዘመን ነው። እርሱም ፪፻፹፬ ዓ.ም. ነው። እንዲያውም የኮፕት ቤተ ክርስቲያን ዘመን ስትቆጥር መነሻ የምታደርገው ይኸ ዘመን ነው። በዚህ ዘመን የሰው ልጅ ወንጀል በመሥራት ሳይሆን ክርስቲያን ሁኖ በመገኘት ብቻ መከራ የተቀበለበት እንዲያውም ብዙዎች ሕይወታቸውን ሳይቀር ያጡበት ዘመን ነው። ምንም በእውሮፓም በሌላም አንዳንድ ሀገር ይኸ ዓይነት ሥቃይ ይኑር እንጂ ሥቃይ በብዛት የነበረው በመካከለኛው ምሥራቅ ነበር። በዚህን ጊዜ መጻሕፍት ፈጽመው ተቃጥለዋል። አብያተ ክርስቲያናት ፈርሰዋል። ብዙዎች ቆራጦች ክርስቲያኖች ግን እየመሰከሩ እየተናገሩ ዐርፈዋል።

ምንም ሰማዕትነት በዲዮቅልጥያኖስ ጊዜ ተጀመረ ብንልም በክርስቲያን ላይ በይፋ ሞት ስደት የተደረገበትን በብዛትም ሰማዕታት የተሠቃዩበትን ጊዜ ለማዘከር ነው እንጂ በሰማዕትነት ስም መሞት ቀደም ብሎ ተጀምሮ ቆይቷል። ለምሳሌ የመጥምቁ ዮሐንስ አባት ዘካርያስ ነቢይ ወሰማዕት ይባላል። እውነት መናገሩ በእውነት መሥራቱ እንደ ጥፋት ሁኖ ሄሮድስ በሰይፍ አስገድሎታል። የእርሱንም ልጅ ዮሐንስን እንዲሁ አስገድሎታል። እነዚህ ሁሉ ፈጽሞ ያነ አሪት ወጣን ያነ ሐዲስ ሰማዕታት ይባላሉ። ግን ለሐዲስ ኪዳን በግልጽ አስተምሮ መስክሮ በሰማዕትነት

ያረፈ የመጀመሪያው ሰማዕት እስጢፋኖስ የተባለው ነው። ስለዚህም ቀዳሚ ሰማዕት ሊቀ ዲያቆናት ይለዋል። ከላይ እንደ ገለጥነው በሰማዕትነት የዐረፉት ቅዱሳን ብዙዎች ሲሆኑ ወደ ሀገራችን ሰማቸውና ተጋድለው የተላለፈልን በጣም ጥቂቶች ናቸው። ቅዱሳን ሰማዕታት ምስክርነታቸውን በመስጠት ያረፉበት ጊዜና ቦታ የተለየ ቢሆንም ቅዱስነታቸው የወል ሁኖ አብያተ ክርስቲያናት ቅድስናቸውን ትሰብካለች፤ ሰማቸውን ትጠራለች፤ በአማላጅነታቸውም ትማጽናለች። ሰማዕታት ብዙ ተጋድሎ አድርገው በመጨረሻው ድል ያደረጉ ስለሆኑ፤ በድል አድራጊነት መልክ ቤተ ክርስቲያን በሰማቸው ይታነጽላቸዋል፤ ጽላት ይቀረጽላቸዋል፤ ሥዕል ይሣልላቸዋል፤ እነዚህ ሰማዕታት የእውነት ጠበቃ ሆነው ስለ እውነት የመሰከሩ ናቸው። ማንኛውም ሰው ራሱን መቆጣጠር አቅቶት ሁሉም መሪው የወደደውን ዘመን የወለደውን እንከተላለን ራሳችን ከመከራና ከአደጋ እንጠብቃለን ብለው ከእውነት ሲርቁ ሰማዕታት ብቻ በተቃራኒው መንገድ ተራምደው ሐሰትን አጋለጡ እነርሱም ለሰው ይምሰል ሊሠሩና ሊኖሩ ይችሉ ነበር ነገር ግን ሕይወታቸው ለአንዲት ቀን እንኳን ብትሆን በዚያችው አጋጣሚ እውነትን ሠርተው፤ እውነትን ተናግረው ለማለፍ ወሰነው እራሳቸውን አሳልፈው ለእውነት ሰጡ፤ ነገር ግን ለጊዜው በሥጋ ይሙቱ እንጂ በነፍስ ሕያዋን ሆነው ሰማቸው ይጠራል፤ ክብር ይሰጣቸዋል፤ ቅዱሳን የሚል ማዕረግ ይሰጣቸዋል። ሰማዕታት ለክርስቲያን ሕይወት ፍጹም ምሳሌዎች ስለሆኑ እውነተኛ ክርስቲያን ሁሉ እነርሱን ያከብራል፤ ቅድስናቸውን ይናገራል፤ እነርሱም በዚህ ሕይወት ጎዳና ለማለፍ ይጣጣራሉ።

፫. ጸድቃን፤ ጸድቃን ማለት ጸደቀ እውነተኛ ሆነ ካለው ከግዕዝ የወጣ ቃል ነው ስለዚህ ጸድቅ ስንል ቀጥተኛ ትርጉሙ ዕውነተኛ በዕውነት የኖረ በሚገባ የሠራ ማለት ነው።

በዚህ መልክ ጸድቅ ስንል የዕውነተኛነት ትርጉሙን ሳይለቅ እንድ ሰው ሕይወቱን በተገቢው መንገድ ያሳለፈው፤ በእውነት የጸና ስለ እውነት የሠራ ማለት ነው። ይኸም ከክፉ ነገር ከኃጢአትም ርቆ ንጽሕናን ጠብቆ የኖረ፤ ከዕኩያት

ከፍትወታት ጋር ተጋድሎ አድርጎ ያቸነፈ፤ የድል አድራጊነት ክብር የተሰጠው፤ ለክርስቲያናዊ ሕይወት ሌላ ምስክርነትን የሰጠ ሰማዕት ነው።

በሰፊው አነጋገር ግን ጸድቅ ማለት ቅዱስ ማለት ነው እገሌ ጸድቅ ነው። ሲባል እንደሰማዕታት በእሳት በፍላት በሥለት አይፈተን እንጂ በልዩ ልዩ ጸዋት መከራ ተፈትኖ ያቸነፈ፤ ራሱንም ብዙ ነገር ከማየት ከመስማት በበለጠም ከመሥራት ከልክሎና አቸንፎ የኖረ ማለት ነው። የእግዚአብሔርን መንግሥት ለመውረስ በምድራዊ ሕይወቱ ቅድስናን ያሳየ፤ በቅድስናም የኖረ ጸድቅ ነው። ይኸንንም ማዕረግ ለማግኘት አንድ ሰው ከቤቱ ወጥቶ ከዘመዱ ተለይቶ፤ ዝጉሐዊ ተሐራሚ ጸዋሚ ሆኖ ከሰው ተለይቶ፤ ቤት ዘግቶ የሚኖር፤ ለጸሎት ጽሙድ የሚሆን ሌላ ትሩፋት አብዝቶ የሚሠራ ነው።

እነዚህ በተለያዩ መልክ ታሪካቸውን የገለጥነው ቅዱሳን ሁሉ ይኸን ዓለም አቸንፈው ወደሌላው ዓለም የተላለፉ የቤተ ክርስቲያን ዓባላት ናቸው። ምንም በሥጋዊ ዓለም ባይታዩ በመንፈሳዊው ዓለም ሕያዋን ሆነው ስለሚገኙ ቤተ ክርስቲያን ታሞግላቸዋለች፤ ዓባልነታቸውንም ትገልጥላቸዋለች።

ምዕራፍ ፭

ከቅዱሳን ጋር ያለን ግንኙነት

እኛ በሕይወት የምንገኝ የቤተ ክርስቲያን ዓባላት ከላይ በተለያዩ መልክ የዘረዘርናቸው ቅዱሳን እንደደመና የሚከቡን፤ ስለክርስቲያናዊ ሕይወት ምስክር የሚሆኑን በሰልፍና በውጊያ ሕይወታችን እንድናሳልፈው አብነት ሁነውናል። እነዚህ ቅዱሳን ሁሉ የዘለዓለም ዕረፍትን አርፈው የሚገኙ ሲሆኑ ከኛ ጋር የማይለያይ የጠበቀ ግንኙነት አለን። እኛ በጸሎት እናስባቸዋለን፤ ቤተ ክርስቲያን በጌታ አምነው ሳረፉት ሁሉ ያለምንም ልዩነት ጸሎት ታደርጋለችና። ይኸም ጸሎት የኃጢአት ሥርዐት የመታሰቢያ ጸሎት ነው፤ እነርሱ ደግሞ ለኛ አምላክ በሰጣቸው የአማላጅነት ኪዳናቸው ልመና ያደርጉልናል።

ቅዱሳን ሁሉ ምንም አምላክ የቅድስናን የብፅዕናን ማዕረግ ቢሰጣቸውም በምድር እንደመኖራቸው መበደላቸው አይቀርምና የኃጢአት ሥርየት የፍትሐት ጸሎት እናደርግ ላቸዋለን። ኢዮብ ነቢይ "የሰው ሕይወቱ በምድር ላይ ለ፩ ቀን እንኳ ቢሆን ሰው መበደሉ አይቀርም" ይላል።¹ ወንጌላዊ ዮሐንስም "ኃጢአት የለብንም ብንል እኛ ራሳችንን እናስታለን፤ እውነትም የለችንም" ሲል ትክክለኛ አስረጅን ይሰጠናል።²

እንግዲህ እግዚአብሔር በጸጋው በቸርነቱ ያጽድቃቸዋል እንጂ ማንም ንጹሕ አይገኝም፤ ስለዚህ አንድ ሰው ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ ቤተ ክርስቲያን በጸሎት ትሸኘዋለች። ስለ መጥፋት ጸሎት እንዲደረግላቸው የጥንት ቤተ ክርስቲያን ያዘዘች ስትፈጽመውም የቆየችው ቅዱስ ሥርዓት ነው። ለቅዱሳን ክብርን በመግለጥ ተጋድሏቸውን በማውሳት፤ ስለኃጢአታቸው ደግሞ ስለ ኃጢአታቸው ሥርየት ጸሎት ፍትሐት ታደርጋለች

ከዚህ ዓለም በሞት የተለየው ቅዱስ ሊሆን ይችላል፤ ይኸም ቅድስና ከእግዚአብሔር የሚሰጥ፤ በእርሱም የሚገርም እንጂ ሰው የሚሰጠው አይደለም፤ በሰውም ዘንድ አይታወቅም፤ በሰማዕትነት የሞቱ አሉ፤ እንዲሁም ስለክርስቶስና ስለቤተ ክርስቲያኑ ሲሠሩ፤ ሲመሠክሩ የሞቱ አሉ፤ እንዲሁም በብሔራትና የኖሩ ዝጉሐዊ ተሐራሚ ሁነው ኑረው የሞቱ አሉ፤ እግዚአብሔር ተጋድሏቸውን ዓይቶ በቸርነቱ እንደ ድካማቸው ዋጋቸውን በሰጣቸው ጊዜ ተአምራት ሲሠሩ ምልክት ሲያሳዩ የቅድስናቸው የብቃታቸው ክብር ይገለጣል እንጂ እኛ ጻድቅ ኃጢአት ብለን ልንሰይም አንችልም፤ ቤተ ክርስቲያን ግን ማንም ይሁን ከዚህ ዓለም ሲለይ ለሁሉ የክብር አሸናፊነት ታደርጋለች፤ ጸሎት ፍትሐት ታደርጋለች፤ የመታሰቢያም ጸሎት በየጊዜው ታደርጋለች።

እንደ ቅዱሳን ሐዋርያት ያሉ ጌታ ራሱ "ወዳጆቼ" ያላቸው ወዳጆቼም ያደርጋቸው።³ በሰማያዊ መንግሥቱም የተለዩ ቦታ ያዘጋጀላቸው የተስፋ ቃልም የተናገረላቸው ይገኛሉ።⁴ እንደዚህም ያሉት ሁሉ ቢሆኑ በዕረፍታቸው ጊዜ የምልጃ ጸሎት ይደረግላቸዋል፤ በየዓመቱም የመታሰቢያ ጸሎት

ይደረግላቸዋል፤ እንዲያማልዱን ስእለት አስተበቁዓት እናደርጋለን። ዮሐንስ ወንጌላዊ "በጌታ የሚሞቱ ብፁዓን ናቸው ከአሁን ጀምረው" ሲል እንደተናገረው እንደነዚህ ያሉትን ቅዱሳን ሁሉ ብፁዓን እንላቸዋለን፤ ብፅዕና እንሰጣቸዋለን።⁵ ጌታ ራሱ የእርሱን ክብር ለወዳጆቹ እንደሚሰጣቸው ራሱ ተናግሯል።⁶ እኛም በርሱ አምነው ለሞቱት ሁሉ የክብር ክብርን እንሰጣቸዋለን፤ ከጌታ እንዲያማልዱን የምልጃ ጸሎት እናደርግላቸዋለን።

በዚህ ዓለም ያሉ ምእመናን ከቅዱሳን ጋር በዚህ መልክ ብቀ ግንኙነት አላቸው፤ ስለዚህ ግንኙነትም ጌታ ራሱ ገር "ነቢዩን በነቢዩ ስም የተቀበለ የነቢዩን ዋጋ ይወስዳል፤ ቀንም በጻድቁ ስም የተቀበለ የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል" ሲል ተናግሮ ሕይወት የምንገኝ በሰማያዊ ሕይወት በሚገኙ ጸላት ስም ምጽዋት ስንሰጥ፤ ዝክር ስናደርግ ሰማያዊውን ዋጋ እንወስዳለን።⁷ እንግዲህ ጻድቁን በጻድቁ ስም አሁንም ተቀበላለን ከጻድቁ ጋር አንድነት ይኖረናል፤ ጻድቁን የጌታ ወዳጆች ስለሆኑ የእኛም ወዳጆች ይሆናሉ።

ቅዱሳን የኛ መንፈሳዊያን አባቶች እናቶች ወንድሞች እንቶች ናቸው፤ ፍቅራችንንም የምንገልጠው እነርሱንና እኛን በሚያገናኝ እውነተኛ ጸሎት ነው። ስለዚህ ግንኙነታችን ሐዋርያው ዮሐንስ "ያየነውንም የሰማነውንም እርሱን ለእናንተ ደግሞ እናስታውቃችኋለን፤ ከእኛ ጋር አንድነት ይሆንላችሁ ዘንድ፤ የኛ አንድነት ግን ከአብ ጋር ናት፤ ከልጁም ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር" ሲል ያስረዳናል።⁸

ከቅዱሳን ጋር በጸሎት መገናኘት በምድራዊቲቱና በሰማያዊቲቱ ቤተ ክርስቲያን ያለውን ግንኙነት ያረጋግጣል፤ ይኸንም እውነት ሐዋርያው ጳውሎስ "እሳንት ግን ወደ ጽዮን ተራራ ደረሳችሁ ወደ ሕያውም እግዚአብሔር አገር ወደ ሰማያዊቲቱ ኢየሩሳሌም ወደ አዕላፍም መላክት። በሰማይ ወደተጻፉም ወደበኩራት ማኅበር፤ ወደ እግዚአብሔርም ወደሁሉ ፈራጅ ወደ ተፈጸሙትም ወደ ቅዱሳን መናፍስት" ሲል ግልጽ በሆነ መንገድ ያስረዳናል።⁹

በቅዱሳን ምልጃ በቅዱሳንም ቃል ኪዳን ተጠብቀን እንደምንኖር እናምናለን፡፡ ስለዚህም በዘወትር ፀሎታችን ሰላሉ ለነ፡ አስተምሕሩ ለነ፡ ጸልዩ ለነ፡ እያልን የቅዱሳንን፡ ስም ሁሉ እንጠራለን፡፡ እርዳታቸውንም እንጠይቃለን፡፡ እግዚአብሔር ያከበራቸው ስለሆነም እናከብራቸዋለን፡፡ እግዚአብሔርም ያጸደቃቸውን ጽድቃቸውን እንመሰክራለን፡፡ የጽድቃቸውም ዋጋ እንዲሰጠን በጽድቃችን ስም ክርስቲያን ተግባራችን እንፈጽማለን፡፡

"አስቀድሞ ያወቃቸውን እርሳቸውን መረጠ፡ በልጁ መልክ ምሳሌ ይመሰሉ ዘንድ እርሱ በብዙ ወንድሞች በኩር ይሆን ዘንድ፡፡ እርሳቸውንም አስቀድሞ የመረጣቸውን ጠራቸው፡ የጠራቸውንም እርሳቸውን አጸደቀ፡፡ ያጸደቃቸውንም ጠራቸው፡ የጠራቸውንም እርሳቸውን አከበረ"¹⁰ ይኸ ቃል ለቅዱሳን ሁሉ ብዙ ክብር እንድንሰጣቸው ምልጃ ስለሌላችን አስተባባሪነት እንድናደርግላቸው የሚያመለክት አስረጅ ነው፡፡ ምክንያቱም ያከበርናቸው እኛ ሳንሆን አምላክ ራሱ ነውና፡፡

ምዕራፍ ፯

ጸሎት፡

ጸሎት የቤተ ክርስቲያን ኃይል መግለጫ መሣሪያ ነው፡፡ እንዲሁም የቤተ ክርስቲያንን ዓባላት ሁሉ ወደ እግዚአብሔር የሚያቀርብ፡ የሚያገናኝም መሣሪያ ነው፡፡ እንዲሁም ጸሎት የቤተ ክርስቲያን ዓባላት የሆኑትን በዐፀደ ሥጋም በዐፀደ ነፍስም ያሉትን የሚያስተሳስብ፡ የሚያስተሳስብ፡ የሚያገናኝ መሣሪያ ነው፡፡ ጸሎት የቤተ ክርስቲያን እስትንፋስ ለምዕመናን ሁሉ ሕይወትን የሚሰጥ ነው፡፡ በጸሎት አማካይነት የሚደረግ ግንኙነት የቤተ ክርስቲያኗን አካል ሠርዖ የሚገባ በአካሏ ሁሉ የሚዳረስ ሕይወት ሰጭ እስትንፋስ ነው፡፡ በጸሎት መገናኘት ወይም መተሳሰብ ሰር በማነጽ በማጽናት፡ በማንጸትም የቤተ ክርስቲያንን አካል ያድሳል፡፡

የቤተ ክርስቲያን ዓባላት ሁሉ ከሰማያዊ አባታችን ጋር ያገናኛል፡፡ እንዲሁም በምድራዊቱ ቤተ ክርስቲያን የሚገኙትን

ዓባላት እርስ በራሳቸው እንዲረዳዱ ግንኙነታቸውን እንዲያጸኑ ያደርጋቸዋል፡፡ ከዚህም የተነሣ ያለማቋረጥ ጸሎት ማድረግ የሁላችን ግዴታ እንደሆነ ቅዱሳት መጻሕፍት በተለይም ሐዲስ ኪዳን ሰፊ ምክኖን ይለግሰናል "ያለማቋረጥ ጸልዩ..."¹² "በጸሎትም በልመናም ሁልጊዜ ጸልዩ ለዚህም ትጉ አዘውትራችሁ ስትጸልዩ ስለቅዱሳንም ሁሉ" ሲል የነግረናል፡፡³ እንዲሁም ጌታ ሲያስተምር በምሳሌ እንዲህ ሲል ነግሮናል "ደግሞም ምሳሌ ነገራቸው ሁልጊዜ እንዲጸልዩ እንዳይታክቱም"⁴ ከዚህም ለየት ያለ ለጸሎቱ ሁሉ ምሳሌ የሚሆን፡ በእርሱ መልክ ሌላ እንድንጸልይ ወይም እርሱን አዘውትረን እንድንጸልይ ሲያስተምረን "አባታችን ሆይ በሰማይ የምትኖር" ሲል ነግሮናል፡፡ ይኸ ጸሎት አጭር መስሎ ይገኛል እንጂ በመላ ፍላጎትን ሁሉ የሚያሟላ ሁሉን አጠቃሎ የያዘ ጸሎት ነው፡፡⁵ ጸሎትን በ፫ መልክ እንከፍለዋለን፡፡ ይኸውም የግል ጸሎት፡ የቤተ ሰብእ ጸሎት፡ የማኅበር ጸሎት በማለት ነው፡፡

ጌታ ካስተማረን ጸሎት በመነሣት የምንጸልይበት ምክንያት በ፫ ይከፈላል፡፡

፩ኛው ክፍል ምስጋና ለእግዚአብሔር ለማቅረብ ነው፡፡ እግዚአብሔር አምላክ የፍጥረቱ ሁሉ አስገኝ የሁሉም ፈጣሪ ስለሆነ ስለ ቸርነቱ ስለ መጋቢነቱ ንጹሕና የተለየ ምስጋና ሊቀርብለት ይገባል፡፡

፪ኛው ክፍል ልመና ይባላል፡፡ ስለ ራስ ፍላጎት ስለ ባልንጀራም በጠቅላላውም ስለ ማኅበር ፍላጎት ጸጋ ሰጪን አምላክ መለመን ተገቢ ነው፡፡ በተለይም ስለ ኃጢአት ሥርዖት ስለ ራሱም ስለ ሌላውም መለመን ተገቢ ነውና፡፡

፫ኛው ደግሞ ምስጋና፡ እግዚአብሔር የለመኑትን ሁሉ ስለሚሰጥ ችግርን ሁሉ ስለ ሚያቃልል ክብርና ምስጋናም የባሕርዩ ስለሆነ እንደ ማሳረጊያ፡ እንደ መደምደሚያ አድርጎ ምስጋና ለእግዚአብሔር ማቅረብ ተገቢ ነው፡፡

ጌታችን ኢየሱስ የጸሎቱን ስልት እንዲሁ በ፫ ክፍሉ አስተምሮናል፡፡ እርሱም "አባታችን ሆይ በሰማይ የምትኖር ስምህ ይቀደስ፡ መንግሥትህ ትምጣ፡ ፈቃድህ በሰማይ እንደሆነች እንዲሁ በምድር ትሁን ሲል ፩ኛውን ክፍል አስተምሮናል፡፡

አንድ ሰው ቢያዝንም፣ ቢደሰትም ቢያገኝም ቢያጣም ሁል ጊዜ ለእግዚአብሔር ምስጋና ማቅረብ ግዴታው እንደሆነ ይኸ ትምህርት ያስረዳል። "የዕለት እንጀራችንን ሰጠን ለዛሬ ቀን በደላችንም ይቅር እንድትለን፣ እኛም የበደሉንን ይቅር እንደምንል። ወደፊትናም አታግባን ከክፉ አድነን እንጂ። ይኸ ደግሞ ፪ኛው ክፍል ነው። በዚህም ስለራስም ስለባልንጀራም እግዚአብሔርን መለመን፣ ይቅርታም መጠየቅ ተገቢ ነው። ጌታ ለምኑ ይሰጣችኋል ሹ ታገኙማላችሁ፣ ደጅም ምቱ ይከፈትላችኋል ብሎ የተሰፋ ቃል የተናገረው እውነተኛ ነው።⁶ ስለዚህ አምነን መለመን አለብን፣ እርሱ ሊሰጥ እኛ መለመን እንዴት ያቅተናል።

ምእመናን የሚገኙበት አንድ የሚሆኑት በጸሎት መተሳሰብ አንዱ በሌላው በመጸለይ ነው። ሌላው ቀርቶ ሕያዋን ወገኖች ለሙታን፣ ሙታንም እንዲሁ ለሕያዋን በመጸለያቸው የቤተ ክርስቲያን ዓባልነታቸው ግንኙነታቸው ሳይቋርጥ እንዲኖር ይሆናል። "መንግሥት ያንተ ናትና ክብርም ምስጋናም ለዘለዓለሙ አሜን" ይህ ክፍል ደግሞ ፫ኛውን የጸሎት ክፍል ያስረዳናል። ማለት የማሳረጊያ የመደምደሚያ ምስጋና አስፈላጊ መሆኑን።⁷ በዐፀደ ሥጋ ያሉ የቤተ ክርስቲያን ዓባላት በሕይወተ ሥጋ ላሉ ዓባሎቻቸው ብቻ የሚጸልዩ፣ ስለነርሱም ብቻ የሚያስቡ መሆን የለባቸውም በዐፀደ ነፍስም ላሉ ወገኖቻቸውም እንጂ በዐፀደ ነፍስም ያሉ ወገኖቻችን በሕይወተ ሥጋ ላሉ ወገኖቻቸው እንዲሁ ይጸልያሉ። መሐሪው አምላክ ደግሞ የሕያዋንም የሙታንም አምላክ ስለሆነ የሁሉንም ጩኸት ያዳምጣል፣ ለሁሉም የሚሹትን ያደርጋል።

ሰማያዊያን የቤተ ክርስቲያን ዓባላትንና ምድራዊያንን የቤተ ክርስቲያን ዓባላት የሚያገናኝና የሚያስተሳሰር ጸሎት ብቻ ነው። ይኸም ከሆነ ዘንድ ለጸሎት እንትጋ። የአንዱ ምእመን ጸሎት ሌላውን እንዴት እንደሚረዳ ጌታ እንዲህ ሲል ያስተምረናል "እኔ ግን ስለናንተ ለመንኩኝ ሃይማኖትህ እንዳይነድል..."⁸። ቅዱስ ጳውሎስም ሁል ጊዜ ምእመናን ስለ እርሱ እንዲጸልዩለት ያሳሰብ ነበር ለምሳሌም ያህል "በጸሎታችሁ

እሰጣችሁ ዘንድ ተስፋ አደርጋለሁ"።⁹ ወንድሞቼ ሆይ ስለኛ ጸልዩ የጌታ ነገር እንዲዘረጋና እንዲመሰገን በእናንተ ዘንድ እንደተመሰገን ሲል ቅዱስ ጳውሎስ ያስተምረናል።¹⁰ ይኸንም የመሰለ አስረጅ በቅዱስ መጽሐፍ እናገኛለን።¹¹ ቅዱሳን በምድራዊ ሕይወታቸው የጸለዩት ወደ እግዚአብሔር እንደሚያደግ አምላክም እንደሚቀበለው የሐንስ ወንጌላዊ በራእዩ ገልጦ ጽፎልናል።¹² ይኸንን ሁሉ ማስረጃ ቤተ ክርስቲያን ገንዘብ አድርጋ ጸሎትን በዕለት በዕዓት ወስና ሁልጊዜ መጸለይ እንደሚገባን ታስተምራለች። የእግዚአብሔርን አባትነት የኛን ልጅነት ገልጦን በትክክል የምንናገረው የምንመስክረውም በጸሎት ነው። ማለት አባታችን ሆይ በሰማይ የምትኖር በማለት አባትነቱን አምነን እንጠጋለን ስሙን እንጠራለን። እግዚአብሔር አባታችንም እንደ አባትነቱ ጩኸታችን ሰምቶ ልጅነታችንን አረጋግጦ ርዳታውን በማበርከት የአባትነቱን መልስ ይሰጠዋል።

ምዕራፍ ፯

ጸሎተ ፍትሐት።

በአለፈው ምዕራፍ እየደጋገምን እንደተናገርነው ለሙታን ወገኖቻችን የመታሰቢያ ጸሎት ለጋጢአታቸው ሥርዐት የሚያስጥ ጸሎት ከአረፉበት ዕለት አንሥቶ መጸለይ እንዳለበት ከቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ፩ኛውና ዋነኛው ነው። በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ ሕያው ነው። በቤተ ክርስቲያንም ዘንድ ሰው ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ ከዚህኛው ዓለም ወደ ሌላው እንደተዛወረ እንጂ ሞተ ብላ አትናገርም። እንደ ሞተም አትቆጥረውም። ሙታን በመሬት ከነበረው ሕይወታቸው ለየት ባለ መልክ ይኖራሉ እንጂ አሁንም የቤተ ክርስቲያን ዓባል ናቸው። ስለዚህም እንጸልይላቸዋለን። በጸሎታችን እናስባቸዋለን።

ሕያዋኑም ሙታኑም የክርስቶስ እንደሆኑ ከክርስቶስም ፍቅር እንደማይለዩ "... ሞትም ቢሆን ሕይወትም ቢሆን ...

ጥፋት
ለሀሳብ
የግህጻን
የፊደል
የጥንቃቄ

በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን ካለ ከእግዚአብሔር ፍቅር ሊለዩን እንዳይችል ተረድቻለሁ" ሲል ሐዋርያው ጳውሎስ ያስተምረናል። በሞት የተለዩት ወንድሞቻችንና እጎቻችን ከኛ ከሕያዋኑ የሚፈልጉት ወይም የሚጠይቁት ፩ ዓይነት ዕርዳታ ብቻ ነው። እርሱም ጸሎት ነው። ይኸም ከሆነ በዘወትር ጸሎታችን እንድናስባቸው የተለየም መታሰቢያ እንድናደርግላቸው ያስፈልገናል። "በእርሱ ዘንድ ያለን ድፍረት ይኸ ነው እንደፈቃዱ አንዳች ብንለምን ይሰማናል። የምንለምነውንም እንዲሰማልን ብናውቅ ከእርሱ የለመነውን ልመና እንደተቀበለን እናውቃለን።

ማንም ወንድሙን ሞት የማይገባውን ኃጢአት ሲያደርግ ቢያየው ይለምን ሞት የማይገባውን ኃጢአት ላደረጉት ሕይወት ይሰጥለታል። ሞት የሚገባው ኃጢአት አለ። ስለዚህ እንዲጠይቅ አልልም። ዓመፃ ሁሉ ኃጢአት ነው። ሞትም የማይገባው ኃጢአት አለ።። ይኸ ቃል በግልጽ የሚያመለክተው ቤተ ክርስቲያን ስለ ልጆቿ መጸለይ እንዳለባት ነው። በተለይም ንስሐ እየገቡ ምግባር ትሩፋት እየሠሩ ስሕተት ለሚያገኛቸው ወገኖቿ በየጊዜው መጸለይ እንዳለባት ነው። ለሞት የማያበቃ ኃጢአት የሠሩ ወገኖቹ ሁሉ በዚህ ዓለም በወዲያኛውም ዓለም ቢጸለዩላቸው ይቅርታን እንደሚያገኙ ሐዋርያው ዮሐንስ በሚገባ አስቀምጦልናል። በዚህ ዓለም ብቻ ሳይሆን በወዲያኛውም ዓለም ቢሆን በጸሎት ኃጢአት እንደሚሠረይ ጌታችን ኢየሱስ ሰፊ ማስረጃን ሰጥቶን እናገኛለን "በሰው ልጅ ላይ ቃል የሚናገር ሁሉ ይሠረይለታል። በመንፈስ ቅዱስ ላይ ግን የሚናገር ሁሉ በዚህ ዓለም ቢሆን በወዲያኛው አይሠረይለትም"።፤

የሕይወትም የሞትም መከፈቻ በእጁ ያለ ክርስቶስ ነው። ክርስቶስ ደግሞ ሥልጣን ለቤተ ክርስቲያን ሰጥቷል። ስለዚህ በቤተ ክርስቲያን ጸሎት የሲኦል በር ይከፈታል። ኃጥአን ከሲኦል ሊወጡ ወደገነት ሊሸጋገሩ ይችላሉ። ክርስቶስ የሲኦልና የሞት መከፈቻ በእጁ ያለ መሆኑን ሐዋርያው ዮሐንስ በራእዩ የፊተኛውና የመጨረሻው ሕያውም እኔ ነኝ። ሙቼም ነበርሁ እነሆም ከዘለዓለም እስከ ዘለዓለም ድረስ ሕያው ነኝ። የሞትም

የሲኦልም መከፈቻ አለኝ።፤ እንዲሁም በሌላ መልክ ክርስቶስ የሕይወት ራስ ትንሣኤም እንደሆነ ሲያመለክት እንዲህ ይላል "ትንሣኤና ሕይወት እኔ ነኝ። የሚያምንብኝም ቢሞትም እንኳ ሕያው ይሆናል። ሕያው የሆነ የሚያምንብኝ ሁሉ ለዘለዓለም አይሞትም። ይኸን ታምኛለሽ?"።፤ አንድ ሰው በክርስቶስ ያመነ ቢሞትም እንኳ በደሉ እንደሚሠረይለት። ይቅርም እንደሚባል ይኸ ቃል ያስረዳል።

ስለ ሙታን የሚጸለየው ጸሎት ከጥንት ቤተ ክርስቲያን ተያይዞ የመጣ ቅዱስ ሥርዓት እንጂ አዲስ ነገር አይደለም። ስለዚህም በመላ የኢርቶዶክስ ዓለም፣ የካቶሊክም ዓለም የሚደግፈው በተግባርም የሚፈጽመው ነው። ስለዚህም የሚጸለየው ጸሎት መጽሐፉ ተለይቶ መጽመፈ ግንዛቤ በማለት የታወቀ ነው። እንደዚህም መጽሐፍ ሥርዓት ፩ ሰው ሲሞት ከግንዛቤ ጀምሮ እስከ መቃብር ያለውን ጸሎትና ሥርዓት ያስረዳል።

- ሀ. ሰውየው ከሞተበት ዕለት ጀምሮ ጸሎተ ፍትሐት ይደረጋል።
- ለ. እንዲሁም በሣልስቱ፣ በሰባቱ፣ በአሥራ ሁለቱ፣ በሠላሣው፣ በዓርባው፣ በሰማኒያው፣ በመንፈቁ፣ በዓመቱ የመታሰቢያ ጸሎትና የኃጢአት ሥርዓተ ጸሎት ይደረግለታል። ከዚያ በኋላ በየዓመቱ እንዲሁም ቤተሰቡ በሚችልበት ጊዜ ወገኖቹ ሁሉ በተሰበሰቡበት ትልቅ የጸሎት መታሰቢያ /ተዝካሪ/ ቀን ያደርጋል።
- ሐ. ጾታን፣ ዕድሜን፣ መዓርግን በመለየት የተለያዩ ጸሎት እንዲደረግ ወስኖ ይገኛል።
- መ. በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ስሙ እንዲጠራ፣ እንዲታሰብ የቅዳሴውም መጽሐፍ ለጸሎቱ ቦታ ሰጥቶ ይገኛል።
- ሠ. በዘወትር ጸሎት ሙታን ሁሉ ይታሰባሉ "ጸሎታ ለማርያም ወሰክለታ ነላፍላተ ሙታን ያድገኖ እየተባለ ይጸለያል።

እኛ ክርስቲያኖች ስለሞቱት ወገኖቻችን ከልባችን ጸሎት ካደረግንላቸው ወንድሞቻችንና እጎቻችን ነፍሶቻቸውን ልናድጉ ልናማልድ እንችላለን። ጌታችን ኢየሱስ በማይታበል ቃሉ

ጌታዬ
6 ታህሳስ
9:27
ጋር
ጭረት

ማንኛውንም የምንለምነውን ሁሉ እንደሚያደርግልን፥ ጸሎታችን እንደሚሰማልን፥ እንደሚቀበለልንም እንዲህ ሲል ቃል ገብቶልናል "እኔ ወደ አብ እሔዳለሁና አብም ስለወልድ እንዲከበር በስሜ የምትለምኑትን ሁሉ አደርገዋለሁ"⁶። ስለ ሕያዋኑም ስለሙታኑም ወገኖቻችን ጸሎት፥ ልመና፥ ምልጃ፥ ከልባችን ብናደርግ፥ መሥዋዕትም ብናቀርብ እግዚአብሔር ወልድ እንደሚቀበልልን ልመናችንንም እንደሚሰማልን፥ የለመነውን ሁሉ እንደሚፈጽምልን ቃል ገብቶልናል ነገር ግን ሕገ እግዚአብሔርን እያፈረሱ ትእዛዛትን እየጣሱ በፈቃዳቸው እየኖሩ ምሥጢራትን ንቀው ከንስሐ ርቀው በስም ክርስቲያን ሁነው ቆይተው ቢሞቱ ለነዚህ መለመን አይገባም፥ ለሞት የሚያበቃ ኃጢአት ሠርተዋልና።⁷

ክ ፍ ል ፲

ቤተ ክርስቲያን

ምዕራፍ ፩ የቤተ ክርስቲያን ሕልውና፥

ክርስቶስ በመሠረታት በ፩ት ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ሕልውና እናምናለን፥ በቤተ ክርስቲያንም ሕልውና ማመን ለክርስቲያን ሁሉ ግዴታ ነው፥ ተገቢው ነው። ቤተ ክርስቲያን የምሥጢራት ሁሉ መዝገብ ትሆን ዘንድ የክርስቶስም የማዳን ሥራው ያለማቋረጥ ይቀጥል ዘንድ መሣሪያው እንድትሆን ራሱ ክርስቶስ መሥርቷታል። ስለዚህ በክርስቶስ ክርስቲያን የተባለው ሁሉ በዚህች ቤተ ክርስቲያን ሕጽን ማረፍ በቤተ ክርስቲያን ከበብ መገኘትም ግዴታ ነው።

በኖሕ ዘመን ማየ አይኅ ዓለሙን ሲያጠፋ የሰው ዘር ሊተርፍ የቻለው ወደ ኖኅ መርከብ በመግባት ብቻ ነው፥ ኖኅን ጨምሮ ስምንት ነፍስ የጸኑት በመርከብ ገብተው ነው። የኖኅ መርከብ የቤተ ክርስቲያን ምሳሌ ናት፥ ስለዚህ ዛሬም ድኅነት ነፍስ የሚገኘው ወደ ቤተ ክርስቲያን ከገባው ሕዝብ

ዘንድ ነው፥ ድኅነት የሚገኘው በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ነውና። ከኖኅ መርከብ ውጭ ድኅነት እንዳልተገኘ ዛሬም ከቤተ ክርስቲያን ውጭ የሚገኝ ሕይወት አለ ተብሎ ተስፋ የሚጣልበት ነገር ከቶ የለም ስለዚህም ክርስቲያን የሆነው ሁሉ በቤተ ክርስቲያን ጥላ ሥር ማደር አለበት።

ቤተ ክርስቲያን ስንል የዕድሜ የጾታ፥ የነገድ ልዩነት የሌለባት እንዲሁም ሰው ሠራሽ ድርጅት ሳይሆን የክርስቶስን አዳኝነት የተቀበለውን ሕዝብ ሁሉ ያለምንም ልዩነት የምትይዝ አምላካዊ ድርጅት ናት። ስለ ቤተ ክርስቲያን ሕልውና ስለ አማካኝነቷም የቤተ ክርስቲያን አባቶች በሃይማኖት እንቅጽ አስገብተው እንዲህ ሲሉ ተናግረዋል "ወነአምን በአሐተ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እንተ ላዕል ኩሉ ጉባዔ ዘሐዋርያት"¹። ይኸም ማለት በ፩ት ቅድስት ኩላዊት ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን እናምናለን ማለት ነው። ይኸም እንቅጽ የቤተ ክርስቲያንን ሕልውና አቋሟንም ገልጦ የሚያስረዳ ነው። ቤተ ክርስቲያን በባሕርይዋ እንዲት እንደሆነች፤ እርሷም ቅድስት እንደሆነች፥ አጠቃላይም እንደሆነች፤ ሐዋርያዊትም እንደሆነች እንድናምን በ፬ ጾታ ከፍለው አባቶች አስረድረዋል። በቤተ ክርስቲያን እናምናለን ስንል ቤተ ክርስቲያን ሰው ሠራሽ ድርጅት ሳትሆን በክርስቶስ መሥራችነት የተመሠረተችው ክርስቶስ የማዳን ሥራውን የሚቀጥልባት የጸጋው መዝገብ የሆነችውን ነው።

ቤተ ክርስቲያ የሕይወት በር፥ የጸጋ መዝገብ፥ የድኅነት መሰላል ትሆን ዘንድ ክርስቶስ መሠረታት፥ ከዚህም የተነሣ በእርሷ አማካይነት ጥጋውና ቃለ በረከቱ ይተላለፋል፥ እንዲሁም በእርሷ አማካይነት የሚፈጸሙት ምሥጢራት ሁሉ ለሰው ልጅ ድኅነት ምክንያት ስለሚሆኑ በቤተ ክርስቲያን እናምናለን እንላለን።

ቤተ ክርስቲያን ማለት የምዕመን አንድነት ነው ብለናል፥ ይኸውም ካህኑ፥ የጨዋው ልጅ ሕፃን፥ ሽማግሌው፥ ወንዱ፥ ሴቱ የዕድሜ፥ የጾታ፥ የማዕረግ፥ የኅሣ ገደብ ሳይከለክለው በክርስቶስ ክርስቲያን በወልድም ውሉድ የተባለው አንድ እምነት፥ አንድ ሥርዓት፥ አንድ አስተዳደር ያላቸው በ፩ ሃይማኖት መሪ የሚተዳደሩ ሁሉ ናቸው።

ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስ ቤት፥ የክርስቶስ ማኅደር ስለሆነች ቤት እንሳታለን ቤትም እናደርጋታለን። በጠባቡ አነጋገር ምዕመናን የሚሰበሰቡበት የአምልኮት መፈጸሚያ በመሆኑ በአዳሪው ማኅደሩ በመጠራቱ ሕንፃውን ግንቡን ቤተ ክርስቲያን እንላለን እንጂ ቤተ ክርስቲያን ማለት ክርስቶስ በደሙ የዋጀት የመሠረታት እንዲሁም እርሱ ራስ የሆነላት የምዕመናን አንድነት ማለት ነው። ምዕመናን ለክርስቶስ ሕዋሳት ናቸው፥ በአካልና በሕዋሳት ከፍተኛ አንድነት ግንኙነት እንዳላቸው ሁሉ በክርስቶስና በቤተ ክርስቲያን ያለው ግንኙነት የማይለያይ ነው።

ቤተ ክርስቲያንም ስንል የምዕመናን አንድነት እንደሆነ ክርስቶስ በወንጌላዊ ቃሉ እንዲህ ሲል ገልጧል ".... እርሳቸውን ባይሰማ ለቤተ ክርስቲያን ንገራት፥ ደግሞ ቤተ ክርስቲያንን ባይሰማ ከአረማዊና ከአጣሪ ቁጠረው"²። የክርስቶስን አዳኝነት የተቀበለው፥ አንድ እምነት አንድ ሥርዓት ያለው፥ በአንድነት ምሥጢራትን የሚቀበል ሁሉ በክርስቶስ አንድ አካል ነው። በአንድ ቃልም ሲጠራ ቤተ ክርስቲያን ይባላል። ይኸውም ክርስቶስ ራስ የሆነላት እርሱ ደግሞ ሕዋስ የሆነ ማለት ነው። ክርስቶስም ቤተ ክርስቲያኑን ሲመሠርት በመስቀል ተሰቅሎ ደሙን አፍስሶ፥ እርሷን ቀድሶ ነው³። እንዲሁም ክርስቶስ በዐረገ በ፵ኛው በተነሣ በ፶ኛው ቀን መንፈስ ቅዱስን በመላክ ቤተ ክርስቲያኑን ገለጣት ይፋም አወጣት። በቅዱሳን ሐዋርያት ላይ ቅዱስ መንፈሱን በላክ ጊዜ ቤተ ክርስቲያኑን መሠረታት። የመጀመሪያውን ሐዋርያዊ ጉባዔ ከፈተባት⁴። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያን ራስ ሆነ ቤተ ክርስቲያንም የክርስቶስ አካል ሆነች። ይኸም አስተያየት እውነተኛ ተምህርት መሆኑን ቅዱስ ጳውሎስ "ሁሉንም ከእግሩ በታች አስገዛለትና ከሁሉም በላይም ራስ እንዲሆን ለቤተ ክርስቲያን ሰጠው እርሷም አካሉ ናት..." ሲል ይነግረናል⁵። ቤተ ክርስቲያን በእርግጥ የክርስቶስ አካል ናት፥ ምዕመናንም የማይለያዩ ሕዋሳት ናቸው፥ ይኸንም እንደገና ይኸው ሐዋርያ ገልጦ ያስረዳል⁶።

ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስ አካል እየተባለች የምትሰራ ራሳት ምክንያት በመጀመሪያ እያንዳንዱ ምዕመናን በክርስቶስ አምኖ፥ በአጋዕዝተ ዓለም ሥላሴ በአብ በወልድ በመንፈስ

ቅዱስ ስም ይጠመቃል በዚህም የሥላሴ ልጅ ይሆናል፥ በመንፈስም ሥላሴን ይዋሐዳል፥ ሥላሴም ያድሩበታል⁷። ቀጥሎም እያንዳንዱ ምዕመናን የክርስቶስን ሥጋ ይበላል ደሙን ይጠጣል፥ ስለዚህ የክርስቶስን አካል ይዋሐዳል፥ ክርስቶስን ይለብሳል፥ ከእርሱም ጋር አንድ አካል ይሆናል። እንደዚህም ያለውን ግንኙነትና ተዋሕዶ ክርስቶስ ሲገልጥ "ሥጋዬን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ በእኔ ይኖራል፥ እኔም በእርሱ እኖራለሁ"⁸። አካላችን የክርስቶስ አካል እንደሆነ ቅዱስ ጳውሎስ ሰውነታችሁ የክርስቶስ ክፍል መሆኑን አታውቁንም?" ሲል ጥያቄ ያቀርብናል⁹።

አካላችንን ቤተ ክርስቲያናችንን፥ ቤተ መቅደስ እያለ ቅዱስ መጽሐፍ ይጠራዋል¹⁰። ይኸም የሚያመለክተው አካላችን የእኛ ሳይሆን የክርስቶስ አካል የእርሱም ማኅደር መሆኑን ነው፥ ይኸም ይሆን ዘንድ በንጽሕና በቅድስና መያዝ እንዳለብን ያመለክታል። እንዲሁም ክርስቶስ ከምዕመናን የማይለይ ግንኙነት ያለው መሆኑን ለማመልከት እርሱን በመርዓዊ፥ ቤተ ክርስቲያንን በመርዓት እየመሰለ ይናገራል። መርዓዊ ለመርዓት ምን ያህል ጥንቃቄ እንደሚያደርግላት ክርስቶስም ለቤተ ክርስቲያን የማያቋርጥ ጥበቃ እንደሚያደርግላትና ግንኙነቱ ጥበቅ እንደሆነ፥ የሚያመለክት ነው። ይኸው ሐዋርያም እያንዳንዱ ምእመን የክርስቶስ እጮኛ እንደሆነ፥ ገልጦ በመጽፍ አስርድቷል¹¹።

እንግዲህ ቤተ ክርስቲያን የተባለች እኛ ስንሆን፥ የቤተ ክርስቲያንም ራስ ክርስቶስ ነውና ለክርስቶስ ማደሪያነት የበቃን ሆነን መገኘት አለብን።

ምዕራፍ ፪ የቤተ ክርስቲያን መሠረት፥

ክርስቶስ የእውነት መምህር እንደመሆኑ ቤተ ክርስቲያን መንፈላዊ ድርጅት ምድራዊት የእግዚአብሔር መንግሥት አድርጎ እንደመሠረታት፥ የጸጋ መዝገብ ትሆን ዘንድ እንዳቋቋማት በቅዱስ መጽሐፍ ተመላልሶ የተመሰከረ እውነት ነው። ይኸንም የእውነት ምስክርነት ከብሉይ ኪዳን እንጀምራለን፥

ይኸውም ነቢዩ ኢሳይያስ እንደምሳሌ አድርጎ በትንቢቱ "በዘመኑ ፍጻሜ የእግዚአብሔር ቤት በተራሮች ራስ ላይ ጸንቶ ይቆማል። ከከረብቶችም በላይ ያለ ይሆናል አሕዛብም ሁሉ ወደርሱ ይሰበሰባሉ" ሲል ግልጽ የሆነ ትንቢቱን ተናገረ። ይኸም ትንቢት የእግዚአብሔር ቤት ብሎ የተናገረው ስለ ቤተ ክርስቲያን መሠረት የተራሮች ራስ የተባለው ኢየሱስ ክርስቶስ። ሕዝብን አሕዛብንም የምታገናኝ እንደምትሆን። ለዘለዓለሙም ጸንታ እንደምትቆም የሚያመለክት ነው።

እንዲሁም እንደገና ይኸው ነቢይ ቤተ ክርስቲያን በሁሉም እንደምትደርስ። ዳር እስከ ዳርም እንደምትቋቋም ገልጦ ሲናገር "የድንኳንሽን ስፍራ አሰፊ። የደጅሽም መጋረጃዎች ይዘርጉ። አትዘኝ አውታርሺን አርዝሚ ካስሞችሺንም አጽኝ" ይላል። ነቢዩ ዳንኤልም በትንቢቱ ስለ ቤተ ክርስቲያን መመሥረት እንዲህ ይላል "በነዚያ ነገሥታትም ዘመን የሰማይ አምላክ መንግሥት ያስነሣል። እርሷም ለዘለዓለም ከቶ አትፈርስም። መንግሥቷም ለሌላ ሕዝብ አትሰጥም"። ሌላም በዚህ መልክ ብዙ ትንቢት የተናገሩ ሱባኤም የቆጠሩ ይገኛሉ። ወደ ሐዲስ ኪዳን የተመለሰን እንደሆነ የሐንስ መጥምቅ "ነስሐ እስመ ቀርበት መንግሥተ ሰማያት" በማለት ቤተ ክርስቲያንን መንግሥተ ሰማያት መንግሥተ እግዚአብሔር ሲል አስረድቶ ተናግሯል። መንግሥተ ሰማያት ያላት በመንግሥተ ሰማያት የመሰላት የእግዚአብሔር መንግሥት የሆነች ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ናትና።

ጌታ ቤተ ክርስቲያንን ሲያቋቁም የሲኦል በሮች እንኳን ሊያነዋውጧት እንደማይችሉ የጸናች አድርጎ ነው መሠረቷንም የጸና አድርጎ ነው። ጌታ ስለ ቤተ ክርስቲያን ደሙን እንዳፈሰሰ አሁንም ጠበቂዎች ተንከባካቢዎች አድርጎ ሐዋርያትን ሾሟቸዋል። ጌታችን ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያኑን እንደ መሠረታት የሚታመነው ቅዱስ መንፈሱን ልኮ በሐዋርያቱ ላይ በአሳደረ ጊዜ እነርሱ ኃይልን ለብሰው ከብሌት ታድሰው በተገኙ ጊዜ ነው። ይኸም የቤተ ክርስቲያን ልደት ወይም መሠረት ይባላል። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ሐዋርያት

ለሰብከት በየተበተኑበት አገር ቤተ ክርስቲያንን አቋቋሙ። የቤተ ክርስቲያንም መሥራችና ቀዳሽ ጌታ ኢየሱስ ሁኖ ነው።

በመጀመሪያ ጊዜ ሐዋርያትም ሆኑ ሌሎች አማኝያንም ቢሆኑ ለጸሎት ለሌላም መንፈሳዊ አገልግሎት ይጠቀሙ የነበር በቤተ መቅደስና በአይሁድ ምክራቦች ነበር። ከዚህም ቀስ በቀስ ወጥተው የራሳቸውን ማኅበር አቋቋሙ። ያም ማኅበር ቤተ ክርስቲያን ተባለ። የማዕዘኑም ራስ ክርስቶስ የሆነለት። ክርስቶስ የማዳን ሥራውን በፎቱ ማዕርጎች መሠረተ በዚሁም ፈጸመ። እነዚህም ነቢይነቱ ሊቀ ካህንነቱ። ንጉሠ ነገሥትነቱ ናቸው። ታዲያ ይኸች ቤተ ክርስቲያንም ሌላ ድርጅት ሳትሆን ክርስቶስ የማዳን ሥራውን አሁንም የሚቀጥልባት ምድራዊት የእግዚአብሔር መንግሥት ናት።

ክርስቶስ ሰው ሆኖ ሥጋንም ለብሶ ወደዚህ ዓለም መጥቶ ስለ እውነት በእውነት መስክሯል። የሰውን ልጅ ከኃጢአት ባርነት ነፃ አውጥቷል። የሰውን ነገድ ሁሉ ቀድሷል። አንጽቷል። ይኸንም የማዳን ሥራውን ሊፈጽም የቻለው እንደ ሊቀካህንነቱ እንደነቢይነቱ ነው። እንደ ንጉሥነቱም ደግሞ የሰማዩን መንግሥት በር ምዕመናን ይገቡበት ዘንድ ወስኗል። አሁንም ቤተ ክርስቲያን እነዚህን ፎቱን ማዕርጎች በተግባር አውላ የክርስቶስን የማዳን ሥራውን ስትቀጥል ትገኛለች። ማለት እውነትን ትሰብካለች። የእውነት መነገሪያው ቤተ ክርስቲያን ናትና። ስለዚህ ምዕመናንን ትቀድሳለች። ታነጻለችም። የቤተ ክርስቲያን ዋናው ዓላማ ምዕመናንን መቀደስ። ማንጸት። ምሥጢራትን በየጊዜው ማደል ነው። እነዚህም የማንጣት የማንጸት የመቀደስ ተግባር የሚፈጸምባት ቤተ ክርስቲያን ናት። እንዲሁም የሰውን ልጅ ሁሉ ወደዘለዓለማዊ ሕይወት ለመምራት ስታዘጋጅ ትገኛለች።

ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ መመሥረቷ ብቻ ሳይሆን ይኸን ሁሉ ተግባር የምትፈጽምበትን ሥልጣን ከመሥራቿ ከኢየሱስ ክርስቶስ አግኝታለች። ሐዋርያትን ለሰብከት በላከ ጊዜ ወንጌልን ለሁሉ እንዲሰብኩ ምሥጢራትንም ለሁሉ እንዲያድሉ ሕዝቡን ወደ እውነተኛው ሃይና እንዲመሩ ሙሉ ሥልጣን ሰጥቶ ልኳቸዋል። ሐዋርያትም ክርስቶስ የሰጣቸውን

ጸጋ ለራሳቸው ብቻ አድርገው ባለማስቀረት ለተከታዮቻቸው ሕስተላልፊዋል። እነርሱም ደግሞ እንዲሁ ለተከታዮቻቸው።

በመጀመሪያ ሐዋርያትን ሲልክ እናንተን የሰማ እኔን ሰማ። ብሎ የርሱ ወኪሎች አድርጎ ሙሉ መብትን ሙሉ ሥልጣንን ሰጥቶ ልኳቸዋል። እንዲሁም "እናንተ በምድር ያሠራችሁት በሰማይ የታሠረ ይኖናል"። ሲል ሰማያዊ ሥልጣን በምድር እንዲሠራ ምድራዊም ውሳኔ በሰማይ እንዲጸድቅ አድርጎ ልኳቸዋል። እንግዲህ የዚህ ሁሉ ሥልጣን መገኛ ቤተ ክርስቲያን ናት። ይኸንና ሌላዎችንም ምሥጢራት ሁሉ የምትጠብቅ የምሥጢራት ሁሉ መዝገብ የሆነች ቤተ ክርስቲያን ናት። ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስ ማኅደር ናት። ክርስቶስ ደግሞ የቤተ ክርስቲያን ራስ ነው። ቤተ ክርስቲያን ካላችበት ከዚያ ክርስቶስ አለ የቤተ ክርስቲያንና የክርስቶስ ግንኙነት መቼም ቢሆን። በምንም ምክንያት የማይቋርጥ ነው።

የክርስቶስ የማዳን ሥራው በቤተ ክርስቲያን ሁል ጊዜ ስለሚቀጥል ወደ ቤተ ክርስቲያን የገባው ሁሉ ወደ ድንኳን ገባ። ድንኳን የሚገኘው በቤተ ክርስቲያን ብቻ ነውና። ከቤተ ክርስቲያንም ውጭ ድንኳን የለምና ቤተ ክርስቲያን ዘለዓለ ማዊት ተቋም እንደመሆኗ ክርስቶስ እስከ ዘለዓለም አይለያ ትም። ስለዚህ ቤተ ክርስቲያን የእውነትም። የጸጋ መዝገብ ሁና ከሐሰት ርቃ ለዘለዓለም እንድትኖር ያደርጋታል ይጠበቃ ታልም። ቤተ ክርስቲያን በቅዱስ መንፈስ እንድትመራ ለዘለዓለምም እንደሚጠበቃት ክርስቶስ እንዲህ ሲል ተናግሯል። "እኔም አብን እለምነዋለሁ ሌላ የሚያጽናና ይሰጣችኋል። ከእናንተ ጋር ይኖር ዘንድ ለዘለዓለም"። እንግዲህ ከቤተ ክርስቲያን ያልራቀ ሰው እግዚአብሔርን ቀረበ። ቤተ ክርስቲያንንም እናት ያደረገ እግዚአብሔርንም አባት ያደርጋል። ይሁን እንጂ ቤተ ክርስቲያን ስንል በእውነት በክርስቶስ አምኖ በዓባልነቱም ጸንቶ ምሥጢራቱን ተካፍሎ የሚኖረው ወገን ብቻ የሚድን መሆኑን ማመን አለብን። በስም ክርስቲያን በስም የክርስቶስ አካል። በስም ቤተ ክርስቲያን እየተባለ የሚጠራው ሁሉ ከድንኳን መዝገብ ውጭ መሆኑ መታወቅና መታመን አለበት። ቤተ ክርስቲያን ወንድም ሴቱም። ካህኑም የጨዋ

ልጁም በአባልነት የሚገኝበት አደባባይ ነው ብለናል። ይኸውም የሚያሳየው ክርስቶስ ሁሉንም ለድንኳን መጥራቱን። ለድንኳን ሁሉንም መመዝገቡን ነው። ነገር ግን በራሱ ምርጫ ከቤተ ክርስቲያን አስተዳደር። ከቤተ ክርስቲያንም ትእዛዝና አመራር ውጭ ሁኖ በስም አለሁ የሚለው ከተስፋው ውጭ መሆኑን በራሱ ፍርድ ወይም ምርጫ እንደወጣ ማወቅ አለበት።

ቤተ ክርስቲያን አንድ ማኅበር። አንድ ድርጅት። እንደመሆኗ አስተዳደር አላት ሥነ ሥርዓትም አላት። ስለዚህ ምዕመን ሁሉ ለዚህ ሥነ ሥርዓት ታዛዥና ተገዥ መሆን አለበት።

ምዕራፍ ፫

የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር

ቤተ ክርስቲያን ራሷን የቻለች አንዲት ማኅበር እንደመሆኗ የራሷ የሆነ የተለየ አስተዳደር አላት። ቤተ ክርስቲያን ልትፈጽማቸው የሚገባት ዓላማዋም የሆኑ ፫ቱ ታላላቅ ተግባራት አሏት። እነዚህም የእግዚአብሔር ቃልን መናገር። ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያንን መፈጸም። ምዕመናንን መጠበቅና ማስተዳደር ናቸው። ይኸን የመሰለውን ይፈጽሙለት ዘንድ ጌታችን ኢየሱስ በመጀመሪያ ፲፪ቱን ሐዋርያት ፸፪ቱን አርድእት መረጠ። ለእነርሱም ሙሉ የማስተዳደርን የመምራትን። የማሠርንና የመፍታትን ሥልጣን ሰጣቸው። እንዲሁም ሥልጣኑን ሰጥቶ አልተዋቸውም አልተለያቸውም። ነገር ግን ምንም ጊዜ ከአደረ የማይለየው። ከተሰጠ የማይነሣው ቅዱስ መንፈስ ተአምራትን በማድረግ ያጽናቸው ይረዳቸውም ነበር።

እነዚህም የጌታ ደቀ መዛሙርት የተሰጣቸውን ሥልጣን ለግላቸው መጠቀሚያ ይሆናቸው ዘንድ እነርሱ ብቻ ይዘውት አልቀረም። ነገር ግን ለስብከት በየተበተኑበት አገር እነርሱም በበኩላቸው ለተከታዮቻቸው ሙሉ ሥልጣንን እየሰጡ ቅዱስ መንፈስን እያደሉ አስተላለፉ እንጂ። ስለዚህም ዲያቆናትን። ቀሳውስትን። ኤጲስ ቆጶሳትን በየሀገሩ እየሾሙ። መመሪያም እየሰጡ አገልግሎታቸውን እንዲቀጥሉ አደረጉ። በዚህም መሠረት ቤተ ክርስቲያን የሚባለው አንቀጽ ከካህናትና

ከሕዝብ፥ ወይም ከጠባቂና ከመንጋ የተነሣ እንጂ ሕዝብ ብቻውን ምንም ቢበዛ ቤተ ክርስቲያን ሊባል አይችልም፥ ካህናትም ብቻቸውን ቤተ ክርስቲያን አይባሉም። ሥልጣን ከህጎች በዚህ መልክ ይተላለፋል እንጂ ከራሱ አውጥቶ ክብርን ለራሱ ገንዘብ ሊያደርግ የሚችል የለም።

ቤተ ክርስቲያን ራሷን የቻለች ድርጅት በምድር የእግዚአብሔር መንግሥት ስለሆነች አማኝያኑ ሁሉ የተመረጡ ዜጋዎች፥ የንጉሥ ቤተሰቦች ናቸው፥ ይኸንንም ክብራቸውን ቅዱስ ጴጥሮስ እንዲህ ሲል ይገልጣል "እናንተ ግን የተመረጠ የመንግሥትና የክህነትም ወገን ናችሁ። የተቀደሰች ዘር ለርስት የተለየ ሕዝብ ከጨለማ ወደ ማይነገር ብርሃን የጠራችሁን ሥራ ትገልጡ ዘንድ።"

ይኸም የክህነት ወገን ሲል የካህናት ወገን የሆኑትን በካህናት የሚተዳደሩትን ለማለት እንጂ ምዕመናን ሁሉ ካህናት ናቸው ወይም ይሆናሉ ማለት አይደለም። የፕሮቴስታንት ቅርንጫፎች ግን ይኸን ጥቅስ መንደረደሪያ አድርገው አማኝ ሁሉ ካህን እንደሆነ ይቆጥሩታል እንጂ የተለየ ክህነት የተለየም ሰዎች የላቸውም።

ዲያቆናት፥ ቀሳውስት፥ ኤጲስ ቆጶሳት የተባሉት ሁሉ ከሕዝብ ጋር አንድ ሆነው ቤተ ክርስቲያን ይባላሉ፥ ቤተ ክርስቲያንም ያሰኛሉ። አገልግሎታቸውም ሕዝቡ አስተዋጽኦ በማውጣት ድርጅት በማቋቋም ይሠራሉ፥ ግዴታቸውን በዚህ መልክ ይወጣሉ። የካህናት ወገን ደግሞ በማስተማር፥ በማስተዳደር የቤተ ክርስቲያንን ችግር በማስወገድ ይሠራሉ። እነዚህ የክህነት ወገን የተባሉት ፫ቱ ክፍሎች ደግሞ ለያንዳንዳቸው የተለየ አገልግሎት አላቸው፥ ይኸውም ኤጲስቆጶስ የተባለው የጌታችን ተከታይ የሆነ የቤተ ክርስቲያን ራስ ነው። አንዲት ቤተ ክርስቲያን የምትባለውም ራሱን የቻለ፥ ኤጲስ ቆጶስ ያላት እንደሆነ ነው። ለአንዲት ራሷን ለቻለች ቤተ ክርስቲያን በግድ ይኸ ያስፈልጋታል፥ ያለዚያ ቄሱም ዲያቆም ሊገኝ አይችልም፥ ይኸ ከሆነ ቤተ ክርስቲያን የሚያሰኘው አንቀጽ ሊኖር አይችልም ማለት ነው። የቀሳውስት ወገን ደግሞ ማንኛውንም መንፈሳዊ አገልግሎት ከኤጲስ ቆጶስ እየተቀበሉ ቤተ ክርስቲያንን ያገለግላሉ

ያስተዳድራሉ፥ ምዕመናንን ይመራሉ። ቀሳውስት ከኤጲስ ቆጶስ ተግባር የሚለዩት ከአስተዳደሩ ሌላ ሥልጣን ከህጎች መስጠትና ሚሮን ማውጣት አይችሉም እንጂ ማንኛውንም ጳጳሳት የሚሠሩትን ተግባር ሁሉ ከጳጳሱ ፈቃድ እየተቀበሉ መፈጸም ይችላሉ። ለቀሳውስት የማሠር የመፍታት ሥልጣን አላቸው፥ ምዕመናንን የማስተማር የመምራትና የማስተዳደር መብት አላቸው። ዲያቆናት ግን ቄሱንና ጳጳሱን ያገለግላሉ፥ በተለይም ጳጳሱን ይረዳሉ፥ እንጂ ራሳቸውን ችለው ምሥጢራትን ሊፈጽሙ፥ ቤተ ክርስቲያንን ሊያስተዳድሩና ሊመሩ አይችሉም።

እነዚህ ፫ የክህነት ማዕርጎች ቀደም ብለው በሐዋርያት ጊዜ የነበሩና አገልግሎትም ሲሰጥባቸው የኖሩ ናቸው። እንዲሁም ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ሲወርድ ሲዋረድ የመጡ እንጂ ቆይተው በኋላ የመጡ እንደ እንግዳ ደራሽ እንደ ውሀ ፈሳሽም አይደሉም። እነዚህ የክህነት ማዕረጎች በቅዱስ መጽሐፍ የተገለጡ ናቸው፥ የመጀመሪያዎቹ ዲያቆናት በሕዝብ ተመርጠው በሐዋርያት አንብሮተ ዕድ እየተሾሙ አገልግሎት ሰጥተዋል።

ቀሳውስትም የቤተ ክርስቲያን ቋሚ አገልጋዮች እንዲሆኑ የሕዝቡ መካሪ አስተማሪ ሁነው በብዙ ቦታ ሲቀርቡ እናገኛለን። ቅዱስ ጳውሎስ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮችን እጅ ጭኖ ከሾመ በኋላ በልዩ ልዩም ቦታዎች፥ ከተማዎች ከላካቸው በኋላ ቀሳውስት እያለ ይጠራቸዋል። የጌታ ወንድም የተባለው የኢየሩሳሌም ኤጲስ ቆጶስ ያዕቆብ ስለ በሽተኞች ሲናገር የታመመ ሰው ቢኖር ቀሳውስትን /ፕሬስቢተርን/ እንዲጠሩለት እርሱም የሃይማኖት ጸሎት ጸልዩ ዘይቱን እንዲቀባው ሲል ስለ ቀሳውስት መኖር አስፈላጊነቱን ይጽፋል።

ስለ ኤጲስ ቆጶሳትም ጳውሎስ መላልሶ ተናግሯል። እንዲሁም ራሱ ጳውሎስ ኤጲስ ቆጶስ፥ እያደረገ፥ ጢሞቴዎስን በኤፌሶን፥ ቲቶን በቀርጢስ እንደሾመ ይታወቃል።

ኤጲስ ቆጶሳት በየሀገሩ ተሹመው ሲያስተዳድሩ በሀገረ ሰብከታቸው እያንዳንዳቸው ሙሉ መብት ነበራቸው፥ ይሁን እንጂ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ እንዳትለያይ አንድነቷም እንዲጠብቅ በአስፈላጊ ጊዜ ሁሉም ተሰብስበው በሲኖዶስ ይወሰኑ

ነበር። አንድ ኤጲስ ቆጶስ ከሌላው ጋር እኩል የሆነ ሥልጣንም መብትም ያለው ሲሆን፤ የሁሉም ሰብሳቢ የሆነው የርእሰ ከተማው ኤጲስ ቆጶስ የተለየ የአስተዳደር ክብር ይሰጠው ነበር። እየዋለ እያደረ ግን ኤጲስ ቆጶሳት እየበዙ ሲሔዱ፤ ሰብሳቢያ ቸው ጳጳስ ሊቀ ጳጳሳት ተብሎ ይጠራ ጀመር። ግን አሁንም በሥልጣን ከሆነቱ ከሌሎች ምንም ልዩነት ሳይኖረው በአስተዳደር ሥልጣን ብቻ የሁሉ ርእሰ ሁኖ የቤተ ክርስቲያንን አንድነት ይጠብቅ ነበር። ጳጳስ ኤጲስ ቆጶስ የሚለው የቃል ልዩነት እንጂ በሥልጣን ከሆነት በኩል ምንም ልጅነት የለውም። ጳጳሱ ኤጲስ ቆጶስ ይባላል፤ ኤጲስ ቆጶሱም ጳጳስ ይባላል። በዚህም መልክ በዚያን ጊዜ የታወቀውን ዓለም በትክክል ለመጠበቅ ሲባል ዓለሙን በ፩ ክፍል ከፍለው ፩ ሊቃነ ጳጳሳት ሾመው ነበር። እነርሱም፦

1. ሮም፤ ይኸም ምዕራቡን ዓለም የሚመለከት ነበር።
2. እስክንድርያ፤ እርሱም በመላ አፍሪካን የሚመለከት መንበር ነበር።
3. አንጾኪያ፤ እርሱም የመካከለኛውን ምሥራቅ የሚመለከት ነበር።
4. ኢየሩሳሌም፤ እርሱም በመዲናነቱ ይከበር ነበር።

ቆይቶ ግን የሮማ መንግሥት ወደቁስጥንጥንያ ስለ ተዛቀወረ ቁስጥንጥንያ ፩ኛነትን አግኝታ ሁሉም እንደ አንድ ቃል ተናጋሪ እንደ አንድ ልብ መካሪ እየሆኑ በመንፈስ ቅዱስ እየተመሩ ይሠሩ ነበር። ቤተ ክርስቲያን በዚህ መልክ በትክክል ስትሠራ ኑፋቱን ጥርጥርን ስታጠፋ መናፍቃንን ስታወግዝ ኑራለች።

እየዋለ እያደረ ግን ቤተ ክርስቲያን በቅዱስ መንፈስ ኃይል በመመራት ፈንታ በሥጋዊ ኃይል፤ በዓለማዊ ስሜት ለመምራት ሲሞክር ተቃዋሚው በዛ፤ መናፍቁ ከየቦታው ተነሣ ስለዚህም ልትከፈል የማትችለውን አንድም የማይገባትን አንዲቱን የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን በብዙ ክፍል ከፋፈሏት። ሁኖም የእግዚአብሔር መንፈስ በሁሉም አድሮ ስለአንዲት ቅድስት ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን አንድነት ይሠራ ዘንድ የሁሉም ጸሎት መሆን አለበት።

ኪ ፍ ል ፱

የቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት፦

ም ዕ ራ ፍ ፩

ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን አስፈላጊነት፦

በተለያዩ አገልግሎቶች አማካይነት የሚፈጸሙ እውነተኛው የክርስቶስ ጸጋም ለምእመናን የሚተላለፍባቸው ወይም የሚታደልባቸው በቤተ ክርስቲያን መዝገብነት የሚጠብቁ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን የሚባሉ አሉ። ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን የሚባሉትም አማንያን ሁሉ በትክክል በሚታይ አገልግሎት የማይታይ ጸጋን የሚያገኙባቸው ናቸው። እነዚህም አገልግሎት የሚፈጸሙት የእግዚአብሔር እንደራሴ በሆነው አገልግሎት የሚፈጸሙት የእማንያንም ተሳትፎ በግድ በካህኑ ቡራኬና ጸሎት ነው። የእማንያንም ተሳትፎ በግድ የሚያስፈልግበት ቅዱስ አገልግሎት ነው። እነዚህ የማንያን ኃይል ያላቸው ምሥጢራት ከክርስቶስ መስቀል የተነሣ የተገኙ ሲሆኑ አሁንም ክርስቶስ የማንያን ሥራውን በቤተ ክርስቲያን አማካይነት የሚቀጥልባቸው ኃይሎች ናቸው። እንግዲህ ምእመናን ጸጋንና የሚቀጥልባቸው ኃይሎች ናቸው። እንግዲህ ምእመናን ጸጋንና በረከትን ያገኙ ዘንድ የምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ተሳታፊ መሆን በግድ አለባቸው። ምክንያቱም ከምሥጢራት መጓደል የተነሣ የጸጋም መጓደል ድኅነትም የማጣት ችግር ይመጣልና። እንግዲያውስ ከሁሉ አስቀድሞ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ስንል ምን ማለት እንደሆነ ማወቅ ለሁሉ አስፈላጊ ነው። እንዲሁም ምሥጢራቱ ለምእመናን ሁሉ እንዲጸረሱ ማድረግ የግዴታ ተግባር ነው። ማለት እያንዳንዱ ምእመናን ክርስቲያን እንደመሆኑ ተልእኮውን ይፈጽም ዘንድ ግዴታውንም ይወጣ ዘንድ ተገቢ መሆኑን ማወቅ አለበት። ሕፃናትን ምንም ሳያውቁ የምናጠምቃቸውና የምሥጢራት ሁሉ ተካፋይ የምናደርጋቸው የወላጆቻቸውንና የክርስትና አባቶቻቸውን የክርስትና እናቶቻቸውን ኃላፊነት ተቀብለን ነው። ማለት በነርሱ ኃላፊነት በነርሱም ዋስትና ስናጠምቃቸው እነርሱ የተቻላቸውን ያህል ሕፃናቱን ያስተምሯቸዋል። ወደ ክርስቲያናዊ ሕይወት ይመሯ

ቸዋል፡፡ ክርስቲያናዊ ተልዕኳቸውንም እንዲፈጽሙ ግዴታ አለባቸው ብለን አምነንም ነው፡፡ እታዲያ ለዚህ ሁሉ መሪ አስተማሪ የሚሆን ምእመን ወላጅም የክርስቲና አባትና እናትም ቢሆኑ ይኸን ግዴታ ለሌላው ከማስተማራቸው በፊት እነርሱ አስቀድመው ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን የሚባሉት ምንና ምን እንደሆኑ እንዴትም መፈጸም እንደሚገባቸው ማወቅ አለባቸው፡፡ ማንኛውም ክርስቲያን እነዚህን ምሥጢራት ምንና ምን እንደሆኑ የማወቅ የመፈጸምም ግዴታ አለበት፡፡ ያለዚያ ግን ክርስቲያን ነኝ ሊል የቤተ ክርስቲያንም ዓባል ሊሆን ከቶ አይገባውም ራሱ ከድኅነት መዝገብ በፈቃዱ ወጥቷል ምሥጢረኛነቱም ትቷል፤ አንድም ዘንግቷል ማለት ነው፡፡

አምላካችን ክርስቶስ እያንዳንዳችን የእርሱ ምሥጢረኞች እንሆን ዘንድ በጸጋው ጠራን፡፡ መረጠንም፡፡ ለዚህም ምሥጢር ተካፋዮች እንሆን ዘንድ አበቃን፡፡ እንዲሁም ለቤተሰቦቻችን በጠቅላላም ክርስቶስን ለሚያውቁ ሁሉ ይኸን እንድንነግራቸው፡፡ የሰው ልጅ የሆነው ሁሉ የክርስቶስ ምሥጢረኛ እንዲሆን መንገር መቀስቀስና ማስተማር የሁላችን ግዴታ ነው፡፡

እታዲያ መጀመሪያ እያንዳንዳችን ምሥጢራትን እንዴት ነው የተቀበልናቸው? እንዴትስ እንጠብቃቸዋለን? መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ምሥጢረኞቹ እንድንሆን ስጠራን በዕድሜ፡፡ በጾታ፡፡ በማዕረግ፡፡ በሌላ ይኸን በመሳሰለው ምክንያት ማንንም አለየም፡፡ አሁንም ቤተ ክርስቲያን ይኸን የክርስቶስን ፍለጋ ተከትላ የሚጠየቀውን መመዘኛ ብቻ አሟልቶ ከተገኘ የሰው ልጅ ሁሉ የክርስቶስ ምሥጢረኛ፡፡ ሁሉም የክርስቶስ ቤተሰብ እንዲሆን ታስተምራለች እንጂ ምክንያት በመፈለግ የምትለየው ወገን ከቶ የላትም፡፡

ለምሥጢረ ክህነት ብቻ ሲለይለት፤ ሰው ሲመረጥለት የቀሩትን ምሥጢራት ግን ማንኛውም ሰው እንዲያከብራቸው ማንኛውም ሰው እንደፍላጎቱ እንዲፈጽማቸው በቤተ ክርስቲያናችን ዘንድ ፈቃድ አለ፡፡ ግን እርሱ በትክክል የሚችል ሁኖ መቅረብ አለበት፡፡ እንዲሁም መመዘኛውንም ማሟላት አለበት፡፡ ስለዚህ ጋብቻን ሰው ሁሉ አይፈጽመውም በፈቃዱ የሚተወው አለ፡፡ ክህነትም ወንድ የሆነ ሁሉ አይቀበለውም፡፡ ምርጫው

የራሱ ነውና፡፡ ከእግዚአብሔር ዘንድም ትሪ ሊያገኝ ይገባዋልና፡፡ ምሥጢረ ቀንዲልን ሁሉ አይፈጽመውም ሁሉ በሽተኛ አይሆንምና፡፡ ቢዘህ መልክ ለተለዩ ሰዎች ብቻ የሚሆኑ አሉ፡፡

ሁሉም ምሥጢረኛ እንዲሆን ከክርስቶስ ዘንድ ከተጠራ በውጭ ቁሞ ተመልካች የሚሆን ሰው ሊኖር ከቶ አይገባውም፡፡ ከምሥጢሩ ማን ለየኝ ሊል ነው? እንዲያውም ከምሥጢረኛነት ውጭ የሚሆነው ሰው በእግዚአብሔር ላይ በጠላትነት ቁጭል ማለት ነው፡፡ የእግዚአብሔር ጠላት ሆኖ ከመቆም የእግዚአብሔር ቤተሰብ የእርሱም ምሥጢረኛ ለመሆን የሰው ልጅ ሁሉ መመለስ ንስሐም መግብት በግድ ያስፈልጋል፡፡ ከምሥጢራቱም ውስጥ አንዱ ምሥጢረ ንስሐ ነው፡፡ ይኸም ማለት ከመጥፎ ተግባሩ ተጽጽቶ ከተመለሰ አምላክ ይቅር ይላልና፡፡ እንዲያውም ጌታችን ኢየሱስ ራሱ ለበደሉት "አባት ሆይ ይቅር በላቸው የማያውቁትን ይሠራሉና" ሲል ጸልዮላቸው እናገኛለን፡፡

ምዕራፍ ፪

የምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ቁጥራቸውና አገልግሎታቸው

የቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት የሚባሉት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመሠረታቸው፡፡ በሚታይ አገልግሎትም የማይታይ ጸጋን ለሰው ልጅ የሚያድልባቸው፡፡ የተቀደሱ ምሥጢራት ናቸው፡፡ እነዚህንም ምሥጢራት የሚፈጽማቸው የሚያስተላልፋቸው ክርስቶስ ለሰጠው ሥልጣን ተቀባይና ወራሽ የሆነው ካህን ነው፡፡ እርሱም ለዚህ አገልግሎት መሣሪያ ይሁን እንጂ ጌታ ራሱ በምሥጢራት አገልግሎት ጊዜ እንደሚገኝ እንደሚያከብርና ሁሉንም እንደሚያነጻ እንደሚቀድስ የታወቀ ነው፡፡ የክርስቶስ የሥልጣኑ መገለጫ የሚሆነው ካህን የተባለው ጳጳስ ወይም ቄስ ነው፡፡ ማንኛውም ምሥጢር በነርሱ አማካይነት ሊፈጸም ይገባዋል፡፡ ይኸንንም እውነት ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ሲል ይመሰክራል "ስለዚህ ሰዎች እኛን ይቁጠሩን ለክርስቶስ እንደሚያገለግሉ የእግዚአብሔርንም ምሥጢር እንደሚጠብቁ"፡፡

፩ የምሥጢራት ቁጥራቸው፡- ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን የሚባሉት ቤተ ክርስቲያናችን የምትቀበላቸው በቁጥር ሰባት ናቸው፤ እነርሱም ምሥጢረ ጥምቀት ምሥጢረ ሜሮን፣ ምሥጢረ ቁርባን፣ ምሥጢረ ንስሐ፣ ምሥጢረ ክህነት፣ ምሥጢረ ተክሊል፣ ምሥጢረ ቀንዲል ናቸው፡፡ እነዚህም ሰባቱ ምሥጢራት የሰው ልጅ ሃይማኖታዊና ሥነ ምግባራዊ ሕይወቱ የሚደገፉበት ሰባት ዓምዶች ናቸው፡፡ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን የሚባሉት ቤተ ክርስቲያን ከምእመናን ውስጥ የወደቁትን የምታነሣበት፣ የደከሙትን የምታበረታበትና ኃይል የምትሰጥበት ያደፉትን የምታነጸበት ኃይል ነው፡፡

፪ የምሥጢራት ተግባራቸው፡- መንፈሳዊ ሕይወት በጥምቀት ይጀመራል፤ ይኸውም ጥምቀት ከሥላሴ መወለድ ነው፡፡ አዲስ ሰው ለመሆን አዲስ ሕይወትም ለማግኘት ወይም የእግዚአብሔር ልጅ ለመሆን ለሰው ወገን ሁሉ ጥምቀት በግድ ያስፈልጋል፡፡ ጥምቀት ወደማንኛውም ምሥጢር ለመግባት የመጀመሪያ በር ነው፡፡ በእርሱም በርነት ያላለፈ ሁሉ ማንኛውንም ምሥጢር ሊካፈል ከቶ አይችልም፡፡ ይኸም በጥምቀት የሚገኝ ፪ኛው ወይም መንፈሳዊ ልደት በቅዱስ ሜሮን ይጸድቃል፤ ይታተማል፤ ይረጋገጣል፤ ማለትም ማንኛውም ሰው ከሥላሴ ለመወለዱ ቅዱስ መንፈስንም ለመቀበሉ በሜሮን ይታተማል፡፡

አዲስ ልደት የተወለደው፣ መንፈሳዊውንም ልጅነት ያገኘው ሰው መንፈሳዊ ምግብ በግድ ያሻዋል፡፡ መንፈሳዊ ሕይወት ወይም ዘለዓለማዊ ሕይወት ይኖር ዘንድ መንፈሳዊ ምግብ በግድ ያስፈልገዋል፤ ስለዚህ ቅዱስ ሥጋውን ይበላል ክቡር ደሙንም ይጠጣል፤ ማለት ቅዱስ ቁርባንን ይቀበላል፤ እግዚአብሔር ይቀርባል፤ እርሱም ወደ እግዚአብሔር ይቀርባል፡፡ በዚህም መልክ አንዱ ምሥጢር ከሌላው ጋር እንደ ሠንሠለት የተያያዘ ስለሆነ ምሥጢራትን ሁሉ እርስ በርሳቸው የተያያዙና የተደጋገፉ ናቸው፡፡ ምንም ምስጢራትን ለያይተን ብንፈጽማቸው መንፈሳቸው አንድ ስለሆነ ግንኙነት አላቸው፤ ጸጋንም በየመልኩ ያሰጣሉ መንጻት፣ መቀደስ፣ መታደስ፣ በግድ በየጊዜው ለሰው ሁሉ ስለሚያስፈልግ የሰው ልጅ ሁሉ አዲስ ይሆን ዘንድ በየጊዜው ንስሐ ይገባል፤ ክብለየትም ይታደሳል በአእምሮም

ይጎለግላል፤ ሥጋውም ነፍሱም ጸድቶለት እግዚአብሔርን እስከ ማየት ሊደርስ ይችላል፡፡ "ልቦናቸው የነፃ ብፁዓን ናቸው እነርሱም እግዚአብሔርን ያዩታልና" ሲል ቅዱስ ወንጌል ያስረዳናል፡፡ ሁሉንም የሚቀድስ፣ ሁሉንም የሚያክብር ምሥጢር ደግሞ ምሥጢረ ክህነት ስለሆነ የተለዩ ሰዎች ወደዚህ ማዕረግ ይገባሉ፤ ይኸንንም ማዕረግ ይቀበላሉ፡፡ ካህናት የምድር መላእክት የሰማይ ሰዎች ይሆናሉ፤ ይባላሉም፤ ስለዚህ ምሥጢረ ክህነት ለሰው ልጅ ተሰጠ፤ "ዘኢተገብረ ለመላእክት ተገብረ ለካህናት" ሲል ዮሐንስ አፈጠርቅ ተናግሯል፡፡ እንዲሁም ሁለቱ ጸታዎች ሲል ዮሐንስ አፈጠርቅ ተናግሯል፡፡ እንዲሁም ሁለቱ ጸታዎች አንድ ይሆኑ ዘንድ፣ አንድ ሐሳብ አንድ መንፈስም ይኖራቸው ዘንድ በጸሎትና በተክሊል ወንድና ሴት ይጋባሉ፤ በዚህን ጊዜ መለያየት ይጠፋል፤ አንድነት ይፈጠራል፤ በዚህም መንፈሳዊም ምድራዊም ሕይወት ይመሠረታል፡፡ የታመመ ይፈወስ፤ ኃጢአትም የሠራ ይሠረይለት ዘንድ ጸሎተ ቀንዲል ይፈጸምለታል፤ በዚህን ጊዜ የሥጋም የመንፈስም በሽታ ያለው ይድናል፤ ሙሉ ጤነኛ ይሆናል፡፡ በጠቅላላው በነዚህ ሰባት ምሥጢራት መፈጸም የሰው መንፈሳዊ ሕይወቱ ተደግፎ ጸንቶም ይኖራል፤ የሰው ልጅም እነዚህን በየጊዜው ሊፈጽማቸው ግዴታ አለበት፤ ያለዚያ ለሰው ልጅ ሁሉ ተዋሕዶት የሚኖር ሕይወት የለውም፡፡

፫ የሚደገሙና የማይደገሙ ምሥጢራት፤ ከነዚህ ምሥጢራት ውስጥ የሚደገሙ በየጊዜውም የሚፈጸሙ አሉ፤ እነዚህ የሚደገሙ በየጊዜው የሚፈጸሙ የተባሉት ምሥጢራት ምሥጢረ ቁርባን፣ ምሥጢረ ንስሐ፣ ምሥጢረ ቀንዲል ናቸው፡፡ ምሥጢረ ተክሊል ከሚደገሙትም ከማይደገሙት ምሥጢራት ውስጥ ነው፤ ምክንያቱም በቤተ ክርስቲያናችን የሚታመነው በአንድ ጊዜ ጋብቻ ብቻ ነውና፡፡ ነገር ግን በአንዳንድ በታወቁ ልዩ ልዩ ምክንያቶች ጋብቻ ይደገማል፤ ማለት አንደኛው ወገን የሞተ እንደሆነ ሕያው የሆነው ወገን እንደገና ሊያገባ ይችላልና፡፡ እንዲሁም አንዱ የጋብቻውን እምነት ያጎደለ እንደሆነ የሥነ ምግባር ሞት ስለሆነ ያላጠፋው ወገን እንደገና ማግባት ስለሚችል ምሥጢረ ተክሊል ከሚደገሙ ምሥጢራት ውስጥ ገብቶ ይቆጠራል፡፡ የማይደገሙ ምሥጢራት ደግሞ

ምሥጢረ ጥምቀት፥ ምሥጢረ ሚሮን፥ ምሥጢረ ክህነት ናቸው። እነዚህ ምሥጢራት በምንም መልክ አይደገሙም አይከለሱም የአንድ ጊዜው አገልግሎት ብቻ ለሁሉ ጊዜው የጸና የበቃም ይሆናል። እንዲያውም እነዚህ ምሥጢራት በመደገማቸው መንፈሳዊ ቅጣትን በቤተ ክርስቲያን በኩል ያስከትላሉ።

ጥምቀትም እንዲት ናት፥ ስለዚህም ቅዱስ ጳውሎስ "አንድ ጌታ አንድ ሃይማኖት፥ አንዲት ጥምቀት ከሁሉ በላይ የሚሆን ለሁሉ የሚሠራ በሁሉም የሚኖር አንድ አምላክ የሁሉም አባት አለ" ሲል ያስረዳናል። ሃይማኖታቸው የቀና አባቶችም "በአንዲት ጥምቀት እናምናለን ኃጢአትን ለማስተሠርይ" ሲሉ ገልጠው ተናግረዋል። ምሥጢረ ሚሮንም ምሥጢረ ጥምቀትን ተከትሎ የሚሔድ ምሥጢር ነው፥ ጥምቀቱን የሚያረጋግጥ ማኅተም በመሆኑ እንደ ጥምቀት የማይደገም ምሥጢር ነው።

ምሥጢረ ክህነትም ከዲቁና ወደ ቅስና ወደ ኤጲስ ቆጶስነት /ጽጽሰና/ ይሔዳል እንጂ በዚያው በአንዱ ሥልጣን ላይ ደግሞ አይሾምም አይመለስም አይከለስም።

ሰው ሁሉና ለተወሰኑ ሰዎች ብቻ የሚሆኑ ምሥጢራት፥ ደግሞም ከነዚህ ምሥጢራት ውስጥ ለማንኛው ሰው የሚጸኑ ሁሉም ሊቀበላቸው ሁሉም ሊፈጽማቸው የሚገቡ አሉ እንዲያውም እነዚህን ምሥጢራት ሰው ሁሉ ይፈጽማቸው ዘንድ ግዴታ የሚሆኑ አሉ። እነዚህም ምሥጢራት ባለመፈጸማቸው ዘለዓለማዊ ሞትን የሚያመጡ ናቸው፥ እነርሱም ምሥጢረ ጥምቀት፥ ምሥጢረ ሚሮን፥ ምሥጢረ ቁርባን፥ ምሥጢረ ንስሐ ናቸው። እነዚህ ምሥጢራት በጾታ፥ በዕድሜ፥ በጎሣ፥ በሌላም ምክንያት ተመካኝቶ የሚቀሩ አይደሉም፥ ለማንኛውም ሰው አይከለከሉም፥ ሰው የሆነው ሁሉ ሊቀበላቸው የሚገቡ ናቸው። ሌሎች ሦስቱ ምሥጢራት ግን ለተወሰኑ፥ ለተለዩ ሰዎች ብቻ የሚጸኑ ናቸው፥ ለእነርሱም ብቻ የሚሰጡ ናቸው። እነርሱም ምሥጢረ ክህነት በጾታ ለሴት ወገን አይሰጥም፥ በዕድሜም ከተወሰነ ዕድሜ በፊት አይሰጥም። የወንድ ጾታም ቢሆን እንኳን ማንኛውም ሰው እንደመጣ

አይሰጠውም፥ እግዚአብሔር ለዚህ ትበቃለህ ብሎ ከጠራው ወይም ከፈቀደለት በቀር፥ እርሱ እራሱም ለዚህ ማዕረግ ተዘጋጅቶ ካልቀረበ። ክህነትን ለመቀበል የተወሰኑ የተለዩም መመዘኛዎች አሉ፥ እነርሱን አማልቶና ፈጽሞ ካልተገኘ በቀር እንዲሁ ሲሮጥ ለመጣው ሁሉ የክህነት ማዕረግ አይሰጥም። ምሥጢረ ተክሊልም ለማንኛውም ወንድ ለማንኛውም ሴት እንዲሁ አይፈጸምም፥ ቤተሰብ መሥርቶ ጋብቻን አጽንቶ ለመኖር ከተወሰነ ሰው እግዚአብሔርም ከፈቀደለት በቀር። ወንዶችም ሴቶችም በድንግልና ይኖሩ ዘንድ እግዚአብሔር የመረጣቸው ይኖራሉና።

እንግዲህ መንፈሳዊ ሕይወት በነዚህ በሰባቱ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ይመሠረታል፥ በነዚህም ይጸናል፥ ስለዚህ እያንዳንዱ የሰው ልጅ በነዚህ በርነት እንዲያልፍ፥ በነዚህም እንዲጸና ሁሉም የማወቅ፥ የማሳወቅ፥ የመፈጸም ግዴታ መኖሩን መረዳት አለበት።

እነዚህ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን በቤተ ክርስቲያን መዝገብነት ተጠብቀው ይገኛሉ፥ ቤተ ክርስቲያንም ያለምንም አድልዎ ለሁሉም በትክክል ታድላቸዋለች፥ ስለዚህ ማንኛውም የቤተ ክርስቲያን ዓባል የሆነው ሁሉ በነፃ ያገኛቸዋል፥ ቤተ ክርስቲያን የምሥጢራት ሁሉ መዝገብ ናትና።

እነዚህ ምሥጢራት ከቤተ ክርስቲያን ውጭ ለሆነ ሰው አይሰጡም ድኅነት ከቤተ ክርስቲያን ውጭ ከቶ የለምና። ወደ ቤተ ክርስቲያንም የሰው ልጅ በነዚህ ምሥጢራት አማካይነት ይገባል፥ በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ በነዚህ ምሥጢራት አማካይነት ለመኖርና ጸጋውን ለመሳተፍ ይቻላል። ከነዚህም ምሥጢራት ውጭ የሆነ ከቤተ ክርስቲያንም ውጭ ነው፤ እንግዲያውስ ከጸጋውም ውጭ ይሆናል። እነዚህን ምሥጢራት ምእመኑ ሁሉ የማወቅና የመቀበል፥ ካሁኑም የማሳወቅና የመፈጸም ግዴታ አለባቸው።

ምዕራፍ ፫

ምሥጢር ጥምቀት

፩. የቃሉ ትርጉም፡- ጥምቀት ማለት ከቅዱሱ ውሀ መጥለቅ፣ መነከር፣ መጠመቅ ማለት ነው። ይህንንም ስንል ጥምቀት በመረጨት ወይም በማፍሰስ የሚፈጸም ሳይሆን ሰውነትን በመላ እስኪያጠልም፣ እስኪያለብስም ድረስ መነከር፣ በሥላሴም ስም ፫ ጊዜ ብቅ ጥልቅ እያሉ የሚፈጽሙት አገልግሎት ነው። አዲስ አማኒውን በተባረከው ውሀ ሦስት ጊዜ እየነከሩ ያወጡታል። ብቅ ጥልቅም ያደርጉታል፤ ስለዚህ ጥምቀት ተባለ። ይኸም ምሳሌ አለው በውሀው ውስጥ መጥለቅ ወደ መቃብር የመውረድ ምሳሌ ነው። ከውሀው መውጣት ደግሞ የትንሣኤው ምሳሌ ነው። ይኸም ግብር እየተመላለሰ ፫ ጊዜ መፈጸሙ የሥላሴ አምሳል ነው። ግብሩ ደግሞ አንድ ዓይነት መሆኑ የሥላሴን አንድነት የሚገልጥ ምሳሌ ነው። ጥምቀትም የመቃብር ምሳሌ መሆኑን ቅዱስ ጳውሎስ “ወይስ አታውቁምን እኛ በኢየሱስ ክርስቶስ የተጠመቅን በሞቱ እንደ ተጠመቅን እንግዲህ በጥምቀት ክርሱ ጋር ተቀበርን ለሞት፣ ክርስቶስ ከሙታን እንደተነሣ በአብ ክብር፤ እንዲሁ እኛም ደግሞ በአዲስ ሕይወት እንሔድ ዘንድ ከእርሱ ጋር የተተከልን ከሆነ በሞቱ ምሳሌ እንዲሁም ደግሞ እንሆናለን በትንሣኤ” ሲል አስፋፍቶ ተናግሯል። መቃብር በመላ ሰውነትን የሚውጥ የሚያለብስም እንደመሆኑ ጥምቀትም በመላ አካላችን የሚውጥ (የሚያለብስ) ውሀ መሆን አለበት። በባሕረ ኃጢአት ሰጥሞ የነበረው ሰው ከተባረከው ውሃ ሦስት ጊዜ ብቅ ጥልቅ ብሎ በመግባትና በመውጣት አዲስ ልደትን ይወልዳል። ፍጹም የእግዚአብሔርም ልጅ የመንግሥተ ሰማያትም ወራሽ ይሆናል። ሁላችን በሥላሴ ስም በውሀ በመጠመቃችን አዲስ ልደት እንደምንወለድና መንግሥተ ሰማያትንም እንደምንወርስ “ኢየሱስ መለሰ እውነት እውነት እልሃለሁ ማንም ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ይገባ ዘንድ አይችልም” ሲል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አስተምሯል።

መጠመቅ ማለት በውሀ መነከር ሳይሆን በመንፈሳዊ አነጋገር መታጠብ፣ ከኃጢአትም መንጸት፣ ከኃጢአት ቁራኝነትም መላቀቅ ነው። ይኸም ሁለተኛ ልደት ይሆናል። ያውም ከእግዚአብሔር የሚወለዱት ልደት ነው። በዘር ቁራኝነትም የወረሰነውን ጥንታዊ ኃጢአት ልናስተሠርየው የምንችለው በጥምቀት ነው። ማለት ከውሃና ከመንፈስ በመወለዳችን ነው። ይኸንንም ሃይማኖታቸው የቀና አባቶች “በአንዲት ጥምቀት እናምናለን፡ ኃጢአትን ለማስተሠርይ” ሲሉ ተናግረዋል። ሰው ሁሉ በኃጢአት ተወልዷል ከዚህም ኃጢአት ለመላቀቅና ንጹሕ ለመሆን በግድ ጥምቀት አስፈለገ። ሁሉ በኃጢአት መወለዱን ንጹሕም አለመሆኑን መጻሕፍት ተባብረው ገልጠውታል። ንጹሕም ያልሆነ የእግዚአብሔርን መንግሥት አይወርስም።

ጥምቀት ለክርስቲያናዊ ሕይወት የመጀመሪያው መግቢያ በር ነው። በዚህም በር ወደ ቤተ ክርስቲያን ማንም ካልገባ በቀር የቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት ተሳታፊ ሊሆን አይችልም። እንግዲህ ጥምቀት ማለት በሚታይ አገልግሎት የማይታይ ጸጋን ማግኘት ማለት ነው። በጥምቀት መታጠብ ከኃጢአት ሁሉ መንጸት ስለሆነ የሰው ልጅ ሁሉ በግድ መጠመቅ አለበት። በቤተ ክርስቲያን ሥርዓት መሠረት ሕፃናትን ሳይቀር እናጠ ምቃለን፣ ምክንያቱም በዘር ቁራኝነት ከወላጆቻቸው ከመጣው ኃጢአት ሳይነጹ ከእግዚአብሔርም ሳይወለዱ እንዳይሞቱ በማለት ነው።

፪. ጥምቀት አስቀድሞ በምሳሌ እንደተፈጸመ፡- የሰው ልጅ ተሐድሶ የሚያገኘው ከሥላሴም የሚወለደው በጥምቀት ስለሆነ ጥምቀት ከፍተኛ ምሥጢር ነው። ስለዚህ አስቀድሞ በብሉይ ኪዳን ዘመን በምሳሌ ሲሠራ ሲፈጸም ቆይቷል። ስለ እርሱም ትንቢት በሰፊው ተነግሯል። ሱባዔም ተቆጥሯል። በብሉይ ዘመን ሲፈጸሙ ከቆዩት ምሳሌዎች በመጠኑ እንደሚከተለው እንገልጻለን።

ሀ. እሥራኤል የኤርትራን ባሕር መሻገራቸው፣ ቀጥሎም በደመና ጥላ ሥር ምድረ በዳውን መንዛቸው የጥምቀት ምሳሌ ሁኖ ተገኝቷል። ይኸንንም ምሳሌ ቅዱስ ጳውሎስ

መስከሮ ገልጦ ሲናገር “አባቶቻችን ሁሉ ከደመና በታች እንደነበሩ ሁሉም በባሕር ተሻገሩ። ሁሉም ለሙሴ ተጠመቁ በደመናና በባሕር ...” ሲል ገልጦለታል።

ለ. ኖሕ ከማየ አይነ ይድን ዘንድ መርከብን ሠራ፤ ስለዚህ እርሱም ቤተሰቦቹም ወደመርከቡ ገብተው ዳኑ፤ የሰው ዘር እንስሳም ሁሉ ሲጠፋ በመርከቡ የነበሩ ቼ ሰዎች ብቻና መጠነኞች እንስሳት ዳኑ። ይኸም የጥምቀት ምሳሌ እንደሆነ ቅዱስ መጽሐፍ ገልጦልን እናገኘዋለን፤ ማለት ኖሕና ቤተሰቦቹ የምእመናን፤ ባሕር የጥምቀት መርከብ የቤተ ክርስቲያን ቤተሰቦቹ የምእመናን ምሳሌ ናቸው። በጥምቀት በርነት ያልገባ በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ ያልተገኘ አሁንም ድኅነት የለውም ሊኖረውም አይችልምና። ይኸንም ምሳሌ ማስተማሪያ አድርጎ ቅዱስ ጴጥሮስ እንዲህ ሲል ያቀርብልናል “በኖሕ ዘመን እርሷም ጥምቀት ታድናለች ከሥጋ ዕድፍ ማጠብ አይደለም የበጎ ሕሊና ልመና ወደ እግዚአብሔር እንጂ”።

ሐ. ንዕማን የተባለው የሶሪያ ንጉሥ ለብዙ ጊዜ በለምጽ በሽታ ሲሠቃይ ቆይቶ ነቢዩ ኤልሳዕ በዮርዳኖስ ወንዝ እንዲታጠብ አዝዞት ታጥቦ ድኗል፤ ይኸም አድራጎት ቀጥታ የጥምቀት ምሳሌ ነው። ንዕማን የምእመናን፤ ለምጽ ዮፍዳና የመርገም፤ በዮርዳኖስ መታጠቡና መዳኑ የጥምቀት ምሳሌ ነው፤ ድኅነት የሚገኘው በጥምቀት ነውና። ከላይ ከገለጥናቸው ምሳሌዎች ሌላ ስለ ጥምቀት አስቀድሞ ብዙ ትንቢት ተነግሯል። ከነዚህም ውስጥ “ለታውጽላ ባሕር ኩሎ ዘይትሐወሰ ዘቦ መንፈስ ሕይወት” ብሎ ፈጣሬ ፍጥረታት አምላክ ተናግሯል¹⁰። ይህም በውሃ ተጠምቀው ሕያዋን ሆነው ስለሚኖሩት ምእመናን የተነገረ ትንቢት ነበርና።

እንዲሁም ይኸን የመሰለ “...ወተጠምቃ አገረሆሙ ለካህናት” ሲል ኢያሱ የተናገረው ትንቢት ይገኛል¹¹። ሌላም “እነዝኃክሙ በማይ ከመትነጽሑ እምርኩስክሙ፤” ተብሎ አስቀድሞ ተነግሮ ነበርና ያ ትንቢት ይፈጸም ዘንድ ጥምቀት ተመሠረተ¹²።

ነቢዩ ዳዊትም አስቀድሞ “ባሕርኒ ርእየት ወጌየት፤ ወዮርዳኖስኒ ገብኦ ድኅሬሁ” ሲል ክርስቶስ በተጠመቀ ጊዜ የዮርዳኖስ ወንዝ ያሳየው ተአምር የጥምቀትን አመሠራረት መግለጡ ነውና¹³። ይኸ ሁሉ ምሳሌ ይኸ ሁሉ ትንቢት ይፈጸም ዘንድ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከተወለደ በኋላ ፴ ዓመት ሲሞላው በእደ ዮሐንስ በማየ ዮርዳኖስ ተጠመቀ፤ ጥምቀትን ለኛ መሠረተ። ትንቢቱም ምሳሌውም ተፈጽሞ አሁን አማናዊ ጥምቀትን ተጠምቀን ከእግዚአብሔር ተወልደን ጸጋውን አግኝተን እንድንኖር አድሎናል።

፫. የንስሐ ጥምቀት፡- መጥምቁ ዮሐንስ የክርስቶስን ጎዳና ለመጥረግ፤ ሕዝቡን ለክርስቶስ ለማዘጋጀት የንስሐ ጥምቀት ለማጥመቅ አስቀድሞ ተልኮ ነበር፤ ስለዚህም ወንጌላዊ ሲመሰክርለት በዮርዳኖስ ዙሪያ ወዳለችው አገር ሁሉ መጣ፤ የንስሐ ጥምቀትን ሊሰብክ ለኃጢአት ሥርዐትን ሊሰጥ¹⁴። ዮሐንስ ከዮርዳኖስ ምድረ በዳ ጀምሮ “ንስሐ ግቡ መንግሥተ ሰማይ ቀርባለችና” እያለ እየሰበከ የንስሐ ጥምቀትም እያጠመቀ ሲመጣ የኢየሩሳሌም የይሁዳም ሕዝብ ሁሉ በዮርዳኖስ ዙሪያ ያለ አገር ሁሉ ኃጢአቱን እየተናዘዘ ለመጠመቅ ወደርሱ ይሔድ ነበር¹⁵። የዮሐንስም ጥምቀት የሚባለው ጸጋንና ልጅነትን ለማግኘት የሚረዳ የሚያዘጋጅም፤ ከጥንተ አብሶ ኃጢአቱ ለመንጸት ሁለተኛ መወለድ የሚቻልበትን ጎዳና ጥርጊያ የሚያደርግ ነበር፤ በአጠቃላይም ለእውነተኛው ጥምቀት ብቻ የሚያዘጋጅ የንስሐ ወይም የመዘጋጃ ጥምቀት ነበር¹⁶። ዮሐንስ በዚህ መልክ እያጠመቀ ቆይቶ ነበር። ክርስቶስ ሲመጣ ግን ሥራውንም ደቀመዛሙርቱንም ለክርስቶስ አስረከበ¹⁷። የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት በዮሐንስ ጥምቀት ዓይነት ሕዝቡን ያዘጋጁ ነበር¹⁸። ይኸም የንስሐ ጥምቀት ወይም ጥምቀተ ዮሐንስ ይባላል እንጂ ደገኛው ወይም እውነተኛው ጥምቀት ገና አልነበረም።

፬. እውነተኛው ጥምቀት መቼ በማን እንደተመሠረተ፡- ጥምቀት አስቀድሞ በምሳሌ ይኑር፤ እንዲሁም ጥምቀተ ዮሐንስን በመሰለው መንገድ ሲፈጸም ይቆይ እንጂ ጸጋ የሚያስጠው

እውነተኛ ጥምቀት የተጀመረው ከጌታችን ትንሣኤ በኋላ ነው። ይኸውም መሥራቹ ራሱ ክርስቶስ ሁኖ ነው። ጌታም ደቀመዛሙርቱን “ሒዱና አሕዛብን ሁሉ አስተምሩ ስታጠምቋቸውም በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም” ሲል በአወጀ ጊዜ እውነተኛውን ጥምቀት መሥርቷል¹⁹። ጸጋ መስጠት መንፈስ ቅዱስ ማደር የጀመረው ደግሞ መንፈስ ቅዱስ የጸንጤ ቆስጤ ከወረደ ወዲህ ነው²⁰። ስለ እውነተኛው ጥምቀትና ስለ አመሠራረቱ ጌታ ራሱ ሲያስተምር ሰው ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ እንደማይችል ተናግሯል²¹። ራሱም ጌታ ጥምቀትን ለመመሥረት በትምህርት የገለጠውን በሥራ ፈጽሞታል። ማለት በውሃ ራሱ ተጠምቋል²²።

ምሥጢር ጥምቀት መሥራች ጌታችን ሲሆን ወደ ክርስትና ለመግባት ደግሞ የመጀመሪያው በር ጥምቀት ነው። ስለዚህ የሰው ልጅ ሁሉ በዚህ በር እንዲያልፍ ግዴታ ነው። ማለት ያላመነ ያልተጠመቀ እንደማይድን ጌታ አምላካዊ ቃሉን በግልጽ አስተላልፏል²³።

፩. ለጥምቀት የሚያስፈልጉ አንቀጾች፡- ምሥጢር ጥምቀትን ለመፈጸም በግድ የተለዩ አንቀጾች መፈጸም አስፈላጊዎች ናቸው። እነርሱም፡-

ሀ. እምነት፡- ይኸም በጌታችን በኢየሱስ አምላክነትና የዓለሙም አዳኝ እርሱ ብቻ እንደሆነ በፍጹም ልቦናው ማመንና መቀበል ነው። እንዲሁም የክርስቲያን እምነት መለያ ወይም መታወቂያና ማሳተም የሆነውን የሥላሴን አንድነትና ሦስትነት ማመን ነው። ይኸን የመሰለው እምነት ለአንድ አማኒ በጣም አስፈላጊው ነው። ተጠማቂው ሰው በዕድሜ ከፍ ያለ ከሆነ ሲያውቅ የሠራውንም ኃጢአት መናዘዝና የኃጢአት ሥርዮትን ማግኘት፤ እንዲሁ ተፈላጊነት ያለው አንቀጽ ነው። በዚህ መሠረት የሚፈጸመው ጥምቀት ከማንኛውም በደል ያነፃል፤ በቀጥታ ከሥላሴ ለመወለድ ያስችላል “ንስሐ ግብ ከናንተም ሁሉ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ይጠመቅ ስለ ኃጢአት ሥርዮት የመንፈስ ቅዱስንም ጸጋ ታገኛላችሁ” ሲል ጴጥሮስ ተናግሯልና²⁴።

ለ. በሥላሴ ስም መጠመቅ፡ የአብን፣ የወልድን፣ የመንፈስ ቅዱሳን ስም በጠቅላላም የሥላሴን ስም እየጠሩ ማጥመቅ ግዴታ ነው። ጌታችን ኢየሱስ “እንግዲህ ሒዱና አሕዛብን ሁሉ አስተምሩ አጥምቋቸውም በአብና በወልድ በመንፈስ ቅዱስም ስም” ሲል ተናግሯል²⁵። የጥንት ክርስቲያኖች ግን በጌታችን በኢየሱስ ስም ብቻ ያጠምቁ ይጠመቁም ነበር። ግን ራሱ ጌታችን ያዘዘው በሥላሴ ስም እንድናጠምቅ ስለሆነ ይኸ አንቀጽ መጠበቅ አለበት።

ሐ. ጥምቀት በውሃ መሆን፡- የምንጠመቀው ሁል ጊዜ በውሃ ብቻ መሆን አለበት፤ ውሃውም በተፈጥሮው ያለ፤ ምንም ያልተቀላቀለበት ንጹሕ ውሃ መሆን አለበት። ይኸም ከአስፈላጊዎች አንቀጾች አንደኛው ነው። ምክንያቱም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አብነታችን በውሃ ብቻ ተጠምቋልና። ሌላውም ሁሉ በውሃ እንዲጠመቅ አዘናል።²⁶

እንዲሁ ራሱ ጌታ ሲያስተምር ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ ወደ መንግሥተ ሰማያት ሊገባ እንደማይችል ገልጦ ተናግሯል²⁷። የኢትዮጵያ ጃንደረላም እነሆ ውሃ ከዚህ አለ እንዳልጠመቅ የሚከለክለኝ ማነው ሲል ፊልጶስን የጠየቀው በውሃ ብቻ መጥመቁን የሚገልጥ ነው። ፊልጶስም ለሚያምን ሁሉ ይቻላል ሲለው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝ መሆኑን አምኖ በውሃ ተጠምቋል²⁸። ሐዋርያት ሁሉ እንዲሁ በውሃ ብቻ ያጠምቁ ነበር²⁹። እንዲሁም የጥንት ክርስቲያኖች በውሀ ብቻ ያጠምቁ ነበር። እኛም በውሀ ብቻ እንጠመቃለን እናጠምቃለንም።

መ. በካህን እጅ መጠመቅ፡- የካህኑ ዋና ተግባር ማስተማር ማጥመቅ ነውና። ጌታችን ሐዋርያትን ዞረው እንዲያስተምሩ እንዲያጠምቁም አዟቸዋልና³⁰።

፪. ለጥምቀት የተወሰነ ዕድሜ፡- የተጠመቀ ብቻ እንደሚድን ጌታ በተናገረው ቃል መሠረት ትልቁም ትንሹም ወንድም ሴቱም በግድ መጠመቅ አለበት። “ጌታችን ኢየሱስ ያመነ የተጠመቀ ይድናል፤ ያላመነ ግን ይፈረድበታል” ሲል ባስተማረው

አንቀጽ መሠረት ማንኛውም ዕድሜ ያለውን ሁሉ እናጠምቃለን³¹። የቤተ ክርስቲያናችንም ሕግ “ጥምቀትም የተሠራ ነው ለወንዶችም ለሴቶችም፤ ለትንሾችም ለትልልቆችም” ሲል ያስረዳል³²። ይኸም የሚያመለክተው የዕድሜ ገደብ፤ የጾታ ወይም የሣሳ ልዩነት ሊኖረው እንደማይገባ ሁሉም መጠመቅ እንዳለበት ነው። ጌታችን ኢየሱስ ሕዝብን ሁሉ አጥምቆ አለ እንጂ ትንሹን ብቻ ወይም ትልቁን ብቻ እየለያችሁ አጥምቁ አላለም³³። ቅዱሳን ሐዋርያትም የጌታን ትእዛዝ ይዘው ሁሉን ያጠምቁ ነበር፤ ለምሳሌ ቅዱስ ጴጥሮስ የቀርኔሌዎስን ቤተሰብ ሁሉ አጠመቀ³⁴ ይኸም ማለት በአንድ ቤተሰብ ውስጥ ዕለት ከተወለደ ሕፃን እስከ ፪ ወይም ፹ ከዚያም በላይ ዕድሜ ያላቸው ሊገኙ ይችላሉና። እንግዲህ ቤተሰብ እን ሁሉ አጠመቀ አለ እንጂ ልጆችን ለይቶ ተወ፤ ወይም ሽማግሌዎችን ለይቶ ተወ አይልም ወይም በጾታ ወንዶችን ብቻ ወይም ሴቶችን ብቻ አጠመቀ አላለም።

ቅዱስ ጳውሎስ ለማስተማር እንጂ ለማጥመቅ አለመላኩን ገልጦ ካስረዳ በኋላ የእስጢፋኖስን ቤተሰብ እን አጠመቅሁ ይላል³⁵። እንግዲህ ቤተሰብ ሲባል አሁንም ሕፃን፤ ሽማግሌ፤ ወንድ፤ ሴት፤ አገልጋይ፤ ጋሻ ጃግሬ የሚባለውን ሁሉ ይኸንም የመሰለውን ሁሉ ያጠቃልላል፤ ይኸም ከሆነ እኛም ሁሉን ልናጠምቅ ይገባናል፤ ማለት በዕድሜ፤ በማዕረግ፤ በሣሳ፤ ሌላም ይኸን የመሳሰለ ምክንያት በመፍጠር ሰውን ልንለይ ከቶ አይገባንምና ደግሞም አንችልም። ያልተጠመቀ እንደማይድን በማመን ሕፃናትን በወላጆቻቸው እንዲሁም በክርስትና አባቶቻቸውና እናቶቻቸው አማካይነት እናጠምቃለን፤ እነርሱም ስለ እነርሱ ሆነው የእምነት ኑዛዜውን ይናገራሉ ይመሰክራሉም፤ የእምነት ጸሎትን ይጸልያሉ፤ እንዲሁም ወደፊት ሊያስተምሩ ሊከባከቡም ተያዥነታቸውንም በቤተ ክርስቲያን ፊት ያረጋግጣሉ።

የሕፃናት ጥምቀት በጣም አስፈላጊ ነው፤ ይኸውም በጥንተ አብሶ ከወረሱት ኃጢአት ይነጹ ዘንድ የእግዚአብሔርንም ጸጋ ሁሉ ተሳታፊ መሆን ስለ አለባቸው እንዲያውም ጌታ ሲያስተምር

“ኢየሱስም አለ ሕፃናትን ተው አትከልክሏቸው ወደኔ ይመጡ ዘንድ፤ መንግሥተ ሰማያት እንደነዚህ ላሉት ናትና” ይላል³⁶። ይኸም የሚያመለክተው ሕፃናት ናቸው ብለን ከምሥጢራት ሁሉ እንዳንከለክላቸው፤ ከጸጋው እንዳንለያቸው፤ በጠቅላላም ክርስቶስ ለድኅነት ከአዘጋጀው ምሥጢር እንዳናርቃቸው ነው። እነርሱም የሰሙ ቀዳሾች የመንግሥቱ ወራሾች ይሆኑ ዘንድ ክርስቶስ አድሏቸዋልና። እንዲሁም ስለ ዕምነቱ ብቻ ወላጆች እንዲሁም የክርስትና አባቶችና እናቶች እንዲያስቡበት ሆኖ ስለ ጥምቀቱ ጊዜው ሳያልፍ፤ ምክንያትም ሳይኖር ሕፃናት መጠመቅ አለባቸው። እንደ ኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ሕፃናት ከተወለዱ በኋላ ወንድ በ፵ ቀን፤ ሴት ደግሞ በ፹ ቀን ጥምቀተ ክርስትናን እንዲቀበሉ ተወስኗል፤ ይኸም ከብሉይ ኪዳን ተያይዞ የመጣውን ትውፊት በመጠበቅ ነው³⁷። ይሁን እንጂ አሁንም ሕፃናትን በሽታ የያዛቸው ሞትም የሚያስጋቸው መሆኑ ከተረዳ በማንኛውም ጊዜ ሊጠመቁ ይገባል፤ ግዴታም ነው። እንዲያውም ሕፃኑ ሳይጠመቅ ቢሞት በካህኑ ጥፋት እንደሆነ በሥልጣኑ ክህነቱ እንዲቀጣ፤ ጥፋቱ የወላጆች የሆነ እንደሆነ ለተወሰነ ጊዜ ከምእመናን አንድነት እንዲለዩ ቅጣት መኖሩን የቤተ ክርስቲያን ሕግ ይወስናል³⁸።

፩. የጥምቀት አንድ መሆን፡- ጥምቀት በ፵ ቀን በ፵ ዓመት ቢጠመቁትም አንድ ነው። የጥምቀት ትንሽና ትልቅ የለውም፤ እንዲሁም ጥምቀት አይመለስም አይከለስም ጥምቀት አንዲት ናትና። ኦርቶዶክሳዊያን አባቶቻችን “ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለሥርየት ኃጢአት” ሲሉ ጥምቀት አንድ ጊዜ ብቻ መሆኑን የማይከለስም መሆኑን ያረጋግጣሉ። ቅዱስ ጳውሎስም እውነተኛው ጥምቀት እውነተኛው እምነት አንድ ብቻ እንደሆነ ሲያስረዳ “አንድ ጌታ አንዲት ሃይማኖትም አንዲት ጥምቀት” ሲል ይገልጥናል³⁹።

ጥምቀት የክርስቶስ የሞቱና የመቃብሩ ምሳሌ እንደሆነ ቀደም አድርገን ተናግረናል⁴⁰። ይኸም ማለት ክርስቶስ እንደገና እንደማይሞት፤ እንደማይቀበር፤ አንድ ጊዜ ብቻ ስለ ሰው ልጅ

ድኅነት እንደ ሞት እንደ ተቀበረና እንደ ተነሣም ጥምቀትም እንድ ጊዜ ብቻ ከተጠመቁ በኋላ ቢያጠፋትም በንስሐ ይታደሳል እንጂ እንደገና አይጠመቅም። እንዲሁም ጥምቀት ማለት ፪ኛ ከመንፈስ የምንወለደው ልደት ነው፤ ስለዚህ ልደቱ እንድ ጊዜ ብቻ ከውሃና ከመንፈስ ቅዱስ ስለሆነ እንደገና መወለድ ስለማይቻል እንደገና መጠመቅ አያስፈልግም።

፩. የጥምቀት የሚታይ አገልግሎትና የማይታይ ጸጋ፡- በጥምቀት አገልግሎት ጊዜ የሚታይ አገልግሎት የማይታይ ጸጋን እናገኛለን። የሚታይ አገልግሎት የሚባለው ካህኑ ልብሰ ተክህናውን ለብሶ ጸሎቱን በሰፊሃ እድ በሰቄለ አዕይንት ሲፈጽም፡ ከውሀው ፫ ጊዜ ብቅ ጥልቅ እያደረገ ሲያጠምቅ ይታያል፡ ነገር ግን ጸጋንና ሀብትን የኃጢአትንም ሥርዮትን ሲሰጥ፡ ልጅነትንም ሲያሰጥ አይታይም አይመረመርም። ጥምቀት ሁለተኛ መወለድ ይባላል፤ ስለዚህ ፪ኛው ልደት የሚታይ የሚታወቅም ቢሆን ይኸ ሁለተኛው ልደት ግን አይታወቅም አይመረመርም። ጥምቀትን ቅዱስ ጳውሎስ ሁለተኛ መወለድ ብሎ ሰይሞታል⁴¹። ጥምቀት ኃጢአትን የሚያስተሠርይ ኃይል አለው፡ በተለይም በጥንት አብሶ የመጣው ኃጢአት በጥምቀት እንደ ሚሠረይ ይታመናል እንጂ አይታይም አይታወቅምና።

በዚህ ሰዎች በሚያዩትና በሚሠሩት መንፈሳዊ አገልግሎት የማይታይ ጸጋና ልጅነት፡ የኃጢአት ሥርዮት ስለሚገኝ የሰው ልጅ ሁሉ ከዚህ ጸጋ ውጭ እንዳይሆን በግድ መጠመቅ አለበት።

፱. ጥምቀት በደም፡- በክርስቶስ አምነው ሳይጠመቁ ቆይተው ሁሉን አሟልተው ስለ ክርስቶስ መስክረው በሰማዕትነት ቢሞቱ በደማቸው የተጠመቁ ስለሆነ እንደ እውነተኛው ጥምቀት ይቆጠርላቸዋል። ይኸም ቤተ ክርስቲያን የሰጠችው ብያኔ ነው። ምክንያቱም “ነፍሱን ስለኔ የጠላት ያገኛታል” ሲል ክርስቶስ የተናገረውን በመተርጎም ነው⁴²። እንደገናም ጌታ በሰው ፊት የሚያምንብኝን እኔም በአባቴ ፊት አምንበታለሁ ያለውን በመመልከት በዓላዊያን ዘንድ ሳይፈራና ሳያፍር መስክሮ ሰማዕትነትን ያገኝ በደሙ የተጠመቀ በእግዚአብሔር ፊት ዋጋውን ያገኛልና⁴³። ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያን ይኸን

ወስና ስትሠራበት የቆየች ስለሆነ የኛም ቤተ ክርስቲያን ጥንታዊትና ሐዋርያዊት እንደመሆኗ ይኸን ሥርዓት አምና ትቀብላለች።

፲. የጥምቀት ጥቅም፡- ጥምቀት በመጀመሪያ በጥንተ አብሶ በዘር የወረሰውንና የግላችን የሆነውንም ኃጢአት ያስተሠርያል⁴⁴።

2ኛ በጥምቀት አማካይነት ከእግዚአብሔር እንወለዳለን ማለት ፪ኛ ልደትን ከመንፈስ ቅዱስ እናገኛለን ፈጽመን እንታደሳለን⁴⁵።

3ኛ ያመነ የተጠመቀ ይድናል የእግዚአብሔር መንግሥትንም ይወርሳል⁴⁶።

4ኛ ፍጹም ድኅነትን ለማግኘት በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም መጠመቅ፡ ሀብተ ወልድንና ስመ ክርስትናን መቀበል አለበት፡ ይኸን የመሰለውን ጥቅም በጥምቀት እናገኛለን፡ በ፪ኛ ልደታችን ከብሌት በመንፈስ ቅዱስ እንታደሳለን፡ ክርኩሰት እንታጠባለን እንንጸለንም።

ምዕራፍ ፬

ምሥጢር ሚሮን።

፩. የቃሉ ትርጉም፡- ሚሮን የመንፈስን ጸጋ የምናገኝበት ከምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ፪ኛው፡ ከጥምቀት ቀጥሎ ወዲያው የሚፈጸም ምሥጢር ነው። ሚሮን ማለት ቅብዓት ማለት ሲሆን ቃሉ ግሪክኛ ነው፡ እርሱም እንደማንኛውም ቅብዓት ሳይሆን ጸጋ መንፈስ ቅዱስን የሚያሰጥ የእግዚአብሔርን ልጅነት የሚያረጋግጥ ማኅተም ነው፤ ስለዚህም ማኅተመ መንፈስ ቅዱስ ይባላል። ጥምቀትን ለማሟላት ለማረጋገጥም በግድ በዚህ ምሥጢር ማኅተምነት መታተም ስለሚያስፈልግ ከጥምቀት በምንም አይለይም። የምሥጢር ጥምቀት አገልግሎት እንደ ተፈጸመ የምሥጢር ሚሮን አገልግሎት ወዲያውኑ ይቀጥላል ማለት ማንኛውም ሰው በጥምቀት ከመንፈስ ፪ኛ ይወለዳል፡

በሚርን ይጸናል፡ ማለት አጽናኙ መንፈስ ቅዱስ ይሰጠዋል፡፡ ከዚህ ዕለት ጀምሮ ይኸ ሰው የመንፈስ ቅዱስ ማጎደር ሆኖ በመንፈስ ቅዱስ እየተመራ ይኖራል፡፡ ይኸም ሚርን የተባለ ቅብዓት ከቅብዓ ቅዱስ የተለየ ነው፡፡ በእዚህ አንድ ጊዜ ብቻ እንደ ጥምቀት የሚፈጸም የማይደገም ምሥጢር ነው፡፡ በዓይነቱም ፈጽሞ የተለየ ነው፡፡ ለመጀመሪያ ጊዜ ልዩ ልዩ ሽቲነት ካላቸው ዕዕዋት ተቀምጦ ማለት ነጥሮ የሚወጣ ቅባት ሲሆን በፓትርያርክና በሊቃነ ጳጳሳት ልዩ ጸሎት ይባረካል፡፡ ይከበራል፡፡ ከዚያ በኋላ ከጥምቀት ቀጥሎ ለአዲስ አማኝ መንፈስ ቅዱስን ለሚቀበል ማረጋገጫ ማጎተም ሆኖ የሚሰጥ ምሥጢር ይሆናል፡፡

፪. ምሥጢር ሚርን አመሠራረት፡ ምሥጢር ሚርንንም በቀጥታ አይሁን እንጂ በተዘዋዋሪ መንገድ የመሠረተው ጌታችን ኢየሱስ እንደሆነ ይታመናል፡፡ ይኸው የመንፈስ ቅዱስ ሥጦታን የሚያመለክት ስለሆነ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥጦታ ተስፋውን ጌታ ከማረጉ በፊት እንዲህ ሲል ለደቀ መዛሙርቱ ተናግሯል፡ “እኔም እነሆ የአባቴን ተስፋ እልክላችኋለሁ እሳንተ ግን በኢየሱሳሌም ከተማ ተቀመጡ ኃይል እስክትለብሱ ድረስ ከላይ!”፡፡

በዚህ ተስፋ መሠረት ሐዋርያት ሲጠብቁ ደጅም ሲጠኑ የጳንጤቆስጤ ዕለት ተፈጽሟል ማለት ቅዱስ መንፈስ ለሁሉ ተሰጥቷል፡፡ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በጥምቀት አማካይነት የሚታይ ሆኗልና፡፡ ሚርን የሚታይ አገልግሎት ሲሆን የማይታይ ጸጋ ደግሞ አለው፡፡ ይኸውም የመንፈስ ቅዱስ ሥጦታ ነው፡፡ የመንፈስ ማጎተም ሆኖ ሲሰጥ አይታይምና፡፡ በዚህ በሚታይ አገልግሎት የማይታይ ጸጋ እንደሚሰጥ እርሱም ምን ዓይነት እንደሆነ ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ሲል ያስረዳናል “እግዚአብሔር የሚያጽናናኝ ከእሳንተ ጋር በክርስቶስ ሃይማኖት የቀባንም እርሱ ነው፡፡ እርሱም ደግሞ አተመነ፡፡ የመንፍሱንም መያዣ በልባችን ሰጠን፡፡ እኛም ሚርን ለአዲስ ተጠማቂው ስንቀባ መንፈስ ቅዱስን ተቀበል ብለን የመንፈስ ቅዱስ ጸጋን እንደ ተቀበለ ለማረጋገጥ ለማተም ነው፡፡ ቅዱስ ጳውሎስ ይኸንኑ ግልጥ አድርጎ መስከሮ ተናገረ፡፡ እንደገና

በሌላ መልዕክቱ “የእግዚአብሔርንም አዲስ መንፈስን ለመድኃኒት ቀን የታተማችሁበትን አታሳዝኑ” ሲል አስረድቷል፡፡ እንግዲህ የእግዚአብሔር ልጆች ለመሆናችን ማጎተም መንፈስ ቅዱስን እንታተማለን ቅብዓ መንፈስ ቅዱስን እንቀበላለን፡፡ በዚህ በሚታየው አገልግሎት የማይታየውን ጸጋ እናገኛለን፡፡ ሐዋርያውና ወንጌላዊው ዮሐንስም በመልዕክቱ ስለዚህ ምሥጢር አመሠራረትና ስለ መንፈስ ቅዱስ ቅባት ይናገራል “እሳንተም መቀባት አላችሁ ከቅዱሱ ሁሉንም አውቃችኋል” እንዲሁም በመቀጠል “ከርሱ የወሰዳችኋትም መቀባት በእናንተ ትጸናባችኋለች፡፡ ማንም ያስተምራችሁ ዘንድ አትሹም እንደዚሁ መቀባት ያስተምራችኋል እንጂ ስለሁሉ እርሱም እውነተኛ ነው፡፡ ሐሰትም የለበትም እንዳስተማራችሁም ትጸኑበታላችሁ” ሲል ተናግሯል፡፡

፫. ምሥጢር ሚርን አገልግሎት መቼ በማን እንደ ተመሠረተ፡ ምሥጢር ሚርን የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ ለማግኘት ለክርስትናው ማጎተም ስለሆነ መዋል ማደር የለበትም ዕለቱን መፈጸም አለበት፡፡ ይኸንም የሚያስረዳ ቅዱሳን ሐዋርያት አዲስ አማንያንን አጥምቀው ወዲያው እጃቸውን ጭነው ሲጸልዩባቸው ቅዱስ መንፈስም ይሰጣቸው ነበር፡፡ ቅዱስ ጳውሎስ በኤፌሶን የሚገኙትን አማኞች መንፈስ ቅዱስን እንደተቀበሉ ጠየቃቸው እነርሱ ግን እንኳን ልንቀበል መኖሩንም አልሰማን በአሉት ጊዜ አጠመቃቸውና ወዲያውኑ እጁን ጭኖ ጸለየላቸው መንፈስ ቅዱስም አደረባቸው፡፡ በዚህ መሠረት አማኝ ሁሉ እንደተጠመቀ ወዲያውኑ ሚርን ይቀቡታል ቅዱስ መንፈስ ወርዶ ያድርበታል፡፡ ምሥጢር ሚርን በዚህ መልክ ከጥምቀት ቀጥሎ መስጠት ሲገባው በአንዳንድ ቤተ ክርስቲያን እስከ ፲፪ ዓመት እና ከዚያም በላይ ለሆኑ ዓመታት ሕፃናት እንዲቆዩ እንዲጠብቁም ደጅም እንዲጠኑ ይደረጋል፡፡ ዓላማውም ምሥጢር ሚርን ለመንፈስ ቅዱስ ማደሪያነቱ፡፡ ለእግዚአብሔርም ልጅነቱ ማረጋገጫ ስለሆነ ሕፃኑ እስኪያውቅ፡፡ እስኪ ጠነቀቅም ለመጠበቅ ነው፡፡ ይኸንም በማስመልከት ምሥጢር ሚርን ኮንፈርሜሽን ብለውታል፡፡ ይኸም ለጥምቀቱ ማረጋገጫ ማጎተመ መንፈስ ቅዱስን

ለመቀበሉ አውቆና አምኖ ያድርገው ማለት ነው። ይኸ አፈጻጸም ግን ለጥምቀት በቂ ያልሆነው ሰው ለሜርንም በቂ አይደለም፤ ለሜርንም በቂ ያልሆነው ለጥምቀትም በቂ አይሆንም ያሰኛል እንግዲያውስ በሕፃንነቱ ማጥመቁም በቂ አይደለም ማለት ነው። ስለዚህ ጥምቀት በማንኛውም ጊዜ ለማንኛውም ሰው አስፈላጊ እንደመሆኑና እንደ መፈጸሙ ምሥጢር ሜርንም እንዲሁ ወዲያው ከጥምቀት ያለመለየት መፈጸም ያለበት ምሥጢር ነው።

እንዲሁም ምሥጢር ሜርን ከሌሎች ምሥጢራት በመለየት በጳጳሳት ብቻ እንዲፈጸም የሚያደርጉ አሉ፤ በኦርቶዶክሱ ዓለም ግን እንደማንኛውም ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ቁስም ይፈጽመዋል። እጅን ጭኖ በመጸለይና መንፈስ ቅዱስን በመስጠት ፈንታ ደግሞ ሜርንን በመቀባት እንዲፈጸም ሆኗል። ስለዚህ አሁን በኦርቶዶክሱ ዓለም ከጥምቀት በኋላ ሜርንን በመቀባት ብቻ መንፈስ ቅዱስ እንደሚሰጥ አድርገው ይፈጽማሉ።

፩. የምሥጢር ሜርን ጥቅም፡- ሀብተ መንፈስ ቅዱስን ለማስገኘት፤ ከመንፈስ ለመወለድ ማረጋገጫ ማሳተመ መንፈስ ቅዱስ ለመሆን ሜርን ጠቃሚ ይሆናል። አንድ ሰው በሥጋ መወለዱ ብቻ ጠቃሚ አይሆነውም በግድ ማደግ መጽናት፤ ራስንም መቻል ያስፈልገዋል፤ እንግዲያውስ ጥምቀት ጀኛ መወለድ ሲሆን ሜርን መቀባትም ማደግ፤ መጽናት፤ ራስንም መቻል ጸጋ መንፈስ ቅዱስንም ማግኘት ይሆናልና ቅብዓተ መንፈስ ቅዱስ ለክርስቲያን ሁሉ በግድ ያስፈልጋል።

ስለዚህ አዲስ አማኙ እንደ ተጠመቀ ወዲያው ምሥጢር ሜርን ይፈጸምለታል። ስለዚህ እያንዳንዱ ሰው ጀኛ ከመንፈስ ለመወለድ መጠመቅ እንዲሁም ለመጽናት ሜርን መቀባትና ሀብተ መንፈስ ቅዱስን ማግኘት አስፈላጊው ነው።

ምዕራፍ ፩

ምሥጢር ቁርባን፤

፩. የቃሉ ትርጉም፡- ምሥጢር ቁርባን ማለት የዘለዓለም ሕይወትን ለማግኘት፤ ክርስቶስን መስለን፤ ክርስቶስንም ተዋህደን ለዘለዓለም ሕያዋን ሆነን ለመኖር የሚያስችለን፤ ታላቁ ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ የመሠረተው፤ እርሱ ያስተማረው በመጨረሻም በዕለተ ዓርብ ራሱን መሥዋዕት በማድረግ የፈጸመው ታላቅ ምሥጢር ነው። ቁርባን ማለት መቅረቢያ መቀራረቢያ መገናኛ ማለት ነው፤ አማንያኑ መሥዋዕት መብዓ ይዘው ወደ እግዚአብሔር ይቀርባሉ፤ እግዚአብሔርም ስጦታውን በመቀበል ዋጋም በመክፈል ይቀርባል፤ ስለዚህ መቀራረቢያ መገናኛ ተባለ፤ በተለይ በክርስቲያናዊ አነጋገር ቁርባን ስንል የክርስቶስን ሥጋ በልተን ደሙን ጠጥተን ከእርሱ ጋር ተቀራርበን ለመኖር የሚያበቃ ምሥጢር መሆኑን የሚገልጥ ነው።

፪. ስለ ምሥጢር ቁርባን በብሉይ ኪዳን የተደረገ ምሳሌ፡- ብሉይ ኪዳን ለሐዲስ ኪዳን አምሳል መርግፍ እንደሆነ፤ ስለ እውነተኛው ቁርባንና መሥዋዕትም አስቀድሞ ምሳሌ ተመስሎ ትንቢትም ተነግሮ እንደቆየ እንደሚከተለው እንገልጣለን።

ሀ. እሥራኤል በግብጽ በባርነት አገዛዝ ሥር ሲኖሩ ከቆዩ በኋላ እግዚአብሔር በምሕረቱ ጎበኛቸውና ከግብጽ ባርነት ነፃ የሚወጡበትን፤ ከግብፃውያን መቅሠፍት የሚድኑበትን በግዓ ፍሥሐን እንዲያርዱ፤ ደሙንም መቃኑንና መድረኩን እንዲቀቡ፤ ሥጋውን ደግሞ ጠብሰው እንዲበሉት ተነግሯቸው ነበር። እሥራኤልም የተሰጠውን መመሪያ በትክክል ፈጽመው ከመቅሠፍት ድነዋል፤ ከግብጻዊያን ባርነትም ነፃ ወጥተዋል። እንግዲህ ይህ ሁሉ ምሳሌ ነው በግዓ ፍሥሐ የጌታ ምሳሌ ነው፤ ደሙ ለመቅሠፍት መድኃኒት እንደሆነ ከባርነትም ነፃ ለመውጣት እንደረዳ በክርስቶስ ደም ምእመናን ከዲያብሉስ ሥቃይና አገዛዝ ነፃ ወጥተዋልና። እሥራኤል ሥጋውን በልተው ከግብጽ እንደወጡ ዛሬም